

Univerzita Karlova v Praze
Přírodovědecká fakulta

Studijní program: Demografie
Studijní obor: Demografie

Bc. Barbora Čížková

Velikost a struktura rodin a domácností v Austrálii v letech 1991–2031
The Size and Structure of Families and Households in Australia during
the period 1991–2031

Diplomová práce

Vedoucí závěrečné práce/Školitel: RNDr. Olga Kurtinová, Ph.D.
Konzultant práce: doc. PhDr. Alice Velková, Ph.D.

Praha, 2016

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze,

Podpis:

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce, paní RNDr. Olze Kurtinové, Ph.D. a konzultantce práce, paní doc. PhDr. Alici Velkové, Ph.D. za odborné vedení této práce konstruktivní připomínky, trpělivost a čas věnovaný této práci. Chtěla bych také poděkovat svým rodičům za jejich všeobecnou podporu při mém studiu.

Velikost a struktura rodin a domácností v Austrálii v letech 1991–2031

Abstrakt

Diplomová práce se zaměřuje na analýzu proměn velikosti a struktury rodin a soukromých domácností v Austrálii v letech 1991–2011. Dále se pro období 2012–2031 snaží odhadnout možný budoucí vývoj v jejich velikosti, počtu a struktuře. Důraz je kladem na porovnání jednolitých australských států a teritorií, přičemž analýza v této práci vychází primárně z dat australských cenzů. V první části práce jsou nastíněny teorie vývoje rodiny a druhého demografického přechodu, zároveň se zde práce věnuje i původnímu obyvatelstvu Aborigincům a ostrovanům Torres Strait, jejich uspořádání rodinného života a domácností se od evropského systému velmi odlišuje. Pozornost je věnována i demografickému vývoji Austrálie a jejích států a teritorií v letech 1991–2011, protože je to důležitý předpoklad zkoumání vývoje velikosti a struktury rodin a domácností. Pro samotnou projekci soukromých domácností byla využita upravená metoda koeficientů hlav domácností tzv. standardní propenzitní model. Výsledky naznačují, že ve studovaném období 1991–2011 se počet soukromých domácností v Austrálii navýšil, přičemž nejméně přibylo úplných rodin s dětmi a nejvíce přibylo úplných rodin bez dětí. Z výsledků projekce je pak patrné, že navýšení počtu soukromých domácností lze očekávat i pro období 2012–2031.

Klíčová slova: Austrálie, rodina, soukromá domácnost, cenzus, populační vývoj, projekce domácností, standardní propenzitní model

The Size and Structure of Families and Households in Australia during the period 1991–2031

Abstract

Diploma thesis focuses on the analysis of changes in the size and structure of families and private households in Australia between years 1991–2011. Furthermore, it also tries to predict the possible future development in their size, number and structure in 2012–2031. Emphasis is placed on the comparison of Australian states and territories. The analysis in this thesis is primarily based on censuses. In the first part there are outlines of theories of family and second the demographic transition. There is also focus on Australian indigenous people, Aboriginal and Torres Strait Islander people, as the organization of family life and households differs from the European system. Attention is also paid to demographic development of Australia and its states and territories in 1991–2011, because it is an important precondition of the analysis of changes in the size and structure of families and households. For the projection of private households was used modified method of the headship rates model called the standard propensity model. The results suggest that in the period 1991–2011, the number of private households increased in Australia. The smallest increase occurred in the number of couple families with children and the greatest increase occurred in the number of couple families without children. The results of the projection show that the increase in the number of private households can be also expected for the period 2012–2031.

Keywords: Australia, family, private household, census, population development, household projection, standard propensity model

OBSAH

PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK	3
SEZNAM TABULEK.....	4
SEZNAM OBRÁZKŮ.....	5
1. Úvod.....	7
2. Obecná východiska výzkumu	9
2.1 Přehled relevantní literatury.....	9
2.2 Vymezení základních pojmů.....	11
2.2.1 Rodina a domácnost.....	11
2.2.2 Původní obyvatelstvo.....	13
2.3 Výzkumné otázky a hypotézy	13
2.4 Prameny dat	14
2.5 Metody	16
3. Základní teoretická východiska.....	22
3.1 Základní údaje o Austrálii.....	22
3.2 Teorie vývoje rodiny od tradiční k moderní	23
3.3 Původní obyvatelstvo Austrálie a jejich rodiny	26
3.4 Druhý demografický přechod	28
4. Analýza populačního vývoje Austrálie a jejích států a teritorií v letech 1991–2011	30
4.1 Vývoj počtu a struktury obyvatel Austrálie.....	30
4.2 Vývoj úmrtnosti obyvatel v Austrálii.....	33
4.3 Úroveň a časování plodnosti	37
4.4 Úroveň a časování sňatečnosti	39
4.5 Shrnutí.....	43
5. Analýza velikosti a struktury rodin a domácností Austrálie a jejích států a teritorií v letech 1991–2011	44
5.1 Rodinné domácnosti.....	48

5.2 Domácnosti jednotlivců a skupin.....	55
5.3 Shrnutí.....	58
6. Projekce obyvatelstva, rodin a domácností Austrálie a jejích států a teritorií v letech 2012–2031	60
6.1 Projekce obyvatelstva	60
6.2 Projekce uspořádání vztahů v domácnosti, rodin a domácností.....	67
6.3 Shrnutí.....	76
7. Závěr	78
Seznam použité literatury.....	82
Zdroje dat	86
Přílohy.....	88

PŘEHLED POUŽITÝCH ZKRATEK

ABS Australian Bureau of Statistics
p. b. procentní bod

Státy a teritoria Austrálie

ACT Australian Capital Territory
NSW New South Wales
NT Northern Territory
Qld Queensland
SA South Australia
Tas Tasmania
Vic Victoria
WA Western Australia

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 – Hrubá míra celkového přírůstku, státy a teritoria Austrálie, roky sčítání 1991–2011, v ‰	31
Tab. 2 – Podíl původního obyvatelstva, státy a teritoria Austrálie, roky sčítání 1991–2011, v ‰	32
Tab. 3 – Podíly věkových skupin obyvatel, státy a teritoria Austrálie, roky sčítání 1991–2011, v ‰	33
Tab. 4 – Kvocient kojenecké úmrtnosti, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011, v ‰	34
Tab. 5 – Průměrný věk při prvním sňatku, státy a teritoria Austrálie, cenzy 1991 a 2011	41
Tab. 6 – Průměrný počet členů soukromých domácností, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011	45
Tab. 7 – Podíly rodinné kompozice a vztahů v domácnostech podle věku, Austrálie, 1991 a 2011	47
Tab. 8 – Relativní změna počtu domácností mezi lety 1996 a 2011, státy a teritoria Austrálie, v ‰	58
Tab. 9 – Počty narozených dětí v pětiletých ročních intervalech, Austrálie 2011–2031	61
Tab. 10 – Počty narozených dětí, státy a teritoria Austrálie, 2011–2031, 3 varianty projekce	65
Tab. 11 – Počet obyvatel, státy a teritoria Austrálie, 2011–2031, 3 varianty projekce	66
Tab. 12 – Index stáří, státy a teritoria Austrálie, 2011–2031, 3 varianty projekce	67
Tab. 13 – Počet rodin, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce	69
Tab. 14 – Průměrná velikost soukromé domácnosti, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031	76

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 – Politická mapa Austrálie.....	22
Obr. 2 – Počet obyvatel, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011	31
Obr. 3 – Index stáří, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011	32
Obr. 4 – Naděje dožití při narození pro ženy a muže, Austrálie a vybrané státy a teritoria, 1991–2011 ...	34
Obr. 5 – Mediánový věk při úmrtí, muži, státy a teritoria Austrálie, 1994–2011	35
Obr. 6 – Mediánový věk při úmrtí, ženy, státy a teritoria Austrálie, 1994–2011.....	35
Obr. 7 – Mediánový věk při úmrtí, muži a ženy, Severní teritorium, 1994–2011	36
Obr. 8 – Úhrnná plodnost, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011	37
Obr. 9 – Průměrný věk matky při porodu, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011, v letech.....	38
Obr. 10 – Podíl dětí narozených mimo manželství, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011, v %.....	39
Obr. 11 – Obyvatelstvo dle věku a rodinného stavu, Austrálie, census 1991, v %	40
Obr. 12 – Obyvatelstvo dle věku a rodinného stavu, Austrálie, census 2011, v %.....	40
Obr. 13 – Obyvatelstvo v de facto manželství, státy a teritoria Austrálie, cenzy 1991, 2001 a 2011, v %	42
Obr. 14 – Věková struktura osob v de facto manželství, Austrálie, cenzy 1991– 2011, v %	42
Obr. 15 – Podíl soukromých typů domácností, Austrálie, 1991 a 2011, v %	44
Obr. 16 – Počet a struktura osob žijících v soukromých domácnostech podle věku, pohlaví a vztahu v domácnosti, Austrálie, 2011.....	45
Obr. 17 – Podíl osob žijících v domácnostech jednotlivců podle věku, Austrálie, 1991–2011, v %	48
Obr. 18 – Podíl osob v domácnostech žijící v manželství či partnerství, státy a teritoria Austrálie, 1991	49
Obr. 19 – Rozdíl podílu osob v soukromých domácnostech žijící v registrovaném či de facto manželství mezi roky 2011 a 1991, státy a teritoria Austrálie	50
Obr. 20 – Podíl osob v de facto manželství podle věku, státy a teritoria Austrálie, 2001.....	50
Obr. 21 – Podíl osob v de facto manželství podle věku, státy a teritoria Austrálie, 2011.....	51
Obr. 22 – Podíl kompozice rodinných domácností, státy a teritoria Austrálie, 1996 a 2011, v %.....	52
Obr. 23 – Podíl domácností s dětmi ve věku 0–14 let z celkového počtu rodinných domácností s dětmi, státy a teritoria Austrálie, 1996–2011, v %	52
Obr. 24 – Podíl rodinných domácností s ekonomicky závislými studenty ve věku 15–24 let z celkového počtu rodinných domácností s dětmi, státy a teritoria Austrálie, 1996–2011, v %	53

Obr. 25 – Podíl osob ve věku 15+ s dosaženým vzděláním univerzitního typu, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011, v %	54
Obr. 26 – Podíl domácností s ekonomicky nezávislými dětmi, státy a teritoria Austrálie, 1996–2011, v %	54
Obr. 27 – Podíl věkové struktury ekonomicky nezávislých dětí žijících v domácnosti rodičů, státy a teritoria Austrálie, 1991 a 2011, v %.....	55
Obr. 28 – Podíl domácností jednotlivců, státy a teritoria Austrálie, 1996–2011, v %	56
Obr. 29 – Podíl struktury věkových skupin v domácnostech jednotlivců, státy a teritoria Austrálie, 2011, v %	57
Obr. 30 – Podíl věkové struktury skupinových domácností pro věky 15–34 let, státy a teritoria Austrálie, 1991 a 2011, v %	57
Obr. 31 – Projektované počty obyvatel, Austrálie 2011–2031	62
Obr. 32 – Věková pyramida, Austrálie, 2011 a 2031, 1. varianta projekce	63
Obr. 33 – Věková pyramida, Austrálie, 2031, 2. a 3. varianta projekce	63
Obr. 34 – Index stáří, Austrálie, 2011–2031, 3 varianty projekce	64
Obr. 35 – Počet rodin, Austrálie, 2011, 2021 a 2031, 2. varianta projekce	68
Obr. 36 – Struktura vztahů v domácnosti, Austrálie, 2031, 2. varianta projekce, v %	70
Obr. 37 – Počet dětí v rodinách ve věku 15+ a ekonomického statusu, Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce	70
Obr. 38 – Struktura vztahů v domácnosti podle pohlaví, 15–34 let, Austrálie, 2031, 2. varianta projekce, v %	71
Obr. 39 – Počty osob v manželství a de facto manželství podle věku, Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce	72
Obr. 40 – Počty osamělých rodičů podle věku a pohlaví, Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce ...	73
Obr. 41 – Struktura vztahů v domácnosti podle pohlaví, 35–64 let, Austrálie, 2031, 2. varianta projekce, v %	73
Obr. 42 – Počty domácností jednotlivců podle věku a pohlaví, Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce.....	74
Obr. 43 – Struktura vztahů v domácnosti podle pohlaví, 65+ let, Austrálie, 2031, 2. varianta projekce, v %	75

Kapitola 1

Úvod

Tato práce se zabývá velikostí a strukturou rodin a domácností v Austrálii. Téma zabývající se Austrálií je pro českou demografii poměrně neobvyklé a zdá se, že i značně vzdálené jak geograficky, tak i představou o australské společnosti a vlivu Austrálie na ekonomické a sociální klima Evropy. A právě proto, že o demografické situaci v Austrálii se v českém prostředí příliš nehovoří, rozhodla jsem se pro dané téma. Zaměření na rodiny a domácnosti vyplynulo z mého druhého odborného zaměření, kterým je sociologie. Dalším důvodem proč jsem si vybrala téma velikosti a struktury rodin a domácností je ten, že populace jednotlivých regionů světa stárne a to ovlivňuje nejen počet a strukturu daných populací, ale také počet a strukturu rodin a domácností, což má například vliv na bytovou a sociální politiku daných zemí. V širším kontextu to ovlivňuje i celkový hospodářský růst země a životní úroveň jejích obyvatel.

Přesto, že je Austrálie pro Evropana velmi vzdálenou zemí, z historie si nese její obyvatelstvo a společnost evropské rysy. A to díky tomu, že byla britskou kolonií. V minulosti, která je nám známá, byla Austrálie významnou imigrační zemí. V současnosti je jí i nadále, i když hlavní proud migrantů není už z Evropy, ale spíše z asijských zemí, což také proměňuje charakteristiky jejího obyvatelstva. Zároveň je zde i původní obyvatelstvo – Aboriginci a ostrované Torres Strait, jejichž demografické chování a systém utváření rodin a domácností se od evropského významně liší. Tyto různorodé původy obyvatelstva se zde mísí a i tím je ovlivněno formování rodin a domácností a právě i proto je studované téma zajímavé.

Cílem této práce je zjistit, jakou strukturu mají v současnosti australské rodiny a domácnosti, jak velké jsou a jak se v letech 1991–2011 jejich struktura a velikost proměňovala. Zároveň je cílem také zjistit, jak se v tomto ohledu odlišují jednotlivé státy a teritoria, které v Austrálii jsou. Dále se práce věnuje případnému budoucímu vývoji. Projekce domácností pro období 2012–2031 odhaduje možné počty rodin a uspořádání vztahů v domácnosti a to s důrazem na porovnání jednotlivých australských států a teritorií.

Práce se zaměřuje na dvě období. Z minulosti jsou to roky 1991–2011 a z projekce do budoucnosti roky 2012–2031. Data vypovídající o charakteristikách rodin a domácností nejsou dostupná z běžné evidence a jejich nejvýznamnějším zdrojem jsou cenzy. Proto se tato práce zaměřuje právě na období 1991–2011, protože pro toto historické období jsou dostupná data

v pětiletých intervalech. Další census proběhne 9. srpna 2016, takže pro tuto práci data ještě nebyla k dispozici.

Dostupnost dat významně ovlivnila aplikovanou metodu projekce. Metodu koeficientů hlav domácností, která se běžně používá, ve své základní podobě nebylo možné uplatnit. Na úrovni regionů není dostupné potřebné třídění dat. Proto je v práci využita pozměněná metoda koeficientů hlav domácností tzv. standardní propenzitní model, který umožňuje s využitím dostupných dat nahlédnout, jak se může počet a struktura australských domácností proměnit a to i na úrovni regionů.

Diplomová práce obsahuje několik částí – první dvě kapitoly se zabývají obecnými východisky výzkumu a teoretickými východisky pro tuto práci, které bylo třeba specifikovat a vycházet z jejich předpokladů před započítáním praktické části práce. Další dvě kapitoly se věnují analýze populačního vývoje a velikosti a struktuře rodin a domácností v období 1991–2011 v Austrálii a jejích státech a teritoriích. Dále práce obsahuje část, která se zaměřuje na možný budoucí vývoj v letech 2012–2031. Tato kapitola se skládá se ze dvou částí a to projekce obyvatelstva a projekce uspořádání vztahů v domácnosti, potažmo i struktury rodin a domácností. Na závěr jsou představeny odpovědi na výzkumné otázky a hypotézy. Je zde také i diskuze k tomu, co by se dalo udělat lépe a případně podněty, na které se lze zaměřit více, a které by mohly toto téma rozvíjet dál.

Kapitola 2

Obecná východiska výzkumu

Tato kapitola obsahuje pět dalších podkapitol. V přehledu relevantní literatury jsou uvedeny publikace, které se zabývají tématem struktury a velikosti rodin v Austrálii i původním australským obyvatelstvem. Jsou zde také odborné práce, které se zabývají základními teoretickými koncepty rodiny a jejich proměn v historii, i odborné články zabývající se prognózováním budoucího vývoje. V další podkapitole jsou představeny základní pojmy, které jsou v diplomové práci používány a u kterých by mohlo dojít k dezinterpretaci. Dále jsou zde uvedeny datové zdroje, ze kterých bylo čerpáno při analýze tématu a metody, které byly k analýze použity.

2.1 Přehled relevantní literatury

Pro tuto práci byly prostudovány odborné publikace zaměřující se na několik dílčích témat. Publikace týkající se základních sociologických pojetí rodiny a domácnosti, zároveň také pojetí rodiny z pohledu původního australského obyvatelstva. Z české literatury zaměřené na obecnou teorii rodiny byla použita publikace *Rodina a společnost* od I. Možného (2006), která je publikací učebnicového typu a zabývá se sociologickým pohledem na rodinu, na proměny rodiny v historii a procesy v rodině probíhající. Jedná se o českou publikaci a v souvislosti s touto prací bylo při jejím používání nutno být obezřetným, protože její pohled je zejména evropský. Ze světové sociologické literatury byla použita kniha nazývající se *Family* od A. Wilsona (1985) a je komplexním úvodem do sociologického pohledu na rodinu. V této knize jsou shrnuty základní procesy měnící strukturu rodin v současnosti. Základní sociologické literatury zabývající se tématem rodiny je nepřehledné množství, avšak tato práce je především demografická a proto tyto dvě publikace lze považovat za dostačující.

Informace týkající se druhého demografického přechodu byly čerpány z publikací R. Lesthaegheho *The Unfolding Story of the Second Demographic Transition* (2010) a *The "Second Demographic Transition": A Conceptual Map for the Understanding of Late Modern Demographic Developments in Fertility and Family Formation* (2011). Tyto dva odborné články přehledně shrnují teorii druhého demografického přechodu. Zejména se jedná o články, jež napsal spoluautor této teorie. Články obsahují i přehled nejčastější kritiky této teorie.

Ke studiu pojetí rodiny u původního australského obyvatelstva a omezení cenů domácnosti z tohoto pohledu v Austrálii byly využity dva odborné články od F. Morphyho *Lost in translation?: Remote Indigenous households and definitions of the family* (2006) a *Uncontained subjects: 'Population' and 'Household' in remote aboriginal Australia* (2007). Oba tyto články se soustředí na problematiku evropského pohledu na rodinu a jeho omezení při zkoumání původního australského obyvatelstva. Jejich cílem není znehodnotit práci Australského statistického úřadu, spíše upozornit na omezení zkoumání rodin a domácností původních obyvatel, jenž cenzy obsahují. A zároveň jejich cílem je také zpřístupnit pojetí a fungování původních rodin v Austrálii. Jedná se o velmi užitečný zdroj informací, ale omezením těchto článků je, že jde o studii jen několika vybraných kmenů a proto podrobnější informace o jejich životě nelze vztahovat na všechny původní australské obyvatele.

Informace o Aborigincích a Torresstraitech byly čerpány z článku *Demographic Consequences of the 'Closing the Gap' Indigenous Policy in Australia* (2012) od N. Biddleho a J. Taylora, dále také přímo z článků a publikací zveřejněných ABS, jako například *Australian Social Trends* (2005) a *Census of Population and Housing: Characteristics of Aboriginal and Torres Strait Islander Australians* (2011c). Nevýhodou je, že odborná literatura zabývající se Aboriginci je mnohem širší než literatura, která bere v úvahu další australské domorodé obyvatelstvo a to hlavně ostrovy Torres Strait.

Informace o historickém vývoji australských rodin a domácností byly čerpány z publikace *Changing Families in Australia* (2001) od M. Gilding, který přináší celkový pohled na proměnu rodiny od industriální revoluce po současnost velmi jasnou a stručnou formou. Dílčí informace byly také nasbírány z publikace *Doing better for families* (2011), konkrétně z kapitoly *Families are changing*, jež publikovalo OECD. O současném vývoji rodin a domácností pojednává odborný článek *Starting and ending one-person households: A longitudinal analysis* (2011) od L. Qu a D. A. De Vaus. Tento článek, jak z jeho názvu vyplývá, je longitudinálním studiem domácností jednotlivců a dynamikou jejich tvorby a zániku. Longitudinální analýza přináší velmi cenné informace, které nejsou možné pomocí transverzální analýzy získat, je však časově a datově náročná. Tento článek vychází ze studie *The Household, Income and Labour Dynamics in Australia Survey* (zkráceně HILDA Survey) z vln 1–4, kterou pořádá Universita Melbourne. Základní výsledky tohoto výzkumu se nachází v publikaci *The Household, Income and Labour Dynamics in Australia Survey: Selected Findings from Waves 1 to 12* (2015) od R. Wilkinse. Tento výzkum přináší nové možnosti zkoumání rodin, domácností a jejich struktury, dynamiky vzniku a rozpadu. Zároveň se v něm skrývá velký potenciál. Bohužel jsou volně k dispozici jen tyto odborné výstupy, přístup k datům je zpoplatněn. Dílčí poznání o rodinách a domácnostech v současnosti bylo získáno z *Australian Social Trends* (2005, 2010) a z *Census of Population and Housing* (2001c a 2011a) od ABS. Širší publikace mapující minulé a současné trendy ve struktuře domácností Austrálie chybí, jde spíše o dílčí odborné články.

Základní teoretická východiska populační projekce byla nabyta z dizertační práce T. Kučery (1998) *Regionální populační prognózy: teorie a praxe prognózování vývoje lidských zdrojů v území*. Pro projekci vztahů v domácnosti bylo využito teoretických podkladů ABS *Household*

and Family Projections, Australia, 2011 to 2036 (2015) a odborného článku T. Wilsona *The sequential propensity household projection model* (2013).

Při zkoumání populačního vývoje Austrálie bylo čerpáno zejména z publikací ABS jako je *Year Book Australia* (2012), *Australian Social Trends* (2001a) a *Australian Historical Population Statistics* (2014). Ze zdrojů nepublikovaných ABS je možno uvést *Australia's Population and the Global Links* (1995) od R. Iredale a H. Graemeho.

Z uvedené diskuze s literaturou je zřejmé, že mnoho informací bylo získáno z dílčích publikací. K tématu velikost a struktura rodin a domácností v Austrálii není k dispozici publikace, která by toto téma více rozváděla. K dispozici v současnosti není ani publikace, jež by se více zabývala regionálními rozdíly na úrovni států a teritorií Austrálie. Většinou jde o publikace, které se zaměřují pouze na jednotlivá témata.

2.2 Vymezení základních pojmů

V následujících pod-částech jsou představeny pojmy, které byly v této práci používány a které mohou mít různé definice. Při jejich vymezení byly brány v úvahu především definice Australského statistického úřadu, protože i z jejich dat jsem většinou vycházela.

2.2.1 Rodina a domácnost

Definice rodiny mohou být různé, ale jelikož jsou v této práci analyzována data o rodinách a domácnostech zejména Australského statistického úřadu, je v této práci využíváno také jejich definic. V následujících odstavcích jsou objasněny a vymezeny pojmy rodina, manželství, dítě, soukromá a nesoukromá domácnost a referenční osoba domácnosti.

Podle Cenzového slovníku Australského statistického úřadu (ABS 2011b) vyplývá, že *rodina* jsou dvě nebo více osob, které jsou spřízněny krví, manželstvím (registrovaným nebo de facto), adopcí, nevlastním rodičovstvím nebo pěstounskou péčí a obvykle žijí ve stejné domácnosti.

Manželství je vztah mezi dvěma jedinci a tento vztah je uzavřen na základě zákona nebo obvyčejového práva (Pavlík, Kalibová 2005). Avšak v australské statistice se vyskytují dva pojmy spojené s manželstvím. Jedná se o registrované manželství (registered marriage) a de facto manželství (de facto marriage) (ABS 2011b). V prvním případě jde o klasické uzavřené manželství a v druhém o nesezdané soužití. Do této statistiky jsou zahrnováni jedinci starší 15 let. V případě nesezdaného soužití se v české literatuře používá pojem konkubinát a mluví se o druhovi a družce (Pavlík, Kalibová 2005), modernějším pojmem pro de facto manželství je kohabitace (Giddens, 1999). V případě australské statistiky je do de facto manželství řazeno i soužití párů stejného pohlaví (ABS 2011b). Pojem registrované manželství je v této práci používán ve smyslu právní instituce.

Dítě je osoba bez ohledu na věk, která je pokrevně příbuzná, adoptovaná či nevlastní syn nebo dcera manželského páru nebo osamělého rodiče (ABS 2011b). Pokud jde o vztahy v domácnosti, v australské statistice jsou ve vztahu k dětem identifikovány tři typy: dítě pod

15 let, závislý student a nezávislé dítě. Závislostí je zde míněna ekonomická závislost a studentem osoba ve věku 15–24 let (ibid.).

Jako *soukromá domácnost* je definována jedna nebo více osob, z nichž alespoň jedné je více než 15 let a obvykle žijí ve stejném soukromém obydlí (ABS 2011b). Osoby, které se nemohou identifikovat výše zmíněným příbuzenským vztahem, ale žijí ve společné domácnosti, jsou považovány za osoby nepřibuzné. Další příbuzné osoby (např. bratři, sestry, tety, strýcové...) mohou v jedné rodinné domácnosti také žít a v cenzu jsou identifikováni jako ostatní příbuzná individua. Některé domácnosti se mohou skládat z více než jedné rodiny. Pokud v domácnosti žije více než 1 rodina, tito příbuzní lidé mohou být vztahováni při sčítání pouze k rodině primární. Rodiny, které jsou na návštěvě, se při cenzu započítávají pouze jako návštěvníci (ibid.).

V cenzu 2011 mohly být v jedné soukromé domácnosti kódovány maximálně 3 rodiny (ABS 2011b). Domácnosti jednotlivců mohly obsahovat návštěvníky a domácnosti, které se skládaly jen z návštěvníků, mohly obsahovat návštěvy ze zámoří. Typově byly v cenzu 2011 následující domácnosti:

- **Domácnosti skládající se z jedné rodiny:** manželský pár bez dětí, manželský pár s dětmi, rodina s jedním rodičem, ostatní rodiny.
- **Domácnosti skládající se z více rodin:** domácnost skládající se ze dvou anebo tří rodin, přičemž ty se poté dělí stejně jako domácnosti skládající se z jedné rodiny.
- **Ostatní domácnosti:** domácnosti jednotlivců, skupinové domácnosti, domácnosti návštěvníků, ostatní neklasifikovatelné domácnosti.
- Kategorie **neaplikovatelné** obsahovala neobydlená obydlí, nesoukromé domácnosti, stěhované pobřežní a námořní základny.
- **Skupinové domácnosti** jsou definovány jako domácnosti, kde žije 2 nebo více nepřibuzných lidí, kterým je více než 15 let a zároveň nejde o párový vztah, vztah rodič – dítě nebo jiný příbuzenský vztah (ABS 2011b).

Pojem hospodařící domácnost, který známe z českých cenů, australská statistika nepoužívá.

Do výpočtu projekce domácností se nezahrnují *domácnosti nesoukromé* (v českém pojetí ústavní domácnosti) a proto je důležitá i tato definice. Podle ABS (2011b) jsou příklady nesoukromých domácností hotely, motely, penziony, veřejné nemocnice, instituce starající se o děti, dále ubytování pro staré lidi, kteří jsou nesoběstační.

Pokud se jedná o změny v klasifikaci v jednotlivých cenzech od roku 1991 v Austrálii, Australský statistický úřad si zakládá na tom, aby data byla porovnatelná (ABS 2011b). V roce 2006 byla klasifikace domácností o něco složitější, ale v zásadě nejde o omezení ve srovnávání s rokem 2011 (ABS 2006). V definicích rodin a domácností žádné významné změny neproběhly, jediná významnější změna nastala, že do roku 2001 se struktura domácností a rodin nazývala jako typy domácností a typy rodin a od roku 2006 se slovo typ nahradilo slovem kompozice. V roce 2001 byla opět kódována trochu jiná struktura domácností, ale na jejich analýzu to nemělo velký dopad, definice zůstaly stejné (ABS 2001b). Stejně tak tomu bylo i v roce 1996 (ABS 1996). Pro rok 1991 Cenzový slovník není dostupný.

Referenční osoba v domácnosti je osoba starší 15 let, musí být přítomná v domácnosti během cenzové noci (ABS 2011b). V českém prostředí se referenční osoba domácnosti dá

označit jako hlava či přednosta domácnosti (Pavlík, Kalibová 2005). Pokud žije v domácnosti více rodin, pro každou rodinu je zvolena referenční osoba a referenční osoba primární rodiny je považována za referenční osobu celé domácnosti (ABS 2011b). K této referenční osobě domácnosti se poté vymezují vztahy členů domácnosti.

2.2.2 Původní obyvatelstvo

V Austrálii jsou dvě hlavní větve původního obyvatelstva. Tito lidé jsou potomky těch, kteří zemi nebo geografický region obývali v období, kdy dorazili lidé jiné kultury nebo jiného etnika (UNPFII 2006). Tito přistěhovalci se později stali dominantními skrze dobývání, okupaci, osídlení nebo jinými prostředky (ibid.). V anglickém jazyku se tyto lidé nazývají Indigenous people, což se dá přeložit právě jako původní či domorodé obyvatelstvo. V Austrálii se jedná o dva národy, které se skládají z mnoha různých kmenů. V angličtině jsou jejich názvy Aboriginal a Torres Strait Islander, v češtině se dá používat název Aboriginové či Aboriginsi. Torres Strait Islanders pochází svým původem z Papuy Nové Guinei a žijí na ostrovech mezi pevninskou Austrálií a Papuou Novou Guineou (NSW Government 2015). Pro jejich název není český ekvivalent, proto je v této práci používán název ostrované Torres Strait nebo Torresstraitové, čímž není nárokováno, aby tento termín byl používán v dalších odborných publikacích. Ačkoliv jde o dva různé národy, v australské statistice jsou často slučovány.

Podle Cenzu 2011 bylo původních obyvatel v Austrálii 548,369 tisíc, z toho se 495,755 tisíc identifikovalo jako Aboriginci, 31,409 tisíc jako Torresstraitové a 21,205 tisíc jako příslušníci obou skupin (ABS 2011c). Nejvíce ostrovanů Torres Strait a obyvatel identifikujícími se s oběma skupinami žilo v roce 2011 v Queenslandu a to celkem 32,928 tisíc obyvatel. Osob identifikující se jen jako Aboriginci v Queenslandu bylo v roce 2011 122,897 tisíc, čímž se řadí Queensland mezi australský stát s druhým nejvyšším počtem původního obyvatelstva. Nejvíce původního obyvatelstva bylo sečteno v Severním teritoriu a to 172,624 tisíc obyvatel, z čehož bylo 164,611 Aboriginců (ibid.).

Data o původním obyvatelstvu jsou dostupná od cenzu z roku 1971, kdy dotazníky obsahovaly otázku na rasový původ. Slovo rasový bylo od roku 1981 vynecháno a od roku 1996 se mohou lidé zároveň přihlásit jako Aboriginci i jako ostrované Torres Strait. Otázka na domorodý status ve sčítacím formuláři zní, zda je osoba Aborigincem či Torresstraitem (ABS 2011c).

2.3 Výzkumné otázky a hypotézy

Tato diplomová práce se zaměřuje na vývoj velikosti a struktury rodin a domácností v Austrálii s důrazem na porovnání specifického vývoje v jednotlivých státech a teritoriích, které Austrálii náleží. Z toho vyplývají následující výzkumné otázky.

- Jak se vyvíjela velikost a struktura rodin a domácností v Austrálii a na území jejich jednotlivých států a teritorií od roku 1991 do roku 2011?

- Existuje v Austrálii regionální diferenciace v letech 1991–2011 ve vývoji počtu a struktuře rodin a domácností? Pokud ano, jaká oblast populačního vývoje tuto diferenciaci ovlivňuje?
- Které státy a teritoria Austrálie zaznamenaly největší změny ve struktuře a velikosti rodin a domácností?
- Jaký vývoj velikosti a struktury rodin a domácností v Austrálii můžeme v následujících 20 letech očekávat? Jaké rodiny a typy domácností budou pravděpodobně v daném vývoji převažovat?

Na základě dostupné literatury vztahující se k rodinám a domácnostem a k jejich vývoji ve 20. a na začátku 21. století, byly stanoveny následující hypotézy, které tato práce má ověřit, či vyvrátit.

- V Austrálii existuje prostorová různorodost ve velikosti a struktuře rodin a domácností. (Lesthaeghe 2010). Formy rodiny se liší v závislosti na tradicích a kultuře konkrétní společnosti (Wilson 1985).
- Vzorec zakládání rodin se mění, vzrůstá tendence mladých lidí nejdříve upevnit svou pozici na pracovním trhu a teprve poté založit rodinu, proto se věk při založení rodiny zvyšuje (OECD 2011).
- Proměňující se struktura rodin a domácností v kombinaci s nízkou plodností a stárnutím populace vede ke zmenšování průměrné velikosti domácnosti, k vyššímu podílu bezdětných domácností a vyššímu podílu domácnosti jednotlivců. (OECD 2011, ABS 2010).
- S prodlužujícím se vzděláním narůstá počet ekonomicky závislých osob ve věku 15–24 let, kteří žijí v domácnosti s jedním nebo oběma rodiči. Narůstá také podíl dospělých, kteří žijí v domácnosti rodičů (Wilkins 2015).
- Změny v uspořádání bydlení a rodinných charakteristikách jsou výsledkem demografických a sociálních trendů (ABS 2005).

Analyzováno bylo obyvatelstvo celkově, bez ohledu zda se jednalo o původní či nepůvodní obyvatelstvo a to ze dvou důvodů. Za prvé data zabývající se rodinami a domácnostmi nejsou dostupná podle příslušnosti k původnímu či nepůvodnímu obyvatelstvu a také podíl původního obyvatelstva je na území Austrálie malý.

2.4 Prameny dat

Základním datovým pramenem této práce jsou statistiky Australského statistického úřadu (Australian Bureau of Statistic). Demografické statistiky týkající se celkové velikosti australské populace a mechanické měny obyvatelstva, ať už v roční či kvartální periodicitě, byly čerpány přímo z australské demografické statistiky (ABS 2015a,b). Jedinou zvláštností, kterou se tato data odlišují od české statistiky, na kterou jsme zvyklí, je, že střední stav populace není publikován k 1. 7. daného roku, ale k 30. 6. a jde jen čistě o preferenci daného statistického úřadu. Data jsou dostupná pro Austrálii jako geografický celek, ale také pro jednotlivé státy a teritoria.

Data týkající se narozených, zemřelých, naděje dožití i migrace za celé sledované období 1991–2011 byly čerpány ze statistik nazývajících se Australská historická statistika. Tato historická statistika je publikována za co nejdelší možné historické období, často sahá až k počátku evropského osídlení Austrálie (ABS 2014a). Tyto statistiky nejsou publikovány každý rok, ani mezi nimi není pravidelný interval. Poslední byly publikovány v roce 2014 a před tím v roce 2008 či 2006 (ibid.). Stejně jako z předchozí statistiky, lze z těchto dat získat informace o Austrálii a o jejích státech a teritoriích.

Zároveň byly v této práci využity statistiky, které se zabývají pouze jedním demografickým tématem podrobněji. Jedná se o statistiky zemřelých a narozených (ABS 2011d, ABS 2014b). Tyto statistiky sledují jak období předchozího roku, tak často zároveň i předchozích 5, 10 či 15 let. Vydávány jsou každoročně a některé z nich sledují i menší geografické území než jsou státy a teritoria Austrálie. Zaměřují se také na rozdíly mezi původním a nepůvodním obyvatelstvem.

Data o rodinách a domácnostech jsou dostupná pouze v cenzech, které Austrálie pořádá jedenkrát za 5 let. Sledované cenzy v této diplomové práci jsou: 1991, 1996, 2001, 2006 a 2011. Je to největší sběr dat, který Australský statistický úřad provádí. Jeho cílem je získat informace o klíčových charakteristikách obyvatelstva a o obydlích, ve kterých žijí (ABS 2016). Sčítá se obyvatelstvo, které je přítomno v Austrálii během cenzové noci. Ze zákona jsou obyvatelé Austrálie povinni zúčastnit se cenzu. Poslední sčítání proběhlo 9. srpna 2011 a následující census se koná 9. srpna 2016 (ibid.).

Statistický úřad Austrálie poskytuje několik různých nástrojů, jakými lze získat veřejně dostupná data z cenzu obyvatel a domácností. V této práci byly asi nejvíce využity komunitní profily (ABS 2016), které jsou dostupné pro všechny sledované cenzy a pro jednotlivé státy a teritoria. V této práci bylo pracováno se 3 typy statistik – základní, rozšířené komunitní profily a časové řady, které sledují vždy 3 uplynulá sčítání. Tyto komunitní profily jsou dostupné jen pro sčítání 1991–2011, přičemž census 1991 je pouze ve formátu pdf a ne v excelovém sešitu. Informace, které jsou veřejně dostupné, jsou rozsahem menší, než u pozdějších cenzů. Dalším nástrojem pro zkoumání dat z australského sčítání obyvatel a domů je Table Builder Basic (ibid.). Jedná se o nástroj poskytující možnost složit si vlastní datové tabulky z určitých tematických okruhů z cenzu. Table Builder Basic je dostupný pro cenzy 2011 a 2006. Ke zkoumání dat z cenzu i některých statistik měny obyvatelstva je možné využít i ABS.Stat Beta, což je volně přístupný nástroj, ve kterém lze omezeně přizpůsobovat zobrazené tabulky a poté si je i stáhnout. Jsou zde omezeně přístupná i data za rodiny a domácnosti a jejich projekce do budoucna (ibid.).

Datovým zdrojem, který lze využít pro mezinárodní srovnání struktury rodin a domácností v Austrálii je Demographic Yearbook od United Nations Statistic Division (2014). Tato publikace obsahuje data téměř celosvětově z cenzů provedených kolem let 2000 a 2010. Poskytuje za Austrálii i třídění podle hlav domácností, což je něco, co Australský statistický úřad přímo ve svých publikacích neposkytuje. Bohužel jsou zde jen data za Austrálii jako geografický celek a jelikož je tato práce zaměřená na porovnání jednotlivých států a teritorií, nebyl tento datový zdroj pro tuto práci využit.

2.5 Metody

Pro kvantitativní analýzu velikosti a struktury rodin bylo využito běžně používaných metod a ukazatelů. Všechny ukazatele v této práci jsou založené na transversální analýze. Analýza longitudinální by mohla být velmi zajímavou, kdyby šlo sledovat životní dráhy konkrétních generací, ale žel tato data nejsou většinou k dispozici. Jelikož formování a rozpad rodin a domácností je přímo úměrný demografickým procesům v populaci, nejdříve v této podkapitole objasníme metody, které byly využity pro analýzu demografického chování australské populace.

Absolutní počty jsou velikost populace nebo počty událostí či v absolutních číslech vyskytující se na určitém území v určitém čase (Haupt et. al. 2011). Jedná se o základní surový popis situace a v této práci je ho použito pro srovnání velikosti populace v jednotlivých australských státech a teritoriích. Dále je také velmi důležité rozlišit poměr a podíl. Poměrné číslo srovnávací porovnává dva počty odlišných jednotek, např. muže a ženy (Pavlík, Kalibová 2005). Naopak podíl vyjadřuje určitou část z celku a často se k jeho vyjádření používají procenta (ibid.). Další ukazatele, které jsou v této práci použity, jsou založeny na mírách a to především mírách podle věku. Základním principem, jakým se počítají míry, je počet událostí dělený průměrným počtem obyvatelstva, což je v této práci střední stav obyvatelstva k 30. 6. (ibid.). Zvláštním případem jsou kvocienty, které jsou svou povahou podobné pravděpodobnosti, např. kvocient kojenecké úmrtnosti (ibid.).

Pro analýzu demografické reprodukce bylo v této práci využito hrubé míry celkového přírůstku, který se odlišuje od hrubé míry přirozeného přírůstku tím, že zahrnuje migraci, která je v Austrálii velmi významná po celou dobu její historické existence. Hrubá míra celkového přírůstku se počítá (Pavlík, Šubrtová, Rychtaříková, 1986):

$$hmcp = \frac{(N^v - D + I - E)}{30.6P} * 1000$$

kde N^v je počet živě narozených, D počet zemřelých, I je počet imigrantů a E počet emigrantů. $P_{30.6}$ je střední stav obyvatelstva. Míra je uvedena v promile, proto se násobí tisícem.

K analýze struktury obyvatelstva podle věku byl využit index stárí, jenž se počítá jako poměr osob ve věku 65+ a dětí ve věku 0–14 let a násobí se 100, což znamená, že udává počet osob starších 65 let na 100 osob ve věku 0–14 let (Kalibová 2006).

$$is = \frac{P_{65+}}{P_{0-14}} * 100$$

Dále k analýze věkové struktury obyvatel Austrálie bylo využito podílu věkových skupin a to konkrétně ve věku 0–14, 15–64 a 65+ let. Stejně tak byl využit podíl ke specifikaci podílu původního obyvatelstva v jednotlivých státech a teritoriích Austrálie. Princip výpočtu podílu je vysvětlen výše. Obecně se podíl počítá (Pavlík, Kalibová 2005):

$$Podíl = \frac{P_x}{30.6P} * 100$$

kde P_x je počet osob v určitém věku nebo počet původních obyvatel.

Proces úmrtnosti byl analyzován pomocí naděje dožití při narození a kvocientu kojenecké úmrtnosti. Naděje dožití je funkcí úmrtnostní tabulky a jedná se o průměrný počet let, který zbývá prožít jedinci v určitém věku. (Pavlík, Kalibová 2005). Jedná se o hypotetický ukazatel, jelikož je založen na aktuálních intenzitách úmrtnosti. Ve skutečnosti se naděje dožití proměňuje během života člověka v souvislosti s tím, jak se mění intenzity úmrtnosti a jak osoba stárne (Haupt et. al. 2011). Naděje dožití při narození je průměrná délka života právě narozeného dítěte za uvedených předpokladů (Pavlík, Kalibová 2005). Naděje dožití se počítá:

$$e_{0=\frac{T_0}{l_0}}$$

T_0 je počet človoeolet a l_0 je tabulkový počet žijících v dokončeném věku 0. Jedná se o poměr. K analýze úrovně úmrtnosti a věku, jakého se lidé dožívají, byla použita také mediánová délka života. Ta se také může nazývat pravděpodobná délka života a je to věk, kdy se počáteční sledovaná kohorta zmenší na polovinu (Pavlík, Kalibová 2005). Mediánová délka života se počítá z rozložení funkce tabulkového počtu zemřelých (ibid.).

Kvocient kojenecké úmrtnosti je počet úmrtní kojenců (ve věku do 1 roku) na 1000 živě narozených v daném roce (Haupt et. al. 2011). Vzorec výpočtu vypadá následovně:

$$kú = \frac{D_0}{N^v} * 1000$$

D_0 je počet zemřelých do 1 roku věku a N_v je počet živě narozených. Kvocient se udává v promile, proto se násobí tisícem.

Analýza plodnosti vychází v této diplomové práci z ukazatelů měr plodnosti podle věku matky, úhrnné plodnosti, průměrného věku matky při porodu a podílu dětí narozených mimo manželství. Míry plodnosti podle věku jsou počítány podle věku matek, tak aby bylo možné porovnat věkové skupiny a jejich plodné chování v čase (Haupt et. al. 2011).

$$f_x = \frac{N_x^v}{30.6 P_x^z}$$

Jedná se o počet živě narozených dětí ženám ve věku x a v daném roce dělený středním stavem žen ve věku x v daném roce. Tuto míru lze násobit tisícem, což poté vyjadřuje, kolik živě narozených dětí připadá na 1000 žen v daném věku.

Úhrnná plodnost je průměrný počet dětí, které má žena v reprodukčním období, tedy ve věku 15–49 let. Je to jeden z nejpoužívanějších ukazatelů, protože představuje průměrný počet dětí, které připadají na 1 ženu v reprodukčním věku v daném roce (Haupt et. al. 2011). Jedná se o transverzální ukazatel a vypočte se součtem měr plodnosti žen podle věku.

$$úp = \Sigma f_x * n$$

Pokud jsou míry plodnosti podle věku matky ve více než jednoletém intervalu, je nutné je pro výpočet úhrnné plodnosti vynásobit rozpětím daného intervalu n . Například pokud jsou v pětiletých intervalech, pro výpočet úhrnné plodnosti je násobíme pěti.

Průměrný věk matky při porodu se také počítá z měr plodnosti podle věku matky. Je to podíl sumy středu věkového intervalu, který je násobený mírami plodnosti podle věku matky a součtu měr plodnosti podle věku (Pavlík et. al. 1986).

$$\bar{x} = \frac{\sum x_s * f_x}{\sum f_x}$$

Podíl dětí narozených mimo manželství se počítá jako počet živě narozených dětí nevdaným matkám (svobodným, rozvedeným, ovdovělým), dělený celkovým počtem živě narozených dětí (Haupt et. al. 2011). Podíl dětí narozených mimo manželství se udává v procentech, proto se násobí stem.

$$\text{Podíl dětí narozených mimo manželství} = \frac{N_{mm}^v}{N^v} * 100$$

Pro analýzu rodinného stavu obyvatelstva Austrálie bylo využito podílu osob podle rodinného stavu, jehož princip výpočtu je stejný jako například podíl osob podle věkových skupin a podíl původních obyvatel v Austrálii. Dále byl pro tuto analýzu využit průměrný věk při prvním vstupu do manželství. Často je tento ukazatel znám pod zkratkou SMAM, což znamená Singulate mean age at marriage. Tento ukazatel se počítá z rozložení svobodných podle věku a jeho výpočet se skládá z několika kroků (United Nations 2009):

$$U_i = \frac{p_x^{svobodní}}{P_x} \quad \text{podíl svobodných } U_i \text{ pro každou věkovou skupinu } x$$

$$RS1 = \sum U_i * n \quad \text{počet let prožitých ve svobodném stavu (násobený rozpětím intervalu)}$$

$$RS2 = RS1 + 15 \quad \text{člověkoroky ve svobodném stavu od narození (respektive minimální sňatkový věk) do věku 50 let}$$

$$RN = \frac{(U_{45-49} + U_{50-54})}{2} \quad \text{podíl svobodných v přesném věku 50}$$

$$RM = 1 - RN \quad \text{podíl alespoň jednou ženatých/vdaných}$$

$$RS3 = 50 * RN \quad \text{člověkoroky ve svobodném stavu pro „trvale“ svobodné}$$

$$SMAM = \frac{(RS2 - RS3)}{RM} \quad \text{průměrný věk při prvním sňatku.}$$

Průměrný věk při prvním sňatku je vyjádřen průměrným počtem let, který daná osoba stráví ve svobodném stavu, vychází z předpokladu, že minimální sňatkový věk je 15 let a od 50 let věku se sňatky neuzavírají (Hajnal 1953). Obvykle se počítá v pětiletých věkových intervalech.

Analýza struktury domácností v letech 1991–2011 vycházející z již existujících dat je založena na obecném principu konstrukce podílů, který je uveden na začátku této podkapitoly. Většinou jde o podíly vyjadřující zastoupení určitého vztahu v domácnosti v dané věkové skupině. V poznámkách pod grafy či tabulkami je vždy uvedeno, jakým způsobem byl podíl počítán. Jelikož se tato práce zaměřuje na porovnání jednotlivých států a teritorií Austrálie, které mají velmi rozdílné počty obyvatelstva, jsou srovnání pouze relativní.

Průměrná velikost domácnosti je převzata z výpočtů ABS a vztahuje se na průměrný počet osob s obvyklým místem pobytu v obydlených soukromých domácnostech. Zahrnuje i partnery, děti a spolunájemce (u skupinových domácností), kteří byli v době cenzu dočasně nepřítomní (ABS 2011b). Takto bylo možné zaznamenat maximálně 3 dočasně nepřítomné osoby. Tento

výpočet nezahrnuje domácnosti návštěvníků Austrálie a ostatní neklasifikovatelné domácnosti (ibid.).

Pro analýzu možného vývoje v letech 2012–2031 byla vypočtena populační projekce a projekce vztahů v domácnosti, rodin a domácností. Ačkoliv se jedná o očekávaný budoucí populační vývoj, po prostudování vývoje demografického chování australské populace, povahou jsou tyto odhady spíše projekcí, než prognózou. Prognóza je snahou o vyjádření nejpravděpodobnějšího možného budoucího vývoje a dá se tedy považovat za zvláštní případ projekce (Kučera 1998).

Pro výpočet populační projekce byla využita běžně používaná kohortně-komponentní metoda, jejímž základem je výchozí věková struktura, která se pomocí pravděpodobností přežití posouvá do vyšších věků a nenarozené ročníky se doplňují pomocí aktuální věkové struktury a předpokládané úrovně měr plodnosti podle věku (Pavlík, Kalibová 2005). V našem případě je zahrnována i migrace.

Pravděpodobnost přežití je koeficient počítaný z úmrtnostních tabulek a je vyjádřen vztahem (Kučera 1998):

$$s_x = \frac{L_{x+1}}{L_x}$$

Jde o podíl mezi tabulkovým počtem žijících L v dokončeném věku $x+1$ a tabulkovým počtem žijících v dokončeném věku x .

Posun věkové struktury do vyššího věku je vypočten pomocí vztahu:

$$p_{x+1}^{k+1} = p_x^k * s_x$$

kde p s indexem x a k je populace ve věku x v roce k a s_x je koeficient přežití pro daný věk. Výsledkem tohoto výpočtu je populace ve věku $x+1$ a v roce $k+1$.

Ještě nenarozené ročníky se počítají jako:

$$N^{k+1} = \frac{1}{2} \sum_{x=14}^{49} P_x^{k,\check{z}} * (f_x + s_x^{\check{z}} * f_{x+1})$$

kde platí, že N^{k+1} je počet dětí narozených ženám v roce $k+1$, P_x s indexem $k\check{z}$ je počet žen ve věku x v roce k , f_x je míra plodnosti ve věku x , f_{x+1} je míra plodnosti ve věku $x+1$ a $s_x^{\check{z}}$ je koeficient přežití žen ve věku x (Kučera 1998). Počet dětí narozených v roce $k+1$ se poté rozdělí na chlapce a dívky pomocí sekundárního indexu maskulinity. Poměr pohlaví při narození je definován vztahem:

$$sima = \frac{N_{ch}^v}{N_d^v}$$

a data jsou známa z výchozí věkové struktury. Vztah pro rozdělení narozených a přeživších do věku 1 podle pohlaví je následující:

$$P_0^{k+1,d} = \frac{N^{k+1}}{(1 + sima)} * L_0^d / l_0^d \qquad P_0^{k+1,ch} = \frac{N^{k+1}}{(1 + sima)} * L_0^{ch} / l_0^{ch}$$

L_0 je tabulkový počet žijících v dokončeném věku 0 a l_0 je tabulkový počet žijících v přesném věku 0, což je kořen úmrtnostní tabulky a zpravidla bývá 100 000 (Kalibová 2006).

K projektované populaci je připočítávána i migrační složka. Imigrační složka je počítána přes absolutní počty přistěhovalých a emigrační složka je počítána jako věkově specifická pravděpodobnost vystěhování, což se počítá jako:

$$e_x = \frac{E_x}{{}_{30.6}P_x}$$

E_x jsou počty vystěhovalých ve věku x a ${}_{30.6}P_x$ je střední stav populace ve věku x . Migrační složka je započtena ve dvou krocích tak, aby na polovinu osob z migračního salda daného roku působily demografické procesy tak, jako na populaci, která se nikam nestěhovala.

Z vypočtené projekce obyvatelstva se poté počítá projekce rodin a domácností. V této práci byla specificky počítána projekce vztahů v domácnosti. Při výběru metody projekce rodin a domácností bylo bráno v úvahu, aby metoda byla aplikovatelná na veřejně poskytovaná data Australským statistickým úřadem, aby bylo možno projekci vypočíst pomocí dostupného softwaru a aby byla snadno aplikovatelná na kohortně-komponentní metodou vypočtenou projekci obyvatelstva. K tomuto účelu byl vybrán standardní propenzitní model, na který je možno nahlížet jako na typ metody koeficientů hlav domácnosti, který ale poskytuje více informací o rodinách a domácnostech. K jeho výpočtu není třeba třídění dat podle hlav domácností, které na úrovni jednotlivých států a teritorií Austrálie není dostupné (Wilson 2013).

Termín propenzita se do českého jazyka překládá jako sklon a definuje se jako podíl populace ve věku x a pohlaví s v kategorii i (ibid.). Vztah je následující:

$$p_{s,x}^i(t) = \frac{P_{sx}^i(t)}{P_{sx}(t)}$$

Může jít například o podíl žen ve věku 35–39 let v domácnosti s manželem či partnerem z celkového počtu 35–39 letých žen (ibid.). Stejným způsobem byla počítána projekce domácností Australského statistického úřadu v letech 2011–2036 (ABS 2015c). Výpočet projekce rodin a domácností tímto způsobem je následující: vypočtou se věkově a pohlavně specifické sklony/propenzity žít v určitém uspořádání z několika minulých cenzů. Tyto hodnoty se poté lineárně extrapolují do budoucna a násobí se jimi vypočtená projekce populace, čímž se získá rozložení obyvatelstva podle vztahů v domácnosti (ibid.).

Ačkoliv je pro tuto práci tato metoda projekce nejvhodnější, je zde na místě uvést její omezení a slabé stránky. Jde pouze o statický model a neumožňuje imitovat procesy tvoření domácností, ani zpětně neovlivňuje procesy plodnosti, úmrtnosti a migrace. Chybí zde longitudinální pohled a velmi těžko se zde definují alternativní scénáře projekce (Wilson 2013). Slabých stránek je více, ale pro stručnost jsou zde uvedeny jen některé, které v tomto konkrétním případě ovlivňovaly výslednou projekci domácností.

Alternativou, která řeší většinu slabých stránek standardního propenzitního modelu je sekvenční propenzitní model, který navrhl Wilson (2013). V tomto modelu se pracuje s detailnějším uspořádáním vztahů v domácnosti. Jedná se o dynamický model a nepotřebuje tak rozsáhlou datovou základnu, jako jsou složitější modely LIPRO či PROFAMY (ibid.).

Ačkoliv není tak náročný na data, bohužel třídění dat, které je k jeho výpočtu potřeba, není Australským statistickým úřadem veřejně poskytováno.

Kromě podílů a absolutních počtů rozložení vztahů v domácnosti a domácností jako takových, byla počítána i průměrná velikost domácnosti v jednotlivých státech a teritoriích. Tato průměrná velikost domácnosti se počítá jako počet lidí žijících v domácnostech dělený celkovým počtem domácností (Haupt et. al. 2011).

Kapitola 3

Základní teoretická východiska

3.1 Základní údaje o Austrálii

Austrálie je nejmenším kontinentem, ale rozlohou je 6. největší zemí na světě. Formálně byla Austrálie objevena v roce 1770, kdy východní pobřeží zabral kapitán James Cook ve jméno území Velké Británie (The World Factbook 2013–14). Na konci 18. a na začátku 19. století zde bylo vytvořeno 6 kolonií a v roce 1901 se Austrálie stala federací, která se oficiálně nazývá Australské společenství (anglicky Commonwealth of Australia). Název Austrálie pochází z latiny a znamená „jižní“ (ibid.). Díky svému přírodnímu bohatství se zde rychle vyvíjelo zemědělství a manufaktury, které zásobovaly spojence během 1. i 2. světové války (ibid.). Z pohledu ekonomie byla v 80. letech 20. století jednou z nejrychleji rostoucí zemí na světě (ibid.). V současnosti roste hrubý domácí produkt cca o 2,5 % ročně (ibid.).

Obr. 1 – Politická mapa Austrálie

Zdroj: Wikimedia Commons 2008

Obyvatelstvo je soustředěno na východním a jihovýchodním pobřeží, velkou část území Austrálie tvoří poušť (ibid.). Hlavním městem je Canberra. Celkem tvoří Austrálii 6 států a dvě teritoria (Geoscience Australia 2015). Jedná se o Západní a Jižní Austrálii, Queensland, Nový Jižní Wales, Viktorii, Tasmánii, Severní teritorium a Australské hlavní teritorium (nebo v českém překladu také Teritorium hlavního města). Jejich geografické rozmístění je zobrazeno na obrázku č. 1. V roce 2010 byla hustota osídlení 2,9 osoby na km² (v roce 2005 to bylo 2,6 osoby) (ABS 2012b). Nejvyšší hustotu osídlení mělo Australské hlavní teritorium (150 osob na km²) a nejnižší Severní teritorium (0,2 osoby na km²). Nejvyšší koncentrace lidí je samozřejmě ve městech. V hlavních městech států a teritorií bylo v roce 2010 soustředěno 14,3 milionu obyvatel (asi 64 % australské populace). Nejvyšší hustota zalidnění byla v roce 2010 v Sydney – východ a to 8,8 tisíce osob na km čtvereční (ibid.).

Z cenzu 2011 vyplývá, že 26 % osob žijících v Austrálii se narodilo v zámorí a dalších 20 % osob má alespoň jednoho rodiče narozeného v zámorí (ABS 2012a). Po druhé světové válce od roku 1945 do roku 2010 dorazilo do Austrálie více než 7,5 milionu imigrantů (Australian Government 2014). Historicky tvořili většinu australských imigrantů Evropané. V současnosti roste počet migrantů z Asie a ostatních světadílů (ibid.). Z 82 % žije v zámorí narozená populace v hlavních městech, což je vyšší podíl, než ve srovnání s celou australskou populací. Další faktory, které ovlivňují to, kde se imigranti usadí, jsou: přítomnost rodiny, příbuzných nebo lidí se stejným etnickým původem, ekonomická atraktivita místa, vízové podmínky atd. (ibid.). V roce 2011 pocházelo 20,8 % imigrantů z Velké Británie, 9,1 % z Nového Zélandu a 6 % z Číny. V první pětičce byla také Indie a Itálie.

3.2 Teorie vývoje rodiny od tradiční k moderní

Během 19. století vznikla sociologie jako vědní obor, aby popsala a zachytila probíhající změny ve společnosti. Právě v těchto probíhajících změnách bylo ale třeba hledat něco stálého a neměnného, aby změny společnost tolik neděsily – za tuto stabilní instituci se začala považovat rodina (Možný 2006). Právě od 19. století byla rodina považována za útočiště v nepohodě, instituci, která poskytuje soukromý prostor pro reprodukci společnosti a za základní jednotku státu (ibid.). Podle Mnohojazyčného demografického slovníku (Pavlík, Kalibová 2005) je rodina výsledkem demografické reprodukce a v evropských společnostech vzniká základní rodinný vztah sňatkem mezi manžely a rodičovstvím mezi rodiči a dětmi. Wilson (1985) říká, že neexistuje popis typické nebo normální rodiny. Rodina se dá definovat jako skupina lidí propojená krví nebo právem a zároveň jako skupina lidí, která žije dohromady nebo se sdružuje dohromady za určitým cílem jako je shánění potravy, obstarání přístřeší a výchova dětí (ibid.). Rodina jako taková se proměňuje a dá se popsat několik různých typů rodin v různých časových obdobích historie (ibid.).

Z historických sociálních věd je známo, že rodina se v čase proměňuje a demografické faktory hrají v tomto procesu významnou roli (Wilson 1985). Hlavní statistickou jednotkou, kterou v demografii používáme, abychom popsali tyto změny je jedinec (Pavlík, Kalibová 2005), ale statistickými jednotkami mohou být také domácnosti. Jejich vymezení jsou v různých

zemích odlišná, ale v zásadě jde o ekonomickou jednotku, tvořenou osobami žijícími v jednom bytě nebo domě, které spolu hospodaří (ibid.). Domácnost může, ale nemusí být tvořena jednou či více rodinami. Za nerodinné domácnosti jsou považovány jednočlenné domácnosti a to bez ohledu na to, zda žije osoba osaměle nebo s dalšími lidmi, kteří spolu ale nehospodaří (ibid.). Definice rodiny i domácnosti Australského statistického úřadu (ABS 2011b) byly zmíněny v předchozí kapitole a je zřejmé, že se od těchto všeobecně uznávaných neodlišují.

Koloběh rodiny se dá rozdělit do čtyř období či událostí, které mají výrazný vliv na rodinu. Jedná se o události úmyslu vstoupit do manželství, svatební rituál, narození potomků a rozpad rodiny smrtí jednoho z partnerů, což je poté dokončeno smrtí druhého z partnerů (Wilson 1985). Tyto události mají různé kulturní formy a projevy a je velmi důležité, aby se výzkumníci vyvarovali etnocentrického pohledu a nesoudili dané rodiny z pohledu své vlastní kultury (ibid.). Jak bude zmíněno dále v této kapitole, v Austrálii jde o velmi důležitý předpoklad analýzy rodin a domácností.

V sociologii i demografii se pro analýzu příbuzenských vztahů v rodině i domácnosti využívají dva modely a to nukleární rodina a rozšířená rodina (Wilson 1985). Nukleární rodina je tvořena manželským párem bez dětí nebo s dětmi (Pavlík, Kalibová 2005), tyto lidé žijí v relativní autonomii s ohledem na další příbuzenstvo, běžná je po uzavření manželství i neolokace (Možný 2006). V Austrálii je považován za manželský pár jak sezdané soužití tak i soužití nesezdané, tzv. de facto manželství. Rozšířená rodina je model složitější. Jedná se o široké příbuzenstvo, které může žít a pracovat poblíž (Wilson 1985). Společenství, která žijí v bližším vztahu širšího příbuzenstva, mají tendenci vnímat potřeby celé rodiny jako důležitější než jejich menších celků. Děti vyrůstající v této širší rodině se učí akceptovat autoritu všech starších členů rodiny, manželství je záležitostí celé rodiny a to v souvislosti s ekonomickými záležitostmi, ale i citovými – pro mladý pár se často nejedná o svobodnou volbu (ibid.). V Austrálii je tento typ rodiny běžný pro původní obyvatelstvo.

S ohledem na etnickou různorodost australské společnosti, je třeba objasnit dva typy australské rodiny i její vývoj. Jedná se o rodiny Aboriginců a Torresstraitů a rodiny nepůvodního obyvatelstva. Rodiny nepůvodního obyvatelstva budeme nazývat evropským typem rodiny. Přes to, že Austrálie je imigrační zemí a její obyvatelstvo je složeno z mnoha různých etnik, tento popis evropského typu rodiny je pro tuto analýzu dostačující.

V rodině existují tři základní vztahy mezi jejími členy, jedná se o vztah manžel – manželka, rodiče – dítě a vztah ke starším lidem v rodině. Tyto vztahy se za uplynulých dvě stě let významně proměnily, alespoň co se týče evropského typu nukleární rodiny (Wilson 1985). Následující odstavce této kapitoly se zabírají evropským typem rodiny v Austrálii.

Na začátku 20. století byly rodiny v Austrálii mnohem větší, než jsou v současnosti, zahrnovaly širší příbuzenstvo i služebnictvo (Gilding 2001). Typickým znakem těchto rodin bylo, že často přijímaly návštěvy ať už krátkodobé nebo dlouhodobé (ibid.). Pokles úrovně porodnosti za začátku 20. století vyvolal v australské společnosti paniku a Královská komise poklesu úrovně porodnosti a kojenecké úmrtnosti v Novém Jižním Walesu (Royal Commission on the Decline of the Birth – Rate and on the Mortality of Infants in New South Wales) se vyjádřila, že používání kontracepčních metod je útok na hodnotu rodiny jako na základ sociálního života (ibid.).

Po druhé světové válce v 50. a 60. letech 20. století se struktura rodiny měnila, již jen velmi bohatí lidé si mohli dovolit služebnictvo (Gilding 2001), ale ekonomika rostla a ženy zůstávaly v domácnosti, lidé vstupovali do manželství mladší než kdy před tím, zůstávalo nižší procento trvale svobodných a i v Austrálii nastal významný poválečný baby boom (Gilding 2001).

Od 70. let 20. století roste diverzita typů rodin domácností. V důsledku ekonomické krize musely ženy začít pracovat, početí dětí i založení rodiny se začalo oddalovat. V souvislosti s ekonomickými zdroji, kterých ženy dosahovaly, začala stoupat i rozvodovost, protože ženy již nebyly tolik závislé na svých manželech (Gilding 2001). V Austrálii byl zaveden finanční příspěvek pro rodiče a tak i osamělé matky si mohly nechat děti nebo opustit nefunkční manželství (ibid.). Se zvyšující se vzdělaností zůstávají i děti déle doma u rodičů (ibid.), podle Možného (2006) vzdělání také působí jako antikoncepční prostředek, takže se i úroveň porodnosti snižuje. Dále 70. léta 20. století přinesla sexuální revoluci, individualismus a feminismus, což se významnou měrou podepsalo na stavu rodin (Gilding 2001).

V tradiční společnosti bylo rodičovství naprosto přirozenou součástí života ženy. V současnosti se jedná pro většinu žen o akt svobodné volby, stejně tak domácnosti, kde oba rodiče pracují, se z výjimky staly obecným stavem společnosti (Možný 2006). Páry se v současnosti mohou rozvést mnohem snadněji, než tomu bylo v minulosti, zejména díky finanční nezávislosti a proměnu hodnotového vnímání manželství (Wilson 1985). Manželství je v současnosti vnímáno jako individuální akt hledání životního štěstí a ve chvíli, kdy tento parametr manželství nesplňuje, je všeobecně společností akceptován rozvod (ibid.). Opakovaná manželství jsou náchylnější k rozpadu než manželství první, stejně tak je tomu i u kohabitací (Možný 2006).

Úmrtí, rozpad manželství, rození dětí mimo manželství jsou všechno klíčové faktory ke vzniku domácností jen s jedním rodičem (Wilson 1985). Často takový typ rodiny může být jen dočasným stavem mezi dvěma sňatky (ibid.), zároveň se postoj společnosti ke svobodným matkám zmírnil. Společnost je již tak tvrdě neodsuzuje, ale to neznamená, že takové rodiny nemohou čelit finančním potížím (ibid.).

Dalším typem domácností, které se ve svém počtu zvyšují, jsou domácnosti jednotlivců. Snižování úrovně vstupování do manželství, případně oddalování vstupu do manželství a početí dětí (OECD 2011) ústí v to, že mladí lidé odcházející z domácnosti rodičů a zakládají domácnosti jednotlivců, případně skupinové domácnosti anebo zakládají domácnost jako nesezdaný pár. Kdežto v 50. letech 20. století odcházeli mladí lidé z domova, aby se vdali či oženili (Qu, A De Vaus 2011). V současnosti jde spíše jen o ustanovení samostatnosti jako takové (ibid.). V případě, že dítě, které dosáhlo dospělosti, opouští domácnost, aby si založilo svou vlastní, mohou vzniknout jednočlenné domácnosti dokonce dvě a to v případě, pokud dítě odchází z rodiny pouze s jedním rodičem (ibid.).

Často tato perioda života může být pro mladé lidi dočasná, než začnou žít s partnerem, či se mohou po nějaké době vrátit zpět do domácnosti rodičů (Qu, A De Vaus 2011). Ačkoliv je tato životní fáze často vnímána jako dočasná, může se prodlužovat, až se stane trvalou (Možný 2006). V současnosti se přibližně 1/5 až 1/3 populace rozhoduje odkládat založení rodiny co nejvíce je to možné (ibid.). Zároveň se vyskytuje nový fenomén singles, tedy osob, které mají nulovou reprodukční strategii a jsou rozhodnutí pro celoživotní bezdětnost (ibid.). Například

v českých zemích v minulosti zůstávalo trvale mimo manželství přibližně 12 % populace do první poloviny 20. století, avšak jednočlenné domácnosti byly výjimkou, protože tyto osoby často žily se svými příbuznými, případně byly služebnictvem (ibid.). V současnosti je fenomén singles ještě dosud nepřilíš prozkoumaným, ale jasné je, že díky opoře vlastních příjmů a sociálního státu, jsou domácnosti jednotlivců dostupným životním stylem (ibid.).

Ve středním věku je nejčastějším důvodem pro muže i ženy pro život v jednočlenné domácnosti rozvod manželství nebo rozchod nesezdaného soužití. Tato životní fáze bývá dočasná (Qu, A De Vaus 2011). Dalším způsobem uspořádání domácnosti v současnosti, na které se upíná pozornost badatelů, je „living apart together“. Jedná se o uspořádání, kdy jsou dva lidé ve stabilním partnerském svazku, ale žijí v oddělených domácnostech. Ale podle Qu a A De Vause (2011) je toto uspořádání domácností v Austrálii jen málo frekventované. Přibližně 0,5 % párů z výzkumu HILDA žily tímto způsobem (ibid.). Stejně tak starší lidé, kterým zemřel jejich partner a jejichž děti si již založily svou vlastní domácnost, se stávají jednočlennými domácnostmi. S prodlužující se délkou života a se vzrůstající kvalitou života je mnoho starších lidí samostatných. Chtějí zůstat ve svých domácnostech a starat se o své vlastní potřeby sami (Wilson 1985). Staří lidé vedou svou domácnost tak dlouho, dokud jim to zdraví dovolí (Qu, A De Vaus 2011). Tato tendence ve stáří je významnější pro ženy než pro muže, protože ženy se dožívají vyššího věku, zároveň s rostoucím věkem je tato tendence zůstat sám v domácnosti nižší (ibid.).

3.3 Původní obyvatelstvo Austrálie a jejich rodiny

Podle hodnocení OSN Human Development Index se Austrálie v roce 2011 umístila v tomto žebříčku na druhém místě ze 187 hodnocených zemí, ale pokud by se hodnotilo pouze původní australské obyvatelstvo, dopadla by Austrálie v tomto hodnocení mnohem hůř (Biddle, Taylor 2012). Ve srovnání s nepůvodními obyvateli je úmrtnost a porodnost domorodého obyvatelstva vyšší, mají více než 3 krát vyšší šanci být nezaměstnaní a jejich průměrné platy jsou pouhou 0,58 platu nepůvodního obyvatelstva (ibid.). Jejich věková struktura se také odlišuje, je mnohem mladší, obyvatel nad 65 let je jen velmi málo a to přibližně 3 % (ibid.).

Z informací v této kapitole vyplývá, že v současnosti se dá uvažovat o druhém demografickém přechodu či podobných teoriích u nepůvodního australského obyvatelstva. Kdežto z rozdílného vývoje demografických charakteristik lze usuzovat, že Aboriginci a Torres Strait ostrované pravděpodobně neprošli ještě ani prvním demografickým přechodem (Lesthaege 2011). Jejich struktura rodin a domácností je od evropského pohledu také odlišná. Tímto tématem se zabývá mnoho vědeckých pracovníků, zejména antropologů. Podle Australského statistického úřadu se za domorodou rodinu považuje taková rodina, ve které je alespoň jedna osoba Aborigincem nebo Torresstraitem (ABS 2011b).

Termíny populace a domácnost jsou pojmy, bez kterých se moderní demografie neobejde. Jde o pojmy, na základě kterých jsou strukturovány cenzy zemí, které lze považovat za západní, jako je například právě Austrálie (Morphy 2007). Je to model, který se dá nazývat kontejnerový a jedná se o byty nebo domy vnořené do dalších větších kontejnerů, jako jsou základní sídelní jednotky a ty jsou vnořené do dalších větších geografických celků (ibid.). Ale tato metafora

domácností jako kontejnerů je pro původní australské obyvatelstvo nevhodná. Jejich struktura rodin a domácností se dá charakterizovat pomocí uzlů, které jsou propojeny pomocí příbuzenské sítě, ve které jsou jednotlivci vysoce mobilní, avšak tato mobilita je daná určitými vzorci a není náhodná (ibid.).

Nukleární rodina, jak ji známe, se u původního obyvatelstva vyskytuje, ale jádrem nejsou domácnosti, jako u evropského typu domácností (Morphy 2007). Členové těchto nukleárních rodin jsou rozseti po okolních příbuzenských domácnostech, například děti jsou v těchto komunitách vysoce mobilní a tráví různá období svého života s různými příbuznými osobami (ibid.). Již od poměrně nízkého věku, od 5 nebo 6 let, si mohou děti vybrat, s kým budou bydlet a tato volba je v této komunitě vítanou (ibid.). Děti nejsou definovány vztahem k rodičům, ale vzhledem k jejich generační pozici v rodové linii (ibid.). Například ženy nazývají své děti a děti svých sester „waku“ (dítě mé matrilinie) a děti svých bratrů „gaathu“ (dítě mé patrilinie) a stejně tak muži nazývají své děti a děti svých bratrů „gaathu“ a děti svých sester nazývají „waku“ (Morphy 2006). Zvláštní pojem pro jejich vlastní děti zde neexistuje.

Formování rodiny původního obyvatelstva je od evropského způsobu také odlišné. V evropském typu rodiny jsou lidé jen velmi zřídka příbuzní před tím, než uzavřou manželství (Morphy 2006). Jediným průsečíkem této rodiny je manželský pár a jejich spojení pokračuje dál v jejich potomcích (ibid.). U původních obyvatel Austrálie je naopak preferováno manželství, ve kterém už jsou lidé příbuzní před uzavřením sňatku (ibid.). Muž si bere jeho matrilineární sestřenicí přes koleno, pro tohoto muže je jeho žena v příbuzenském vztahu, jež se nazývá „galay“ (ibid.). Žena si bere za muže „dhuway“, což je patrilineární bratranec přes koleno. Manželství v tomto tradičním domorodém způsobu nevytváří nové příbuzenské vztahy, ale naopak posiluje příbuzenské vztahy již dříve vzniklé (ibid.).

Již z tohoto velmi hrubého nástinu příbuzenských vztahů v komunitě původních australských obyvatel je zřejmé, že jedním z problémů, kterým Australský statistický úřad čelí, je překlad pojmů ve sčítacím formuláři pro původní obyvatelstvo (Morphy 2006). Dalším z příkladů těchto obtíží je i zjišťování věku osob, protože tradičně orientované původní obyvatelstvo často svůj chronologický věk nezná a je více orientováno na stádia života než na to, kolik jim je přesně let (ibid.). Toto je běžné zejména u starších osob. Jelikož počet původních obyvatel není příliš vysoký, toto zkrácení se netýká všech a jejich délka života bývá kratší než nepůvodního obyvatelstva, není předpoklad, že by podíl obyvatel ve věku 65 a více let byl příliš zkrácený.

Dále je také problematická mobilita, která byla zmíněna již výše. I přes to, že existují dotazníky speciálně pro původní obyvatelstvo, tak zde nastává velké omezení v tom, že v domácnosti bývá přítomno široké příbuzenstvo. V tomto dotazníku se všechny přítomné osoby vztahují k osobě číslo 1, tedy referenční osobě. Tento dotazník zahrnuje i návštěvy, ale nezahrnuje osoby, které jsou dočasně nepřítomné, zároveň návštěvníci později při kódování nejsou zahrnováni do domácnosti (Morphy 2007).

A nejde jen o mobilitu dlouhodobějšího rázu, ale i krátkodobou mobilitu. Sčítání domácností domorodého obyvatelstva je náročné i s ohledem na různé rituální ceremonie. Například pohřeb je v této komunitě velkou událostí, ceremonie může trvat až měsíc a během tohoto ceremonie se příbuzní sjíždí a táboří na místě pohřbu po několik dní až po celý

ceremoniál (Morphy 2007). Jelikož v těchto oblastech provádí sčítání vyškolení sčítací komisaři, nemusí na obvyklém místě bydliště jeho obyvatele nalézt a to komplikuje validitu cenzu (ABS 2011c, Morphy 2007).

Všechna tato omezení mohou vést k dezinterpretacím dat ze sčítání lidí i domácností, a proto se data související s původním obyvatelstvem musí zkoumat kriticky (Morphy 2007). Pravda však je, že Australský statistický úřad se snaží, aby data získávaná od původních obyvatel v rámci cenzů, byla co nejvíce vypovídající, a proto mají svou speciální sčítací strategii původního obyvatelstva (ABS 2011c), která je založená na pomoci sčítacích komisařů. V oblastech s vysokým podílem domorodého obyvatelstva jsou k dispozici i speciální pracovníci, kteří umí domorodé jazyky a znají kulturu Aboriginců a Torresstraitů (ibid.).

3.4 Druhý demografický přechod

Dalším teoretickým konceptem, který je třeba ujasnit si před analytickou částí této diplomové práce, je teorie druhého demografického přechodu, případně jeho kritiku nebo teorie, které vysvětlují změny v demografickém chování v druhé polovině 20. století. Tato teorie je z pohledu analýzy rodin a domácností velmi důležitá, protože změny v demografickém chování přímo ovlivňují strukturu i velikost domácností. Autory teorie druhého demografického přechodu jsou Dirk van de Kaa a Ron Lesthaeghe a poprvé ji představili v roce 1986 (Lesthaeghe 2010).

Nejlépe lze vymezit teorie druhého demografického přechodu v souvislosti s prvním demografickým přechodem. Během prvního demografického přechodu rostl podíl osob v manželství, snižoval se věk při vstupu do manželství, byla nízká úroveň kohabitací a rozvodů, mnoho lidí se ženilo či vdávalo znovu (Lesthaeghe 2011). Naopak úroveň sňatečnosti během druhého demografického přechodu klesá, vstup do manželství je oddalován do vyššího věku, lidé se rozvádějí častěji a dříve, roste podíl osob v kohabitacích a ani rozvedení, ani ovdovělí nevstupují do manželství znovu tak často (ibid.).

Při prvním demografickém přechodu se snižuje plodnost žen zejména ve vyšším věku, čímž dochází ke snižování průměrného věku při porodu, kontracepce je nedostatečná, snižuje se nelegitimní plodnost a je nízký počet bezdětných manželství (ibid.). Druhý demografický přechod se odlišuje v tom, že se posouvá rodičovství do vyššího věku a zvyšuje se průměrný věk ženy při porodu a generace dcer již není tak početná, aby nahradila generaci svých matek. Metody kontracepce jsou velmi účinné, zvyšuje se mimomanželská plodnost v kohabitacích, ale ne u mladých dívek a roste definitivní bezdětnost ve svazcích (ibid.). Velmi výstižné je Lesthaeghovo vyjádření, že během prvního demografického přechodu lidé využívali kontracepčních metod, aby se vyhnuli těhotenství, ale během druhého demografického přechodu lidé přestávají tyto metody využívat, když chtějí mít děti (Lesthaeghe 2010).

Tyto změny v demografickém chování jsou zároveň reakcí na změny ve společnosti. Při prvním demografickém přechodu měli lidé potřebu uspokojovat jen základní touhy, jako je například zabezpečení základních materiálních potřeb, finanční příjem, pracovní podmínky, vzdělání, bydlení, zdraví a sociální bezpečnost (Lesthaeghe 2011). Ve chvíli, kdy se tyto potřeby naplnily, objevily se potřeby další, které jsou znakem druhého demografického

přechodu. Jedná se o potřeby jako individuální autonomie, seberealizace a sebevyjádření, touha po uznání, sociálních kontaktech a demokratickém přístupu (ibid.). Primární hodnotou během první demografické tranzice byla solidarita a během té druhé tolerance (ibid.). V minulosti se posilovala sociální koheze participací v různých politických a občanských spolcích, v současnosti se tato sociální koheze naopak rozvolňuje (ibid.). Během prvního demografického přechodu se upevnil model rodiny s genderovou nerovností, kde otec byl živitel a matka pečovatelka, druhý demografický přechod se naopak vyznačuje tím, že roste vyrovnanost v genderových rolích a ženy jsou ekonomicky autonomní (ibid.). V minulosti byl společností schvalovaný jen jediný model rodiny pro celý život, v současnosti je těchto modelů mnoho a budoucnost je pro jedince otevřená (ibid.). Jedná se o přesun pozornosti od materiálních hodnot k hodnotám nemateriálním.

Charakteristiky druhého demografického přechodu se začaly v některých zemích (USA, Skandinávie) objevovat již v 50. letech 20. století, kdy vrůstala míra rozvodovosti, a začínalo platit heslo, že je lepší dobrý rozvod než špatné manželství (Lesthaeghe 2010). Poté od 60. let začala klesat úroveň plodnosti i v zemích, ve kterých obyvatelstvo zažilo poválečný baby boom (ibid.). V těchto zemích se v této době začala snižovat i úroveň sňatečnosti a průměrný věk vstupu to manželství začal stoupat. Tento proces podpořilo také to, že stoupala vzdělanostní úroveň obou pohlaví (ibid.).

Ovšem podle Lesthaegheho (2010) může docházet na větším geografickém celku k prostorovým nevyrovnanostem, kdy část populace se vyznačuje chováním druhého demografického přechodu a jiná část populace k těmto změnám ještě nedospěla. V Austrálii se jedná o rozdíl mezi původním a nepůvodním obyvatelstvem, protože původní obyvatelstvo ještě pravděpodobně neukončilo první demografický přechod (Lesthaeghe 2011).

Teorie druhého demografického přechodu je v současnosti nejvýznamnější teorií vysvětlující tyto změny v demografickém chování obyvatel. Jiné teorie, které by se těmito jevy zabývaly, nejsou v odborné literatuře tak četné a jsou formulované spíše z hlediska kritiky. Někteří autoři druhý demografický přechod považují za pokračování toho prvního, další z kritik přistupuje k druhému demografickému přechodu spíše jen jako ke zkoumání preferencí životního stylu (Lesthaeghe 2010). Jiní předpokládají, že není možné, aby se tyto změny v hodnotách a demografickém chování rozšířily z USA a západní Evropy do jižní a východní Evropy, Asie a na další kontinenty (ibid.). Kritizováno bylo také to, že je přeceňovaný vliv změn ve strukturách rodin a pokles plodnosti pod úroveň prosté reprodukce nebo že tato teorie nemůže vysvětlit všechny úrovně plodnosti, počínaje úrovní prosté reprodukce až po velmi nízké úrovně plodnosti, které zakouší obyvatelé některých zemí (ibid.).

Beze sporu ovšem je, že výsledkem těchto změn v demografickém chování je proměňující se struktura i velikost rodin a domácností i jejich charakter. Proměňuje se načasování přechodu mezi jednotlivými typy domácností, mění se důvody, proč lidé zakládají rodinné domácnosti. Narůstá počet bezdětných domácností i domácností jednotlivců či neúplných rodin s jedním rodičem. Tyto změny jsou aktuální právě i v australské společnosti.

Kapitola 4

Analýza populačního vývoje Austrálie a jejích států a teritorií v letech 1991–2011

Na strukturu rodin a domácností má vliv mnoho faktorů. Jako je například ekonomická situace, míra zaměstnanosti žen, rozdíly v platovém ohodnocení mužů a žen (OECD 2011), dále také délka studia, etnický původ obyvatelstva, geografické rozmístění a migrační vzorce (Bascand 2006). Existuje jistě mnoho dalších sociálních faktorů, ale ze zaměření této diplomové práce vyplývá, že nelze studovat vývoj struktury rodin a domácností bez souvislosti s demografickými charakteristikami, které mají na formování struktury rodin a domácností přímý dopad. A proto je tato část práce zaměřená na stručný přehled demografického vývoje v letech 1991–2011, tedy v období pěti cenzů obyvatelstva a domácností.

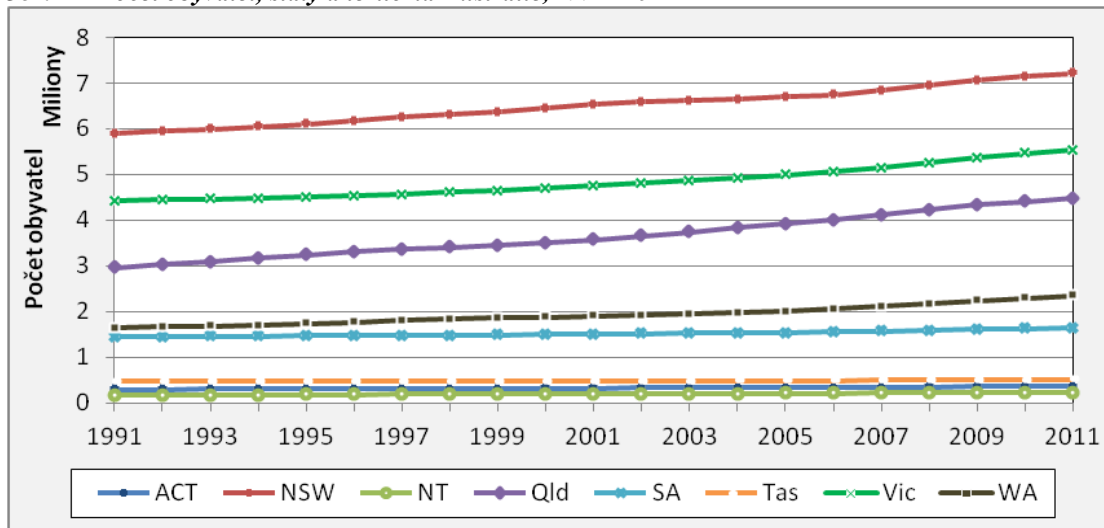
4.1 Vývoj počtu a struktury obyvatel Austrálie

Od konce druhé světové války se počet obyvatel Austrálie zvýšil ze 7,5 milionů na 18 milionů v roce 1995 (Iredale, Graeme 1995). Právě po druhé světové válce se výrazně zvýšila úroveň plodnosti a Austrálie začala aplikovat pro-imigrační politiku. V roce 2011 bylo v Austrálii již přes 22 milionů obyvatel (ABS 2014a). Tento růst pokračuje i nadále a to zejména migračním přírůstkem, který tvoří přibližně 60 % populačního růstu. Austrálie je jednou z nejurbanizovanějších zemí, 85 % obyvatel žije ve městech, z toho 70 % žilo v roce 2011 v hlavních městech států a teritorií Austrálie (ibid.).

Jak je vidět v grafu č. 2 mezi jednotlivými státy a teritorii existují významné početní rozdíly. Tyto státy se dají rozdělit na tři velikostní skupiny – státy a teritoria s nižším počtem obyvatel – Australské hlavní teritorium (ACT), Severní teritorium (NT) a Tasmánie (Tas), dále státy střední velikosti – Jižní Austrálie (SA) a Západní Austrálie (WA) a státy a teritoria velká – Queensland (Qld), Viktorie (Vic) a Nový Jižní Wales (NSW). Počet obyvatel všech teritorií a států Austrálie během sledovaných let rostl vždy. Výjimkou byly jednotlivé roky v Tasmánii, kde byla hrubá míra celkového přírůstku mírně záporná, v roce 2011 byla 0,5 %. Nejvyšší míry celkového přírůstku obyvatel dosáhlo Severní teritorium (NT) 9,3 ‰ v roce 2009. Ačkoliv NT patří k nejméně početným státům a teritoriím Austrálie a v roce 1991 zde byla nejnižší hrubá míra celkového přírůstku, od roku 1996 do roku 2011 byla úroveň růstu počtu obyvatel jedna z nejvyšších v Austrálii. V roce 2011 byla nejvyšší hrubá míra celkového přírůstku v Západní

Austrálii a to 6,7 %. Průměrná celková míra přírůstku se po celé sledované období pohybovala od 0,6 ‰ (Tasmánie) do 4,7 ‰ (Queensland). Pro roky, kdy se konaly cenzy, je zde uvedena právě tabulka č. 1 Hrubá míra celkového přírůstku.

Obr. 2 – Počet obyvatel, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics, 2015b, vlastní zpracování

Tab. 1 – Hrubá míra celkového přírůstku, státy a teritoria Austrálie, roky sčítání 1991–2011, v ‰

	1991	1996	2001	2006	2011	Průměr 1991-2011
Qld	4,5	4,1	4,2	5,1	4,2	4,7
NT	0,8	3,6	4,7	3,4	4,6	4,5
WA	2,9	4,4	2,6	4,0	6,7	3,8
ACT	7,0	3,6	3,1	2,6	3,4	2,8
Vic	1,6	1,6	2,1	2,6	3,1	2,0
NSW	2,6	2,7	2,5	1,1	1,9	1,9
SA	2,0	0,8	0,8	1,5	1,7	1,2
Tas	2,0	0,7	0,0	0,3	0,5	0,6
Austrálie	2,7	2,7	2,6	2,6	3,2	2,6

Zdroj: Australian Bureau of Statistics, 2015a, vlastní zpracování

Z hlediska demografického chování a demografických charakteristik je významná etnická příslušnost a Austrálie není v tomto ohledu výjimkou, ba naopak. Původní obyvatelstvo – Aboriginci a Torresstraitové jsou osoby, jež se takto identifikovaly v cenzu. V roce 2011 bylo nejvíce původního obyvatelstva v Novém Jižním Walesu – 172,6 tisíc osob a poté 155,8 tisíc osob v Queenslandu (ABS 2011c), avšak největší podíl osob identifikujících se jako původní obyvatelé, žije v Severním teritoriu a tvoří kolem 25 % všech obyvatel po celé sledované období. Podíl původního obyvatelstva pro roky cenzů a jednotlivé státy a teritoria jsou v tabulce č. 2.

Toto původní obyvatelstvo má odlišné demografické chování než nepůvodní obyvatelstvo. Jejich věková struktura je mnohem mladší, úroveň úmrtnosti a plodnosti je vyšší, plodnost se realizuje v mladším věku (ABS 2011c). Z těchto charakteristik je zřejmé, jak bude zmíněno dále v této práci, tato populace ještě neukončila první demografický přechod.

Tab. 2 – Podíl původního obyvatelstva, státy a teritoria Austrálie, roky sčítání 1991–2011, v %

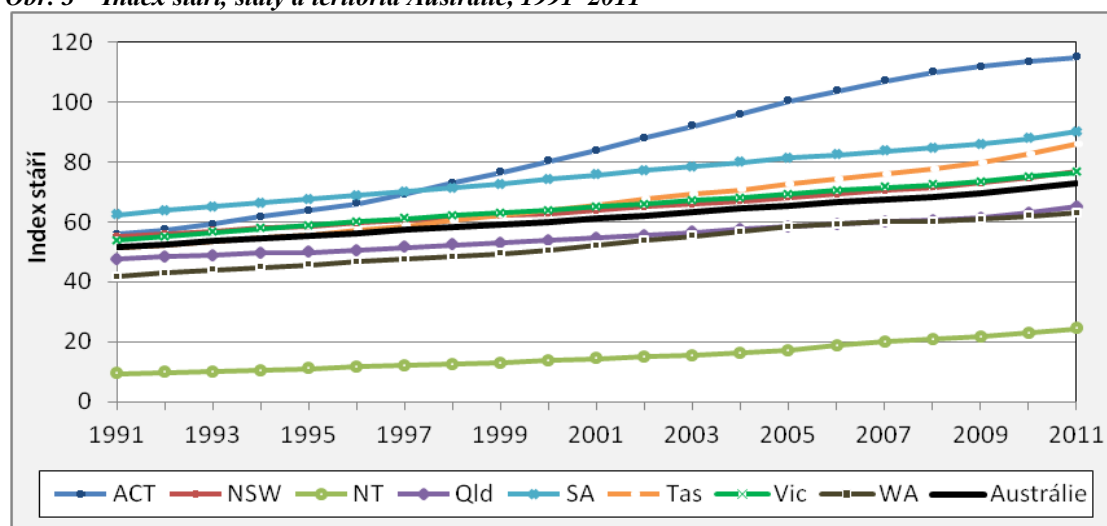
Název státu	1991	1996	2001	2006	2011
NSW	1,2	1,6	1,8	2,0	2,4
Vic	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7
Qld	2,4	2,9	3,2	3,2	3,5
SA	1,1	1,4	1,6	1,6	1,9
WA	2,6	2,9	3,1	2,9	3,0
Tas	1,9	2,9	3,3	3,4	3,8
NT	24,1	25,1	25,2	25,8	24,5
ACT	0,6	0,9	1,1	1,2	1,4
Austrálie	1,5	1,9	2,1	2,2	2,5

Poznámky: jedná se o podíl z celkového počtu obyvatelstva daného území

Zdroj: Australian Bureau of Statistics, 2014c, vlastní zpracování

Věková struktura Austrálie stárne. Toto stárnutí je znázorněno indexem stárnutí v grafu č. 3 a tabulkou č. 3, ve které jsou podíly věkových skupin obyvatel v jednotlivých státech a teritoriích Austrálie. Během sledovaného období index stárí rostl, stejně tak rostl podíl osob ve věku 65+ let. Ve všech státech a teritoriích Austrálie se snižuje podíl před-produktivní složky obyvatelstva ve věku 0–14 let. Ačkoliv je zřejmý stejný trend pro všechny oblasti Austrálie, v jednotlivých státech se vývoj významně odlišuje a proces stárnutí obyvatelstva se pohybuje na různé úrovni. Nejmladším teritoriem v Austrálii je Severní teritorium (NT), ve kterém je podíl osob ve věku 65+ let na minimální úrovni a v roce 2011 byl pouze na úrovni 5,6 %.

Obr. 3 – Index stárí, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011

Poznámky: jde o počet osob ve věku 65+ na 100 osob ve věku 0–14 let

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2014a, vlastní zpracování

Index stárí je zde také nejvyšší a v grafu č. 3 je vidět, že se toto území v tomto ohledu významně odlišuje od zbytku Austrálie. Naopak nejstarším teritoriem je Australské hlavní teritorium (ACT), které od druhé poloviny 90. let 20. století velmi rychle stárne. Z celé Austrálie přesáhl jedině v ACT index stárí hodnotu 100. V roce 2011 to bylo 115 osob ve věku 65+ na 100 osob ve věku 0–14 let. V ACT je také nejvyšší podíl osob ve věku 0–14 let. Stárnutí obyvatelstva Austrálie je způsobeno snížením úrovně plodnosti a úmrtnosti i stárnutím

babyboomové generace, což je právě viditelné na narůstajícím počtu osob v post-produktivním věku (ABS 2014a).

Tab. 3 – Podíly věkových skupin obyvatel, státy a teritoria Austrálie, roky sčítání 1991–2011, v %

Název státu	Věk	1991	1996	2001	2006	2011
ACT	0-14	15,6	14,6	13,4	12,3	12,5
	15-64	75,4	75,3	74,5	73,8	71,9
	65+	8,7	9,6	11,3	12,8	14,3
NSW	0-14	21,6	21,2	20,5	19,6	18,9
	15-64	66,6	66,2	66,5	66,9	66,5
	65+	11,9	12,6	13,1	13,5	14,5
NT	0-14	27,8	27,1	25,9	24,5	22,8
	15-64	69,5	69,6	70,4	70,9	71,7
	65+	2,6	3,2	3,7	4,6	5,6
Qld	0-14	22,7	22,0	21,3	20,4	19,9
	15-64	66,5	66,8	67,1	67,5	67,1
	65+	10,8	11,2	11,6	12,1	13,0
SA	0-14	20,7	20,3	19,3	18,3	17,7
	15-64	66,4	65,7	66,1	66,6	66,3
	65+	12,9	14,0	14,6	15,1	16,0
Tas	0-14	23,1	22,3	21,0	19,7	18,8
	15-64	65,0	64,9	65,2	65,7	65,2
	65+	11,9	12,7	13,8	14,6	16,1
Vic	0-14	21,3	20,8	20,0	19,0	18,3
	15-64	67,2	66,7	67,0	67,6	67,6
	65+	11,5	12,5	13,0	13,4	14,0
WA	0-14	23,2	22,3	21,1	19,9	19,3
	15-64	67,1	67,4	67,9	68,3	68,6
	65+	9,7	10,4	11,0	11,8	12,2
Austrálie	0-14	21,9	21,4	20,5	19,6	19,0
	15-64	66,8	66,6	66,9	67,4	67,2
	65+	11,3	12,0	12,6	13,0	13,8

Zdroj: Australian Bureau of Statistics, 2014a, vlastní zpracování

Z hlediska osob v produktivním věku, což je charakteristika, která významně formuje počet rodin a domácností, je nejvíce osob ve věku 15–64 let v ACT a NT. Avšak i v ostatních státech a teritoriích je tento podíl vysoký. Jak již bylo zmíněno výše, do budoucna se dá očekávat pokles tohoto podílu, protože úroveň plodnosti je nižší než v minulosti. Zároveň bude narůstat podíl seniorů v souvislosti s tím, jak budou stárnout babyboomové ročníky a zároveň se zlepšila úroveň úmrtnosti.

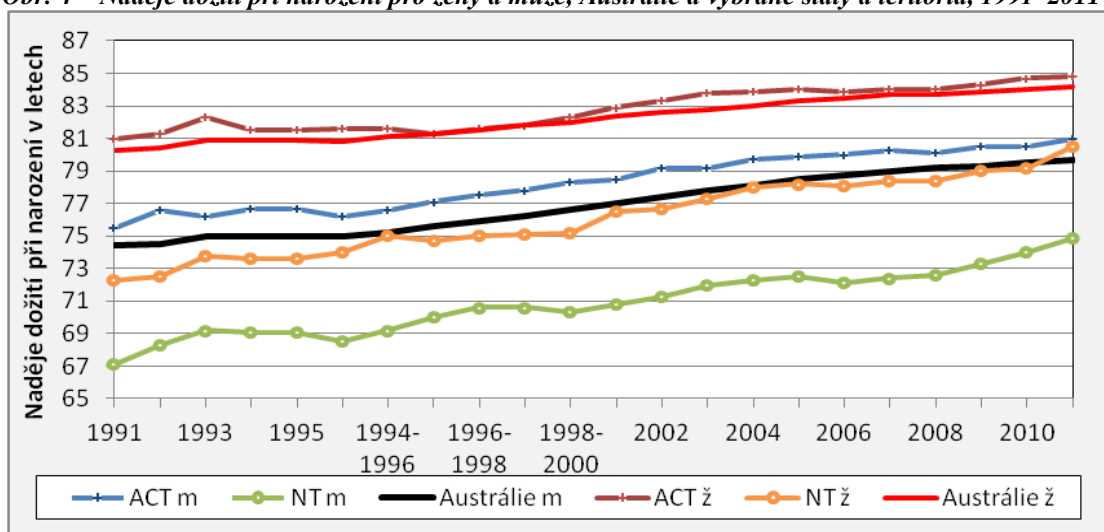
4.2 Vývoj úmrtnosti obyvatel v Austrálii

Proces úmrtnosti se v minulém století proměnil z modelu, ve kterém dominovala úmrtnost na infekční nemoci, kterými byli ohroženi zejména staří lidé a děti, na model ve kterém dominují

degenerativní nemoci (ABS 2001a). Úroveň úmrtnosti byla vždy vyšší u mužů než u žen a tak tomu bylo i v námi sledovaném období. Tento rozdíl způsobují zejména příčiny úmrtí, jako jsou kardiovaskulární choroby, novotvary a v mladším věku vnější příčiny úmrtí (ibid.).

Naděje dožití při narození v období 1991–2011 vzrůstala bez významných výkyvů. Naděje dožití Austrálie jako celku odpovídá většině států a teritorií. Ty se významně neodlišují, proto v grafu č. 4 nejsou pro přehlednost uvedeny. Nižší naděje dožití při narození byla po celé sledované období v Severním teritoriu a Tasmánii. Naopak delší střední délka života, než je australský průměr, byla v Australském hlavním teritoriu (ACT), u žen zde byla v roce 2011 již 85,2 let a u mužů 81,4 let.

Obr. 4 – Naděje dožití při narození pro ženy a muže, Austrálie a vybrané státy a teritoria, 1991–2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics, 2011b, 2014b, vlastní zpracování

Tab. 4 – Kvocient kojenecké úmrtnosti, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011, v ‰

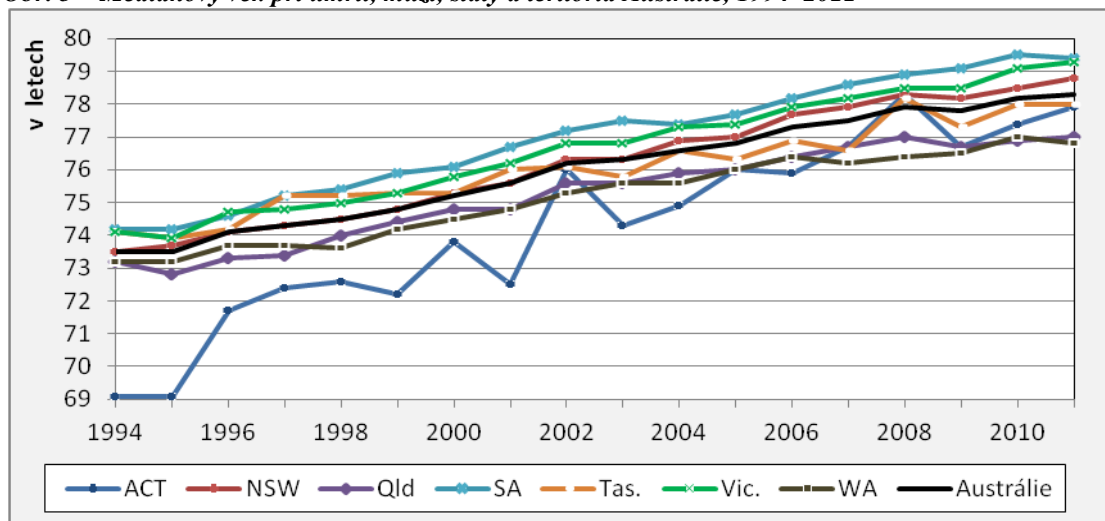
	1991	1996	2001	2006	2011	Rozdíl 2011-1991
ACT	7,6	5,7	3,0	5,1	2,9	4,7
NSW	7,2	5,8	5,3	4,6	3,8	3,4
NT	14,2	11,5	10,7	8,9	7,6	6,6
Qld	7,6	6,4	5,9	5,3	4,6	3,0
SA	5,5	4,9	4,6	3,2	2,6	2,9
Tas	9,0	4,5	6,2	3,9	4,5	4,5
Vic	6,5	5,0	4,8	4,3	3,5	3,0
WA	7,2	6,5	5,1	4,9	3,0	4,2
Austrálie	7,1	5,8	5,3	4,7	3,8	3,3

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011d, 2014c, vlastní zpracování

Úroveň kojenecké úmrtnosti se také ve sledovaném období zlepšovala. V roce 2011 byl australský průměr kvocientu kojenecké úmrtnosti na hodnotě 3,8 ‰, ale v tabulce č. 4 je vidět, že se rozdíly v úrovni kojenecké úmrtnosti mezi australskými státy a teritorii sice snižují, ale i přesto existují v australské společnosti velké rozdíly. Významně se tento rozdíl snížil v Severním teritoriu z maximální hodnoty v roce 1992 15,5 ‰ na 7,6 ‰, ale přesto zde úroveň kojenecké úmrtnosti v současnosti zůstává nejvyšší. Je zjevné, že její úroveň je mnohem vyšší, než v ostatních státech a teritoriích. Tento velký rozdíl je způsobený zejména tím, že kojenecká

úmrtnost je mnohem vyšší u Aboriginsů a Torresstraitů a v tomto teritoriu jich žije nevyšší podíl z celé Austrálie. Stejně tak jsou rozdíly v úrovni kojenecké úmrtnosti mezi původním a nepůvodním obyvatelstvem i v dalších státech a teritoriích, ale jelikož jde podíl původního obyvatelstva, není tak vysoký, v datech se to tolik neprojeví (ABS 2011d). Pokud jde o rozdíl mezi pohlavími, nebyly zde žádné významné odchylky, proto není uveden žádný graf ani tabulka.

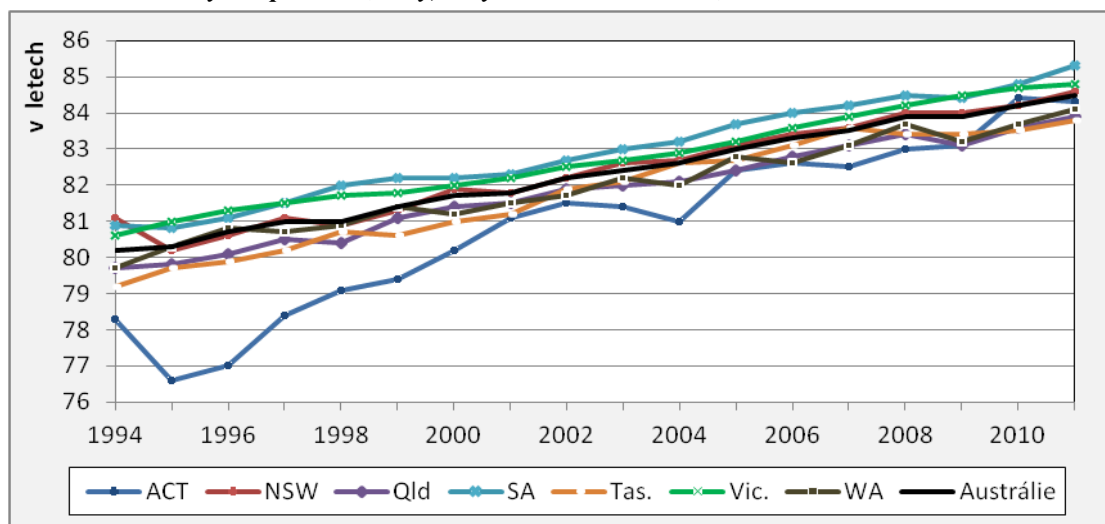
Obr. 5 – Mediánový věk při úmrtí, muži, státy a teritoria Austrálie, 1994–2011

Poznámky: data pro roky 1991–1993 nebyla k dispozici

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011c, 2014b, vlastní zpracování

Obr. 6 – Mediánový věk při úmrtí, ženy, státy a teritoria Austrálie, 1994–2011

Poznámky: data pro roky 1991–1993 nebyla k dispozici

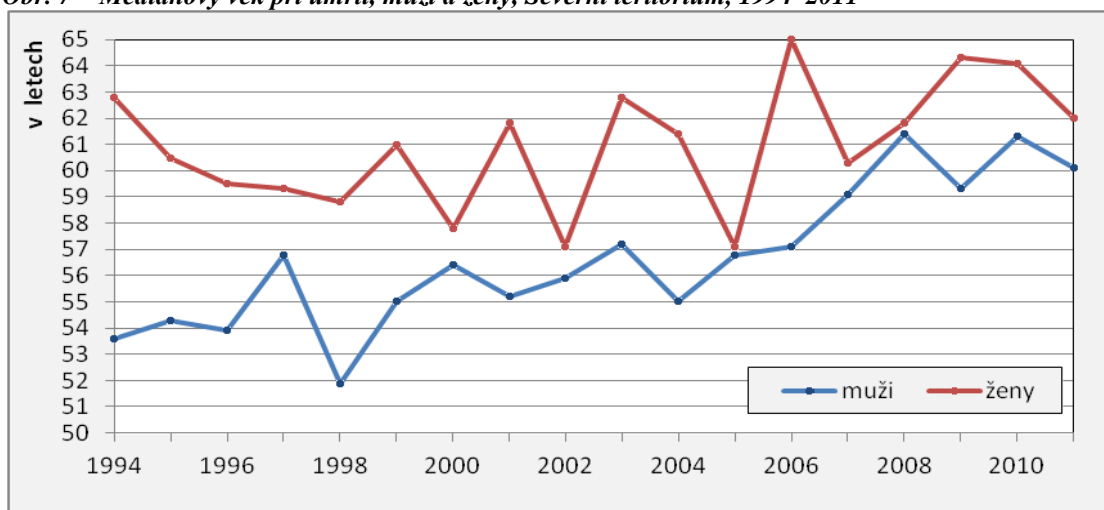
Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011c, 2014b, vlastní zpracování

Ze zobrazených grafů č. 5 a č. 6 je poznat, že mediánový věk při úmrtí je velmi podobný ve všech státech a teritoriích kromě Severního teritoria. Mediánový věk při úmrtí v NT je pro přehlednost zobrazena v grafu č. 7. U mužů i žen je v australských státech a teritoriích v období 1994–2011 zřetelné zvýšení mediánového věku při úmrtí. Není překvapující, že mediánový věk při úmrtí je vyšší u žen než u mužů. V roce 2011 byl u mužů mezi 77,0 a 79,4 lety, u žen byl 83,9–84,6 let. V některých sledovaných letech se mediánový věk při úmrtí snižoval

v Australském hlavním teritoriu. V literatuře k tomuto nebylo nalezeno vysvětlení, ale jelikož je podle indexu stáří obyvatelstvo ACT jedním z nejstarších v Austrálii, mohlo zde docházet ke snížení mediánového věku při úmrtí díky početnějším generacím lidí.

Výjimkou je v tomto ohledu rozdíl mediánového věku při úmrtí v Severním teritoriu, kde je podíl původního obyvatelstva nejvyšší. V některých letech v NT se rozdíl mezi mediánovým věkem v NT a celo-australským průměrem u mužů i žen ve sledovaném období zvyšoval. U žen se dokonce v některých letech mediánový věk při úmrtí viditelně snižoval. V roce 2011 byl rozdíl mezi mediánovým věkem Austrálie jako celku a Severním teritoriem 15,2 let pro muže a 19,8 let pro ženy. Nejvyšší byl však v roce 2005, kdy u žen dosahoval téměř k 26 letům.

Obr. 7 – Mediánový věk při úmrtí, muži a ženy, Severní teritorium, 1994–2011

Poznámky: data pro roky 1991–1993 nebyla k dispozici

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011c, 2014b, vlastní zpracování

Pokud bychom se podívali na data zvláště pro původní a nepůvodní obyvatele, zjistili bychom, že tento nižší mediánový věk při úmrtí v NT se týká zejména původního obyvatelstva, ale u nepůvodní populace je zde mediánový věk při úmrtí také výrazně nižší než ve zbytku Austrálie. V roce 2011 byl pro muže Aborigice či ostrovany Torres Strait mediánový věk při úmrtí 51,8 let a pro nepůvodní obyvatele to bylo 66,6 let. U žen to bylo 55,0 let a 73,5 let. Lze předpokládat, že tyto rozdíly v úrovni úmrtnosti budou mít vliv i na strukturu rodin a domácností, zejména pokud půjde o domácnosti jednotlivců ve starším věku.

V ostatních státech a teritoriích, kde žije více původního obyvatelstva, jako je Nový Jižní Wales, Queensland, Jižní Austrálie a Západní Austrálie, existuje velký rozdíl mezi mediánovým věkem při úmrtí u původního a nepůvodního obyvatelstva. V současnosti jsou to rozdíly mezi 20–30 lety v neprospěch domorodého obyvatelstva. Tyto rozdíly jsou tedy mnohem vyšší než v Severním teritoriu, kde jsou úmrtnostní podmínky celkově horší pro celou populaci. V těchto státech sice žije vyšší podíl domorodého obyvatelstva, ale jeho podíl na celkové populaci není příliš vysoký. Tento rozdíl bude mít pravděpodobně jen velmi malý vliv na strukturu rodin a domácností.

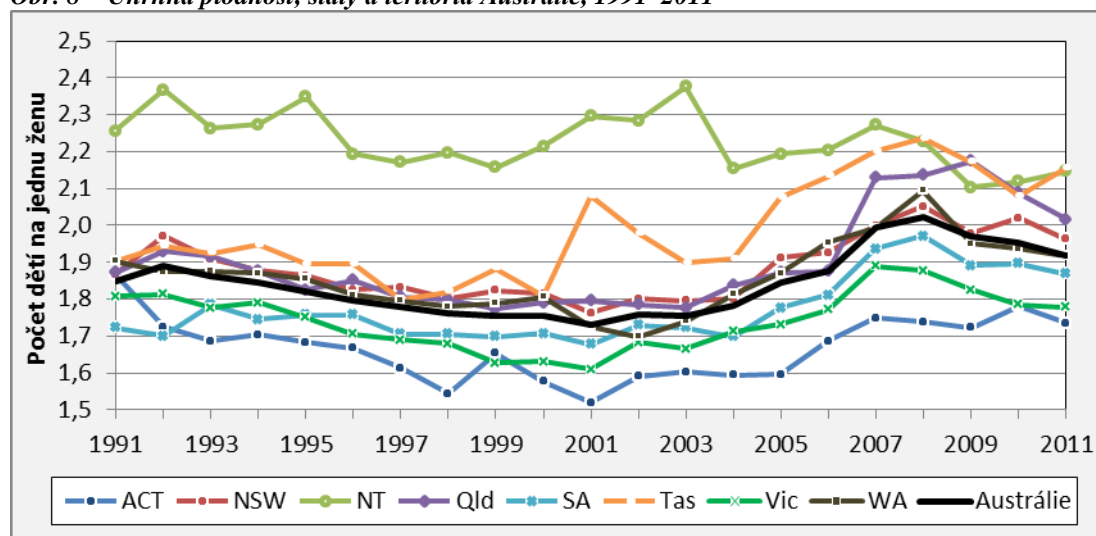
Tyto rozdíly v úmrtnosti vyplývají z celkově horší ekonomické a sociální situace domorodého obyvatelstva, která v Austrálii stále panuje (Biddle, Taylor 2012). Australská vláda se v tomto ohledu snaží podporovat programy na zvýšení životní úrovně domorodého

obyvatelstva, ale tyto změny jdou jen velmi pomalu (ibid.). V současnosti a blízké budoucnosti je to výzva, protože bude možné využít demografické dividendy tohoto obyvatelstva, jelikož jeho vysoký podíl je, či bude vstupovat do ekonomicky aktivního věku (ibid.). Zároveň pro celkově horší úroveň úmrtnosti obyvatel v Severním teritoriu se nabízí vysvětlení, že jde o více sociálně vyloučenou oblast, osídlení je zde velmi řídké (ABS 2012b) a vysoký podíl původního obyvatelstva ovlivňuje negativně i zbytek populace.

4.3 Úroveň a časování plodnosti

Během 20. století nastaly v Austrálii dvě období, během kterých se významně snížila úroveň plodnosti. Jednalo se o roky 1907–1934 a 1962–1980 (ABS 2012b). Od roku 1981 nastal stabilní pokles úrovně plodnosti, nejnižší úhrnná plodnost byla v Austrálii zaznamenána v roce 2001, kdy odpovídala hodnotě 1,73 dítěte na ženu. Od této doby hodnota úhrnné plodnosti opět roste, jak je zřetelné v grafu č. 8. Maximální úhrnná plodnost v Austrálii byla v roce 2008 na úrovni 1,96 dítěte na ženu (ABS 2012b), avšak pravděpodobně za tuto rekuperaci je zodpovědné opatření australské vlády, kdy se za narození dítěte vyplácelo 4,5 tisíce australských dolarů (Lesthaeghe 2011).

Obr. 8 – Úhrnná plodnost, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011

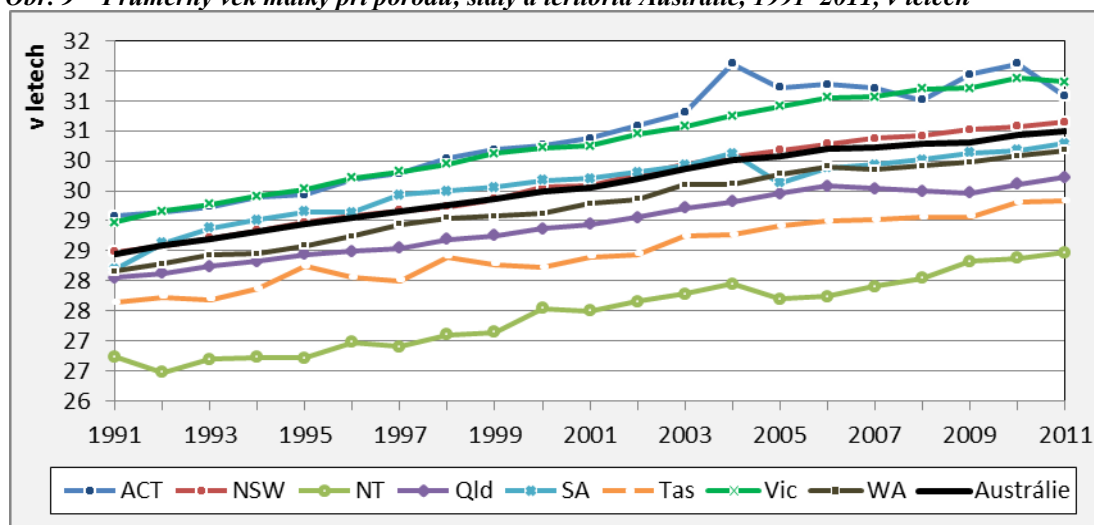

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2014d, vlastní zpracování

Pokles úrovně plodnosti je důsledkem v hodnotových změnách lidí ve vztahu k ideální velikosti rodiny, životnímu stylu, zvýšení participace žen ve vzdělávání a na trhu práce a dostupnosti kontraceptivních metod (ABS 2012b). Je zřetelné z grafu č. 8, že jednotlivé státy a teritoria se od sebe významně odlišují. Podprůměrná úhrnná plodnost byla v letech 1991–2011 v Australském hlavním teritoriu, Viktorii a Jižní Austrálii. Naopak velmi nadprůměrná hodnota byla v Severním teritoriu a od roku 2001 i Tasmánii. To je vysvětlením i odlišného podílu osob ve věku 0–14 let. V ACT je dlouhodobě nižší podíl osob v této složce obyvatelstva, naopak v NT je tento podíl vyšší. Z grafu lze vyzpozorovat konvergenční tendence, na začátku sledovaného období rozpětí bylo 1,72–2,25 dítěte na ženu a roce 2011 to bylo mezi 1,74 až 2,16 dítěte na ženu, tedy horní hranice úhrnné plodnosti klesla o téměř 0,1 dítěte na ženu.

Jak již bylo zmíněno v této kapitole, reprodukční chování původního obyvatelstva má jiný charakter. Ve většině států a teritorií Austrálie je úhrnná plodnost původních obyvatelky vyšší než úhrnná plodnost všech žen. Pokud nebudeme brát v úvahu Tasmánii, kde je tento ukazatel opačné charakteristiky. V Tasmánii byla v roce 2011 hodnota úhrnné plodnosti o 0,42 dítěte nižší u původních obyvatelky než u souhrnu všech žen. Naopak v ostatních státech a teritoriích ve stejném roce měly domorodé ženy v průměru o 1,09–0,18 dítěte více, než když by tento ukazatel byl počítán za celou populaci žen ve věku 15–49 let (WA a NT). Zajímavé při tom je, že v Severním teritoriu, kde původní obyvatelstvo tvoří velkou část populace, je tento rozdíl jeden z nejmenších. Bohužel data za původní obyvatelky do roku 2004 nejsou dostupná, zároveň nejsou třídění dat pro nepůvodní a původní obyvatelky zvlášť.

Obr. 9 – Průměrný věk matky při porodu, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011, v letech

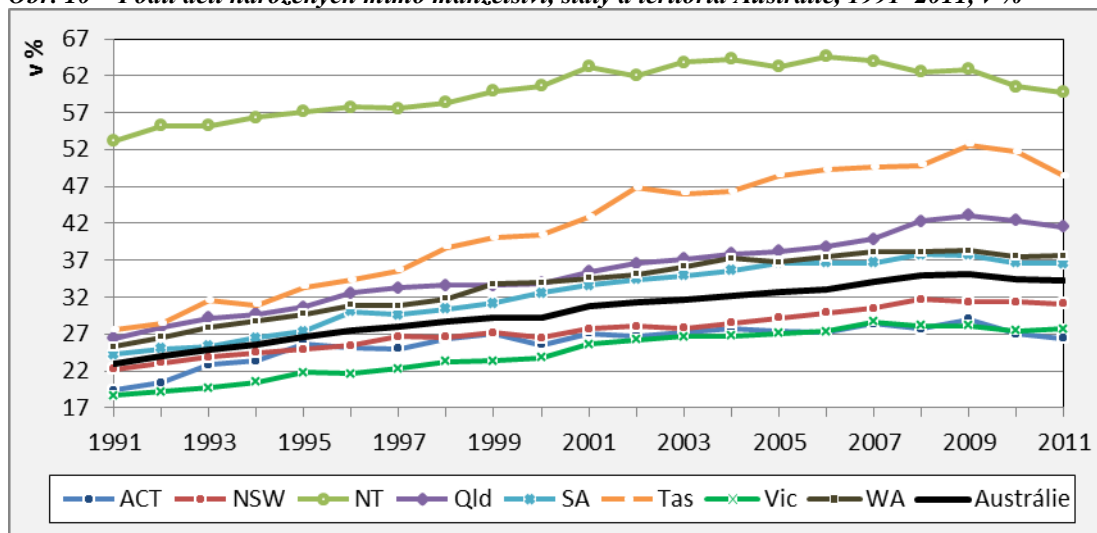
Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2014d, vlastní výpočty a zpracování

Další významnou charakteristikou úrovně porodnosti a její struktury je časování rození dětí. Tato charakteristika také významným způsobem ovlivňuje strukturu rodin a domácností. Australské ženy nadále oddalují mateřství, průměrný věk matky při porodu v Austrálii stoupl z 28,4 let v roce 1991 na 29,5 let v roce 2001 a na 30,5 v roce 2011 (ABS 2012b). Jednotlivé státy a teritoria se ovšem odlišují, jak je znázorněno v grafu č. 9. Nejvyšší průměrný věk matky při porodu byl v letech 1991–2011 v Australském hlavním teritoriu a ve Viktorii. Tomu odpovídá i nižší úhrnná plodnost v těchto oblastech. Naopak nižší průměrný věk matky při porodu byl v Severním teritoriu a Tasmánii, čemuž odpovídá i vyšší úroveň plodnosti. Z toho vyplývá, že v ACT a Viktorii ženy rodí méně a ve vyšším věku, v NT a Tasmánii rodí více a v mladším věku. Stále zde zůstává otázka, zda v těchto státech byl již dokončený první demografický přechod. Naopak v ACT a Viktorii vyvstává otázka, zda zde probíhá druhý demografický přechod.

Pokud porovnáme míry plodnosti dle věku jednotlivých států a teritorií v letech minulých censů (v příloze č. 1), zjistíme, hodnoty jednotlivých států a teritorií odpovídají většinou Austrálii jako celku. Došlo k přesunu maximální plodnosti ve věku 25–29 v roce 1991 do věku 30–34 let v roce 2011. Přechodně se snížila plodnost v obou zmíněných věcích a došlo tedy ke zploštění křivky. Významně se od tohoto odlišuje Severní teritorium, ve kterém je plodnost podle věku jiná. V NT je úroveň plodnosti již ve věku 15–19 let velmi vysoká a vzrůstá do věku

25–29 let, po té úroveň plodnosti klesá. Mezi jednotlivými lety nebyla zaznamenána změna v časování, jen se do roku 2011 křivka snížila v souvislosti se snížením úhrnné plodnosti. Dále se od Austrálie odlišuje Tasmánie, ve které jsou křivky měř plodnosti dle věku ve všech uvedených letech plošší, což znamená, že je zde delší období maximální plodnosti, ale ženy zde nezačínají rodit tak brzy jako v NT.

Obr. 10 – Podíl dětí narozených mimo manželství, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011, v %

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2014d, vlastní zpracování

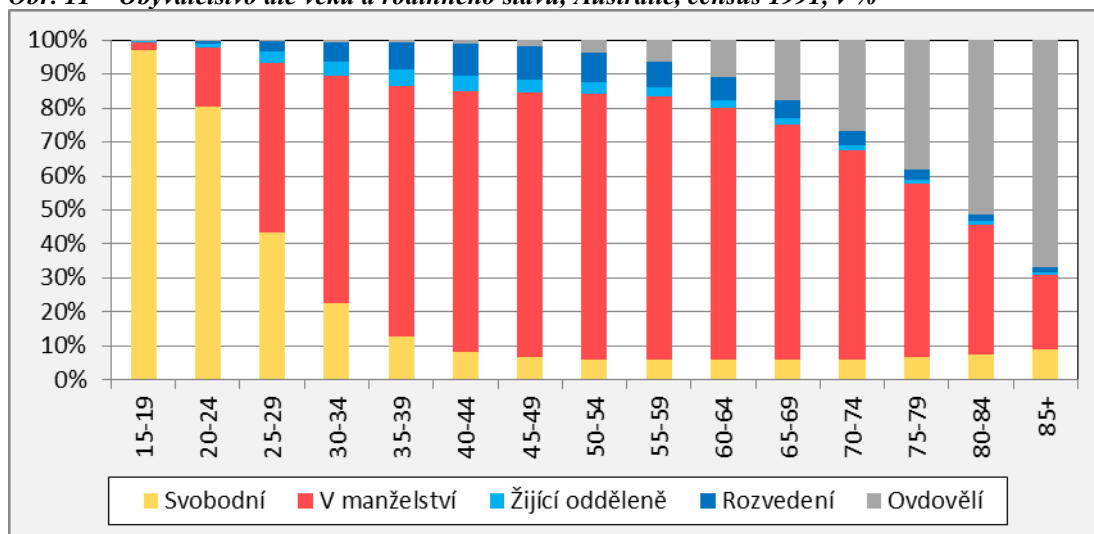
Strukturu rodin a domácností formuje i podíl dětí, které se rodí mimo manželství. Tato charakteristika může do určité míry ovlivňovat strukturu domácností s jedním rodičem a podíl domácností, ve kterých žije nesezdaný pár. Relativní počet dětí narozených mimo manželství rostl poměrně mírně, v roce 2011 se necelých 35 % dětí narodilo mimo manželství. V grafu č. 10 je znázorněn průběh tohoto nárůstu v letech 1991–2011. Překvapivé je, že v Severním teritoriu byl už na začátku 90. let 20. století podíl dětí narozených mimo manželství vyšší než 50 %, v některých letech tento poměr narostl téměř až na 65 %. V Tasmánii se poměr dětí narozených mimo manželství výrazně zvýšil. Lze sledovat souvislost mezi vyšší úrovní plodnosti a vyšším procentem dětí narozených mimo manželství. V současnosti je tento podíl v Tasmánii na hranici 50 %. Zajímavé také je, že v Australském hlavním teritoriu a Viktorii, kde by vzhledem k druhému demografickému přechodu bylo možné předpokládat vyšší procento dětí narozených mimo manželství, je zřejmý opak. Podíl dětí narozených mimo manželství je v těchto oblastech nejnižší z celé Austrálie a to 29,3 % (Viktorie) a 25,61 % (ACT). Pravděpodobně tu neplatí předpoklad ústupu typu úplné rodiny s dětmi.

4.4 Úroveň a časování sňatečnosti

Formování manželských a párových svazků je významným faktorem při zkoumání velikosti a struktury rodiny a domácností. Pro tuto analýzu jsou dostupná data vzhledem k de facto svazkům pouze z cenzů. Nejvyšší hrubá míra sňatečnosti byla v Austrálii zaznamenána v roce 1942 a to 12 sňatků na 1000 osob, v roce 2011 to bylo 7,6 sňatků na 1000 osob (ABS 2012b). Počet de facto manželských vztahů narůstá, zvyšuje se i průměrný věk při vstupu do manželství.

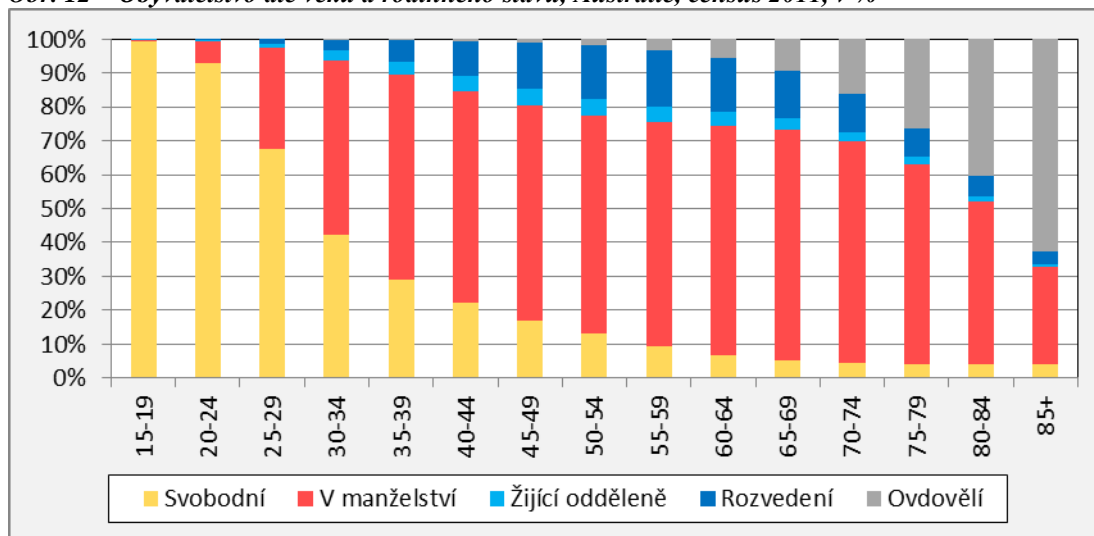
Jedním z důvodů zvyšování průměrného věku je, že mladí lidé studují déle (ABS 2012b), dále také i to, že nejdříve chtějí budovat kariéru a poté teprve budovat rodinný život (Qu, A De Vaus 2011).

Obr. 11 – Obyvatelstvo dle věku a rodinného stavu, Austrálie, census 1991, v %

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1991, vlastní zpracování

Obr. 12 – Obyvatelstvo dle věku a rodinného stavu, Austrálie, census 2011, v %

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011a, vlastní zpracování

Z porovnání grafů č. 11 a č. 12 poměru osob podle rodinného stavu v Austrálii vyplývá, že lidé v roce 2011 vstupovali do manželství ve vyšším věku než v roce 1991. Dokazuje to větší poměr osob ve svobodném stavu, což znamená, že lidé později zakládají rodinu. Zároveň je zřetelné, že se více rozvádějí či žijí odděleně a to zejména od věku 40 let. Pro analýzu časování sňatečnosti byl vypočítán ukazatel SMAM, což je průměrný věk při prvním sňatku vypočítaný z rozložení svobodných podle věku (United Nations 2009).

Za sledovaných 20 let vzrostl v Austrálii průměrný věk při vstupu do manželství o 3,7 let u mužů a 4,2 let u žen. Z původních 28,6 let (muži) a 26,3 let (ženy) vzrostl na 32,3/ 30,5 let. V roce 1991 byl nejnižší průměrný věk při vstupu do manželství v Tasmánii a to 27,9 pro muže a 25,6 let pro ženy. V roce 2011 se situace otočila a na tomto území je nevyšší průměrný věk při

vstupu do manželství z celé Austrálie a to 33,1/ 31,5 let. Nárůst byl v letech 1991–2011 o 5,2 let pro muže a 5,9 let pro ženy. Vyšší SMAM byl v letech 1991–2011 vždy v Australském hlavním teritoriu a Jižní a Západní Austrálii. Hodnoty průměrného věku při prvním sňatku jsou zvlášť pro muže a ženy v tabulce č. 5.

Tab. 5 – Průměrný věk při prvním sňatku, státy a teritoria Austrálie, cenzy 1991 a 2011

Název státu		1991	2011	2011-1991
ACT	muži	29,1	32,4	3,3
	ženy	26,8	30,7	3,9
NSW	muži	28,8	32,0	3,2
	ženy	26,3	30,1	3,8
NT	muži	28,9	31,5	2,6
	ženy	26,2	29,6	3,4
Qld	muži	28,4	32,4	4,1
	ženy	26,0	30,6	4,7
SA	muži	28,6	32,7	4,1
	ženy	26,2	30,6	4,3
Tas	muži	27,9	33,1	5,2
	ženy	25,6	31,5	5,9
Vic	muži	28,7	32,4	3,8
	ženy	26,5	30,7	4,2
WA	muži	28,6	32,6	4,1
	ženy	26,1	30,6	4,5
Austrálie	muži	28,6	32,3	3,7
	ženy	26,3	30,5	4,2

Poznámky: průměrný věk při vstupu do manželství se počítá ze struktury svobodných podle věku

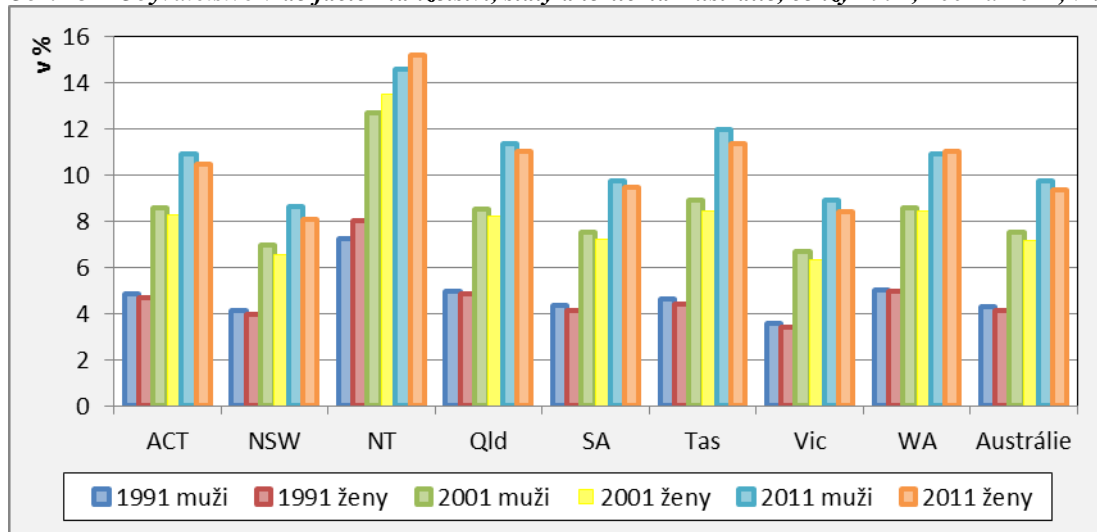
Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2001 a 2011a, vlastní výpočty

V příloze č. 2 je uvedena tabulka vypočtené konečné sňatečnosti, což je podíl alespoň jednou vdaných či ženatých ve věku 50–54 let (United Nations 2009). Ta se v roce 1991 v Austrálii pohybovala na úrovni 93 % pro muže a 96 % pro ženy. Největší rozdíl byl v Severním teritoriu. Tam byla konečná sňatečnost na úrovni 89 % u mužů. Dále byl velký rozdíl u obyvatel Australského hlavního teritoria, kde byla konečná sňatečnost 95 %. Konečná úroveň sňatečnosti se u žen významně v jednotlivých státech a teritoriích nelišila. Mezi lety 1991–2011 se v průměru snížila o 8 procentních bodů u mužů a 6 p. b. u žen. Největší pokles nastal právě v NT o 10 p. b. pro muže a 11 p. b. pro ženy, dále pak v ACT a SA o 10 p. b. pro muže a 8 p. b. pro ženy. V Současnosti je konečná úroveň sňatečnosti nejnižší právě v NT. Ostatní hodnoty se příliš neliší od hodnot za celou Austrálii.

Podíl osob, které žijí v de facto manželství, narůstá. Podíl kohabitací se ve struktuře obyvatelstva se v roce 1991 pohyboval kolem 4 % pro obě pohlaví. V tomto ohledu výjimkou bylo Severní teritorium, kde byly kohabitace na úrovni 7 % pro muže a 8 % pro ženy pro populaci starší 15 let (graf č. 13). V celé Austrálii narostl podíl kohabitací mezi lety 1991–2011 o 5 %. Nevyšší nárůst v tomto ohledu zaznamenalo opět NT, kde nárůst pro obě pohlaví mezi roky 1991 a 2011 byl o 7 p. b. V roce 2011 tam žilo 14,5 % mužů a 15,2 % žen v kohabitaci.

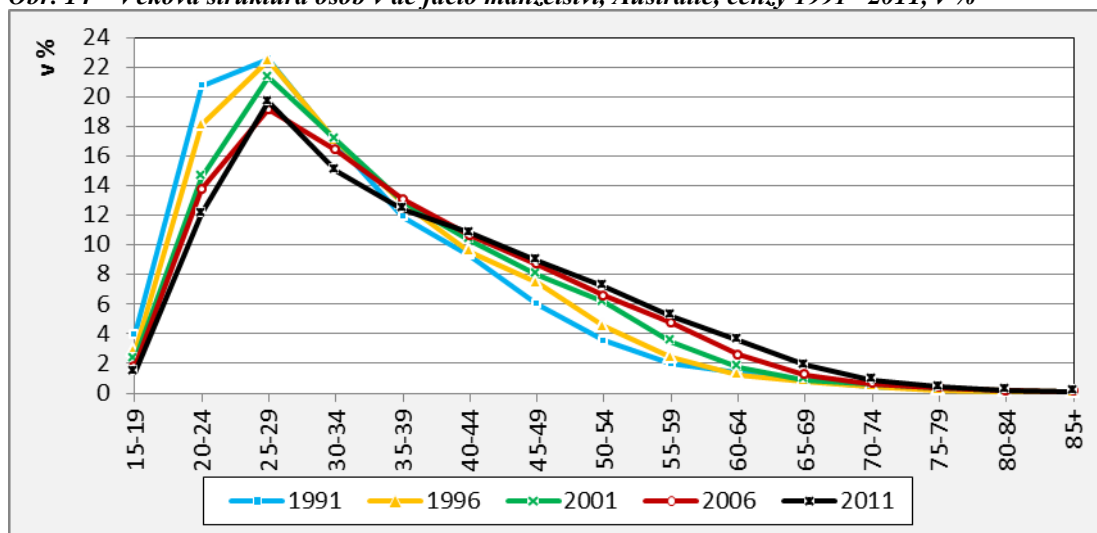
Poměrně tradičnější v tomto ohledu zůstává Nový Jižní Wales, Viktoria a Jižní Austrálie, kde podíl kohabitací byl v roce 2011 pod 10 % pro obě pohlaví.

Obr. 13 – Obyvatelstvo v de facto manželství, státy a teritoria Austrálie, cenzy 1991, 2001 a 2011, v %

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1991, 2001 a 2011a, vlastní zpracování

Obr. 14 – Věková struktura osob v de facto manželství, Austrálie, cenzy 1991–2011, v %

Poznámky: úhrn v jednotlivých letech cenzy=100 %

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2001, 2011a, vlastní zpracování

Věková struktura de facto manželství se v jednotlivých státech v cenových letech 1991–2011 příliš nelišila. Během sledovaných let se snižoval podíl osob vstupujících do de facto manželství před 25. rokem života, a proto i jak bude později popsáno, mladí lidé zůstávají déle v domácnostech svých rodičů. V grafu č. 14 je znatelné, že podíl osob v nesezdaném soužití se do věku 35–39 snižuje, zároveň se zvyšuje podíl osob v kohabitaci od 35 let výše. Přesně v tomto bodě se jednotlivé křivky trendu věkové struktury v de facto manželství kříží. A ačkoliv se navyšuje podíl osob ve starším věku, které žijí tímto způsobem, stále největší podíl osob v de facto manželství v populaci Austrálie je v 25–29 letech. V roce 2011 žilo ve věku 25–29 let v nesezdaném soužití 20 % osob z celkového počtu osob, které žijí v kohabitaci.

4.5 Shrnutí

Analýza demografických charakteristik není jen úvodem do problematiky velikosti a struktury rodin a domácností, ale jedná se o základní předpoklad pro vysvětlení změn, které probíhají jak ve struktuře, tak i velikosti domácností. Zároveň je tato analýza důležitým předpokladem ke spočtení projekce obyvatelstva i domácností, která je v šesté kapitole.

Z demografického pohledu, je Austrálie velmi různorodou zemí, ve které žijí dvě populace, které mají odlišné demografické charakteristiky. Jedná se o původní a nepůvodní obyvatelstvo. Státy a teritoria, ve kterých je vyšší podíl osob identifikující se jako Aboriginci nebo Torresstraitové, se často v nejrůznějších demografických charakteristikách odlišují. Tyto státy a teritoria zaznamenávají vyšší přírůstek obyvatelstva, vyšší úhrnnou plodnost, ale i úroveň úmrtnosti. Je zde jiné sňatkové chování, časování partnerského soužití i mateřství je v nižších věcích a více dětí se rodí mimo registrovaná manželství než ve státech a teritoriích, kde je podíl původního obyvatelstva nižší.

Úroveň plodnosti a úmrtnosti původních obyvatel, vykazuje známky toho, že tito lidé ještě neukončili první demografický přechod. Naopak úhrnná plodnost pod úrovní prosté reprodukce, zvyšující se průměrný věk matek při porodu a posouvání období maximální plodnosti do věku nad 30 let, zvyšující se věk při vstupu do manželství i nižší konečná sňatečnost – to vše jsou známky toho, že nepůvodní obyvatelé Austrálie prochází změnami nejen v demografickém chování, ale i v životním stylu a hodnotách, které vyznává většinová společnost. Tyto změny lze vysvětlit pomocí teorie druhého demografického přechodu.

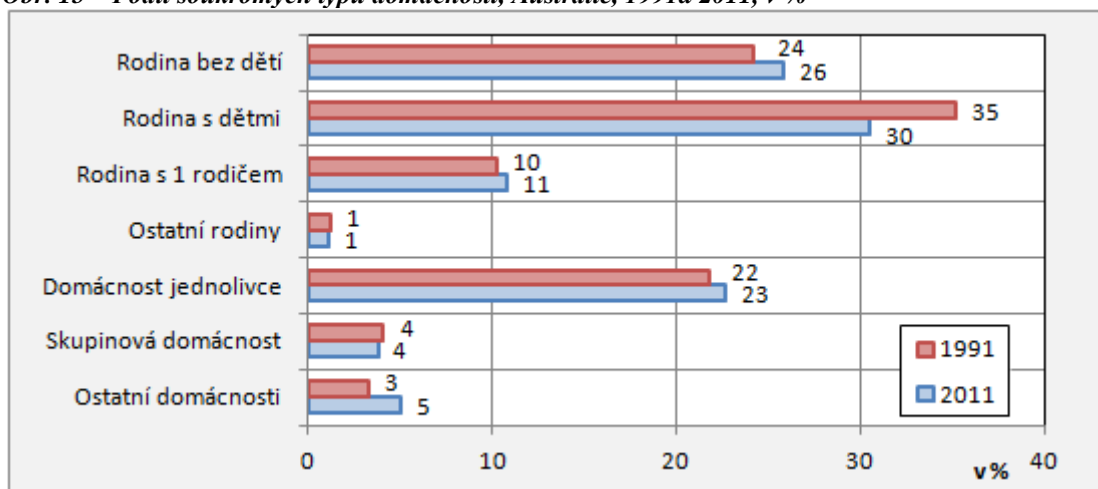
Kapitola 5

Analýza velikosti a struktury rodin a domácností Austrálie a jejích států a teritorií v letech 1991–2011

V roce 2011 bylo v Austrálii 8 316 009 soukromých domácností, průměrně v jedné domácnosti žilo 2,6 osob (ABS 2011a). Z toho tvořili 5,68 milionu rodinné domácnosti a 1,89 milionu domácností jednotlivců (ABS 2011a). Jelikož jednotlivé státy a teritoria Austrálie jsou velikostně velmi rozdílná, je tato analýza mezi nimi i mezi jednotlivými typy domácností a vztahů v domácnosti založena na relativním srovnávání.

Skladba domácností se v Austrálii na první pohled ve studovaném období mírně proměnila. Rozdíly podílů jednotlivých typů domácností mezi roky 1991 a 2011 jsou následující. Zatímco v roce 1991 bylo o 5 procentních bodů více domácností, ve kterých žily úplné rodiny s dětmi, rodinných domácností bez dětí bylo o 2 p. b. méně a o 1 p. b. méně bylo i neúplných rodin s jedním rodičem. Na domácnosti jednotlivců připadalo v Austrálii v roce 1991 jen 22 % domácností. Do roku 2011 narostl také podíl ostatních domácností a to na 5 % z celkového počtu soukromých domácností a snížil se podíl ostatních rodinných domácností o 1 p. b. Podíl soukromých typů domácností v Austrálii v roce 1991 a 2011 se nachází v grafu č. 15. V roce 2011 rodiny s dětmi tvořily 30 % soukromých domácností, 26 % rodiny bez dětí, 11 % neúplné rodiny s jedním rodičem a 23 % tvořily domácnosti jednotlivců.

Obr. 15 – Podíl soukromých typů domácností, Austrálie, 1991 a 2011, v %

Poznámky: počítáno z celkového počtu soukromých domácností, součet = 100 %

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1991, vlastní zpracování

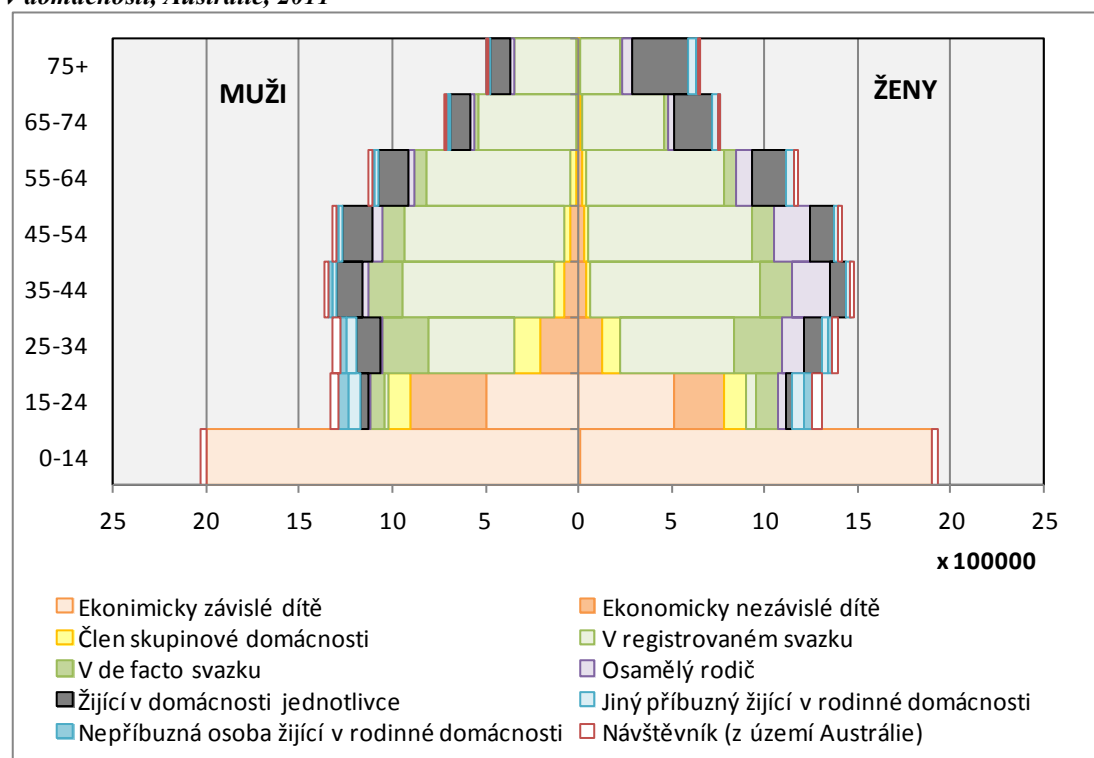
Průměrná velikost soukromé domácnosti se v Austrálii od roku 1991 do roku 2011 snížila o 0,2 osoby, z hodnoty 2,8 osob na 2,6 osob v soukromé domácnosti (tab. č. 6). Rozdíly mezi lety 1991 a 2011 se v jednotlivých státech a teritoriích pohybovaly mezi 0,2–0,3 osoby. V roce 1991 byl nejvyšší průměrný počet osob v domácnosti 3,2 osoby v domácnosti v Severním teritoriu a nejnižší v Jižní Austrálii a to 2,6 osoby. Při posledním cenzu roku 2011 byl nejvyšší průměrný počet osob v domácnosti stále v Severním teritoriu a to 2,9 osob. Nejnižší hodnota byla v Jižní Austrálii a Tasmánii na úrovni 2,4 osoby na soukromou domácnost.

Tab. 6 – Průměrný počet členů soukromých domácností, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011

Název státu	1991	1996	2001	2006	2011	Rozdíl 1991-2011
ACT	2,9	2,7	2,6	2,6	2,6	0,3
NSW	2,8	2,7	2,6	2,6	2,6	0,2
NT	3,2	3,1	3,0	2,9	2,9	0,3
Qld	2,8	2,7	2,6	2,6	2,6	0,2
SA	2,6	2,5	2,4	2,4	2,4	0,2
Tas	2,7	2,6	2,5	2,4	2,4	0,3
Vic	2,8	2,7	2,6	2,6	2,6	0,2
WA	2,8	2,7	2,6	2,5	2,6	0,2
Austrálie	2,8	2,7	2,6	2,6	2,6	0,2

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2001 a 2011a, vlastní zpracování

Obr. 16 – Počet a struktura osob žijících v soukromých domácnostech podle věku, pohlaví a vztahu v domácnosti, Austrálie, 2011

Poznámka: ve statistických, jedná se o počet osob v jednotlivých věkových kategoriích

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011a, vlastní zpracování

Věková struktura příslušníků soukromých domácností v Austrálii v roce 2011 naznačuje (graf č. 16), že do věku 24 let dominují v domácnostech ekonomicky závislé děti či studenti.

Nicméně ve věku 15–24 je již významná i skupina ekonomicky nezávislých dětí, kteří stále žijí v domácnosti alespoň jednoho ze svých rodičů. Pro věky 15–34 let je také významný způsob života ve skupinových domácnostech, ve kterých si členové domácnosti nejsou vzájemně příbuzní. Od věku 25–34 let do věku 75+ dominují osoby žijící v domácnosti v registrovaném svazku a od 25 do 54 let je také výrazný podíl osob žijící v nesezdaném soužití. Ve věku 35–54 je na straně žen výrazný podíl osob, které žijí jako osamělé matky a od věku 65+ je výrazně více žen než mužů, které žijí v domácnosti jednotlivce.

Výrazné změny ve vztazích osob žijících v soukromých domácnostech se v Austrálii neodehrály a ty které se odehrály, odpovídají teorii druhého demografického přechodu. Pro srovnání je zde tabulka č. 7, ve které jsou zobrazené podíly osob podle věku a podle jednotlivých typů vztahů v domácnosti.

Podle předpokladů se snížil podíl osob v registrovaném a de facto manželství v nejnižší věkové kategorii 15–24 let a to z 13,5 % v roce 1991 na 10,6 % v roce 2011. Tento podíl se snížil i ve věku 25–34 let ze 70,8 % (1991) na 58,2 % (2011), avšak v této věkové kategorii nastal největší rozdíl mezi roky 1991 a 1996 a podíl osob žijících s partnerem se snížil ze 70,8 % na 60,8 %. Ve věkové kategorii 35–54 tyto rozdíly kolísaly v řádu jednotlivých procentních bodů a od věku 65 a více let se poměr osob žijící v domácnosti s partnerem, manželem či manželkou dokonce zvýšil. V roce 1991 byl tento podíl 62,1 % pro 65–74 leté a 40,4 % pro 75 a víceleté. V roce 2011 to bylo 68,0 % a 49,1 %. Tato změna nastala pravděpodobně díky zlepšujícím se úmrtnostním podmínkám, a proto se domácností jednotlivců vznikající úmrtím jednoho z partnerů tvoří méně často (Qu, A De Vaus 2011).

Od roku 2001 můžeme sledovat, zda osoby v partnerském svazku žijící spolu v domácnosti jsou osoby v registrovaném manželství či v de facto manželství. Poměry osob v de facto manželství se v jednotlivých věkových kategoriích za sledovaných 10 let zvýšily ve všech věcích. Ale ačkoliv se podíly zvyšovaly, podíly osob v kohabitaci ve věku 15–24 a 45–75+ zůstávají pod 10 %. Jedná se o významný životní stav pro osoby ve věcích 25–44 let. V roce 2001 bylo v nesezdaném soužití 14,7 % osob ve věku 25–34 let a 8,4 %, ve věku 35–44 let, v roce 2011 to bylo 18,8 % a 12,0 % osob.

Osoby, které deklarovaly svůj rodinný status v domácnosti jako osamělí rodiče, zastupovaly v roce 1991 3,5 % osob ze všech osob v soukromých domácnostech a v roce 2011 4,5 %. Z tohoto vyplývá, že jejich podíl v australské populaci není příliš významný. Nejvyšší podíl těchto osob je ve věkové kategorii 35–44 a 45–54 let. V 90. letech 20. století se jejich podíl pohyboval mezi 6–7 % a na začátku 21. století to je mezi 8–9 %.

Podíl závislých dětí ve věku 0–14 let byl po celé sledované období kolem 98 % a zbytek dětí v domácnostech tvořily návštěvy z území Austrálie. Tato kategorie návštěv z Austrálie je významná zejména pro analýzu původního obyvatelstva, kde časté návštěvy dlouhodobého rázu jsou přirozeným způsobem jejich života (Morphy 2007). Stoupá ovšem podíl ekonomicky závislých studentů ve věku 15–24 let. Tento poměr se z 30,3 % v roce 1991 zvýšil na 38,4 % v roce 2011. V mladších věcích tento jev vypovídá o prodlužující se délce vzdělání obyvatel Austrálie (OECD 2011).

Zvyšuje se v soukromých domácnostech také podíl ekonomicky nezávislých dětí žijících v domácnosti rodičů. V roce 1991 žilo v domácnosti rodičů 30,3 % nezávislých potomků ve

věku 15–24 let a ve vyšším věku téměř nikdo. V roce 1996 to bylo ve věku 15–24 let 27,3 % osob, 10,5 % osob ve věku 25–34 let a 3,1 % ve věku 35–44 let. Od roku 1996 podíl ekonomicky nezávislých potomků v domácnosti ve věku 15–24 mírně klesá (v roce 2011 byl 25,8 %), ve prospěch ekonomicky závislých studentů. V ostatních věkových kategoriích v roce 2011 je podíl ekonomicky nezávislých dětí v domácnosti rodičů vyšší – 12,0 % v 25–34 letech, 4 % v 35–44 letech a 2,5 % v 45–54 letech.

Tab. 7 – Podíly rodinné kompozice a vztahů v domácnostech podle věku, Austrálie, 1991 a 2011

Vztah v domácnosti	Rok	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	64–74	75+
V registrovaném či de facto svazku	1991	13,5	70,8	79,2	79,2	72,7	62,1	40,4
	2011	10,6	58,2	72,8	71,6	71,1	68,0	49,1
V registrovaném svazku	1991
	2011	3,0	39,4	60,8	62,9	65,5	65,2	48,2
V de facto svazku	1991
	2011	7,6	18,8	12,0	8,7	5,6	2,8	0,9
Osamělý rodič	1991	1,7	4,9	6,7	6,0	4,2	3,7	4,8
	2011	1,5	4,7	8,6	9,2	5,1	3,4	6,0
Ekonomicky závislé dítě	1991	32,6	–	–	–	–	–	–
	2011	38,4	–	–	–	–	–	–
Ekonomicky nezávislé dítě	1991	30,3	0,8	1,3	0,4	0,1	0,0	0,0
	2011	25,8	12,0	4,0	2,5	1,3	0,3	0,0
Jiný příbuzný žijící v rodinné domácnosti	1991	3,2	2,8	1,2	1,7	3,2	5,2	10,7
	2011	5,0	3,1	1,2	1,5	2,3	3,0	5,5
Nepříbuzná osoba žijící v rodinné domácnosti	1991	1,9	1,5	0,7	0,5	0,4	0,3	0,3
	2011	3,3	2,4	0,9	0,7	0,5	0,3	0,2
Člen skupinové domácnosti	1991	8,7	8,1	2,7	2,0	1,9	0,2	1,6
	2011	8,6	8,8	2,7	2,4	2,5	2,1	1,4
Žijící v domácnosti jednotlivce	1991	2,9	7,0	5,9	7,2	12,2	22,0	36,9
	2011	3,0	8,0	8,1	10,5	15,3	20,7	35,8
Návštěvník (z území Austrálie)	1991	5,1	4,1	2,4	3,0	5,2	6,6	5,2
	2011	3,6	2,8	1,7	1,6	1,9	2,1	1,9

Poznámka: uvedená data jsou v procentech, součet sloupců jednotlivých roků=100 %; věková kategorie 0–14 let zde není uvedena, v roce 1991 bylo 97,8 % ekonomicky závislých dětí a 2,0 % návštěvníků, v roce 2011 98,5 % ekonomicky závislých dětí a 1,5 % návštěvníků

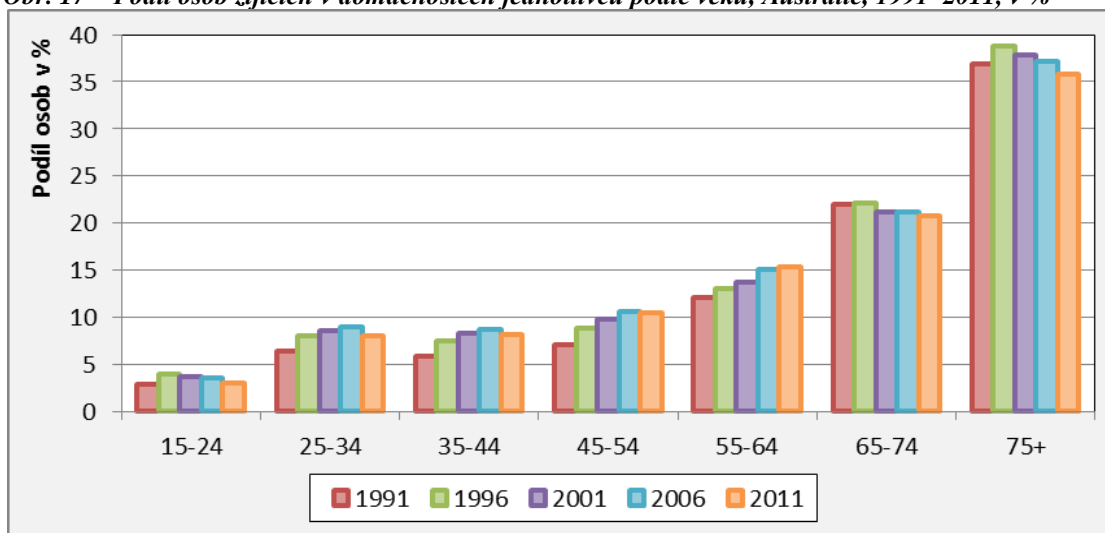
Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1991 a 2011a, vlastní zpracování

Celkový podíl ostatních příbuzných osob v domácnosti zůstává po celé období stejný a to kolem 2 %. V této kategorii se významně snížil podíl osob ve věku 75+, kdy v roce 1991 žilo 10,7 % osob v domácnosti u příbuzných, v roce 2011 to bylo již jen 5,5 %. Tato změna se dá připsat zvyšující se soběstačnosti starších lidí, kterým se s prodlužujícím životem prodlužuje i délka života v soběstačnosti (Qu, A De Vaus 2011).

Podíl nepříbuzných osob žijících v rodinných domácnostech je po celé sledované období do výše 1 %, z pohledu velikosti australské populace nejde o významnou část populace a týká se to hlavně osob mezi věkem 15–34 let, mezi nimiž žilo 2–3 % obyvatel Austrálie uvedeným způsobem. Podíl členů skupinových domácností se také zdá v čase stabilní a v letech 1991–2011 se pohyboval kolem 3,5 %. Jedná se o způsob života typický spíše pro mladší věkové kategorie 15–34 let, kdy tímto způsobem žilo v obdobích cenů mezi 7–9 % osob. Pokud jde

o australské návštěvníky pobývající ve zkoumaných soukromých domácnostech, i tento podíl osob je v čase poměrně stabilní, mezi 3,7 % v roce 1991 a 2,1 % v roce 2011.

Obr. 17 – Podíl osob žijících v domácnostech jednotlivců podle věku, Austrálie, 1991–2011, v %

Poznámka: jedná se o podíly osob žijící tímto způsobem vypočtené vždy jako počet osob v daném věku/počet osob v domácnosti jednotlivce * 100

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2001 a 2011a, vlastní zpracování

V čase se ovšem poměrně pravidelně zvyšuje podíl osob žijících v domácnosti jednotlivců, což také podporuje teorii druhého demografického přechodu. V roce 1991 žilo v Austrálii celkem 7,2 % osob v tomto typu domácnosti, v roce 2011 to bylo 9,5 %. Pokud jde o věkovou strukturu, jde o významnější styl života pro osoby od 55 let výše. Pro názornost je zde uveden graf č. 17, z něhož je zřejmé, že osoby ve věku 75+ žily ve více než 30 % ve všech sledovaných letech tímto způsobem. Ve většině případů ostatní lidé v této věkové kategorii stále ještě žili se svým partnerem či manželem. Nejmladší věková kategorie a dvě nejstarší se po vrcholu v roce 1996 začaly snižovat. Z předchozích analýz lze usuzovat, že více dětí zůstává v domácnosti rodičů do vyššího věku a více lidí se dožívá vyššího věku. Naopak se zvýšily poměry osob žijících v domácnosti jednotlivců ve středních věcích 25–64 let. V tomto věku je významným faktorem formování domácností jednotlivců rozvodovost populace (Qu, A De Vaus 2011). Výjimkou byl rok 2011, kdy oproti předcházejícímu roku došlo k poklesu, ale tento pokles byl v řádu desetin procenta a proto nejde o významnou změnu.

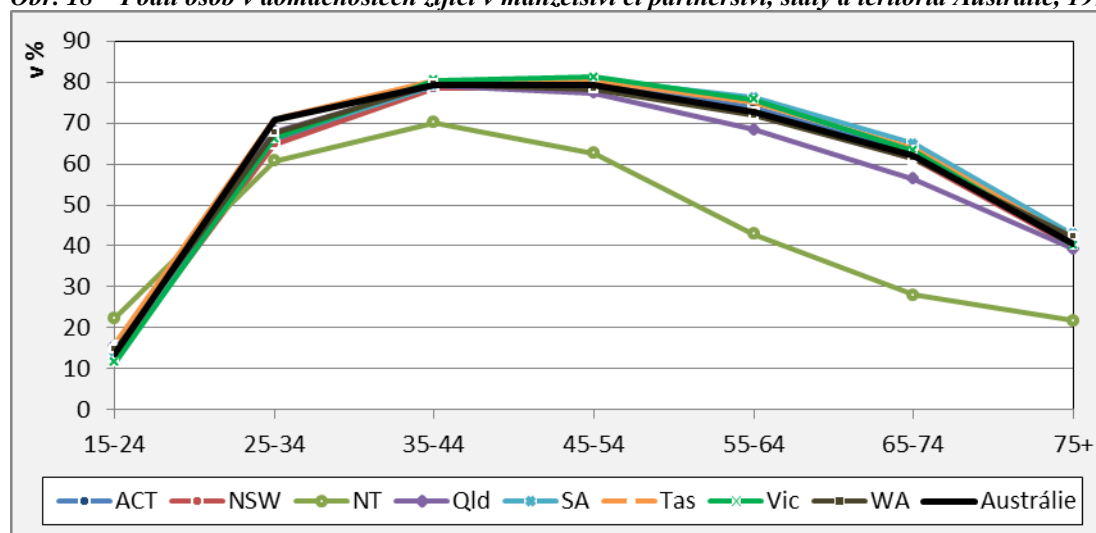
5.1 Rodinné domácnosti

Rodinné domácnosti tvořily v roce 2011 77 % všech soukromých domácností v Austrálii (ABS 2011a). Australská statistika rozeznává několik typů rodinných domácností. Jde o úplnou rodinu bez dětí, úplnou rodinu s dětmi, neúplnou rodinu s jedním rodičem a dětmi a ostatní rodiny. V některých případech je dostupná statistika o tom, zda se jedná o rodiny s dětmi ekonomicky závislými nebo nezávislými, ale ve většině případů toto australská statistika nerozlišuje (ABS 2011a).

V roce 1991 žilo v Austrálii s manželem, manželkou či partnerem, partnerkou 46 % osob, v grafu č. 18 je znázorněná věková struktura těchto osob v jednotlivých australských státech

a teritoriích. Z grafu je naprosto zřejmé, že věková struktura se v jednotlivých státech příliš neodlišovala, proto jednotlivé křivky v grafu splývají. Velmi vysoký podíl osob již ve věku 25–34 žil v nějaké formě společného soužití se svým partnerem. Ve věku 34–44 let to bylo kolem 80 % osob. S přibývajícím věkem tento podíl osob mírně klesal, což lze odůvodnit rozvodovostí a úmrtností. Mírně se od tohoto profilu odlišoval Queensland, ve kterém křivka podílu osob žijící v domácnosti se svým partnerem klesala trochu strměji než v ostatních státech. Jediným teritoriem, které se výrazně odlišovalo podílem osob žijících v partnerském svazku, bylo Severní teritorium. Již ve věku 15–24 let zde byl vyšší podíl osob žijících v domácnosti s manželem či partnerem, ale po té v celé věkové struktuře byl tento podíl nižší. Velmi výrazný rozdíl byl od 55 let výše. Tato odlišnost se dá přičíst k velmi vysoké úrovni úmrtnosti, která na tomto území přetrvává a nižšímu věku vstupu do manželství/kohabitanace a posléze i nižšímu průměrnému věku matek při porodu.

Obr. 18 – Podíl osob v domácnostech žijící v manželství či partnerství, státy a teritoria Austrálie, 1991

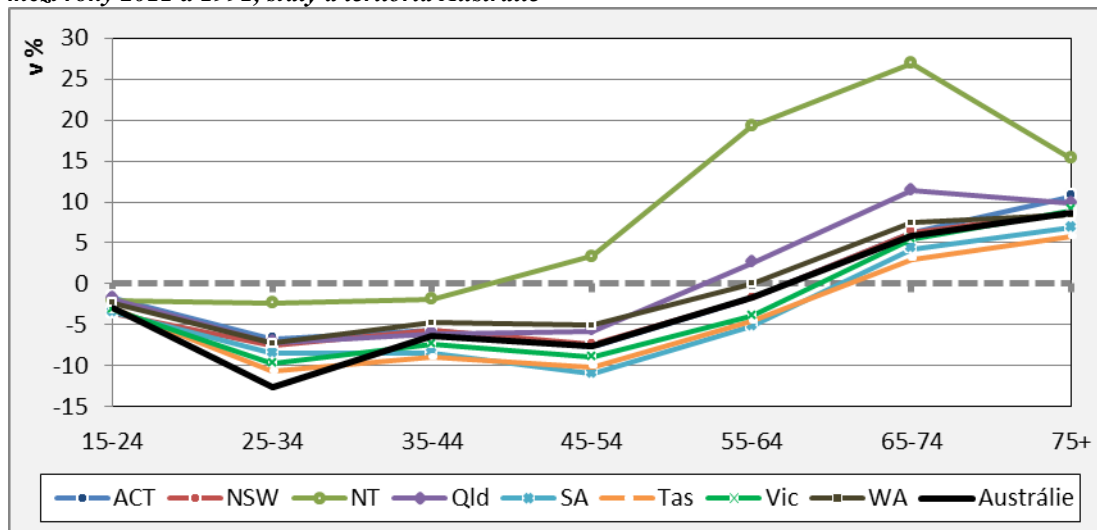
Poznámka: jedná se o podíly osob žijící tímto způsobem vypočtené vždy jako počet osob v daném věku/počet osob v registrovaném a de facto manželství * 100

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1991, vlastní zpracování

Rozdíly mezi lety 2011 a 1991 v podílu osob žijících v domácnosti s partnerem je znázorněn v grafu č. 19. Z něho je zřetelné, že do věku 54 let se podíl osob, které žijí v jedné domácnosti se svým partnerem, snížil. Výraznější pokles nastal pro věk 25–34, kdy je pravděpodobné, že mladí lidé oddalují zakládání vlastní rodiny a také pokles pro věky 45–54 let, což lze dát do souvislosti s vyšší mírou rozvodovosti. Naopak od věku 55 let a výše lze pozorovat za sledovaných 20 let nárůst osob žijících tímto způsobem, což lze pokládat za ukázkou zvyšující se naděje dožití a tím pádem i lidé v manželství či partnerství mají šanci spolu žít v jedné domácnosti déle. Již výše zmíněné Severní teritorium se i v tomto trendu odlišovalo. Pokles podílu osob v manželství do věku 35–44 let nebyl tak velký jako v ostatních státech a teritoriích. Nárůst podílu osob v manželství od věku 55 do 74 let souvisí se zlepšující se nadějí dožití osob na tomto území, která má prozatím značné rezervy v úrovni úmrtnosti. Ve věku 65–74 let tento podíl osob narostl více než o 25 %. Ale zároveň i následný pokles podílu osob v manželství ve věku 75+ lze pravděpodobně vysvětlit v souvislosti s úrovní úmrtnosti, protože lze předpokládat, že se úmrtnost sice přesouvá do vyšších věků, ale pořád je na vyšší úrovni než

v ostatních státech a teritoriích. Zároveň také v roce 2011 šlo o generaci lidí, která se narodila do odlišných úmrtnostních podmínek a jejich úroveň úmrtnosti je vyšší, avšak tyto předpoklady by vyžadovaly hlubší studium datových pramenů a odborných publikací.

Obr. 19 – Rozdíl podílu osob v soukromých domácnostech žijící v registrovaném či de facto manželství mezi roky 2011 a 1991, státy a teritoria Austrálie

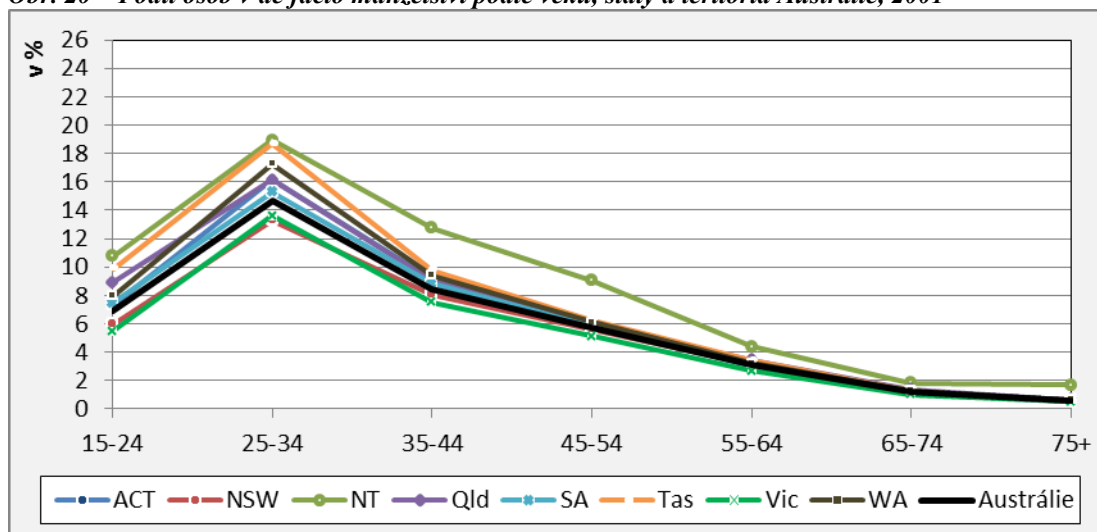

Poznámka: odečítán byl rok 1991 od roku 2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1991 a 2011a, vlastní zpracování

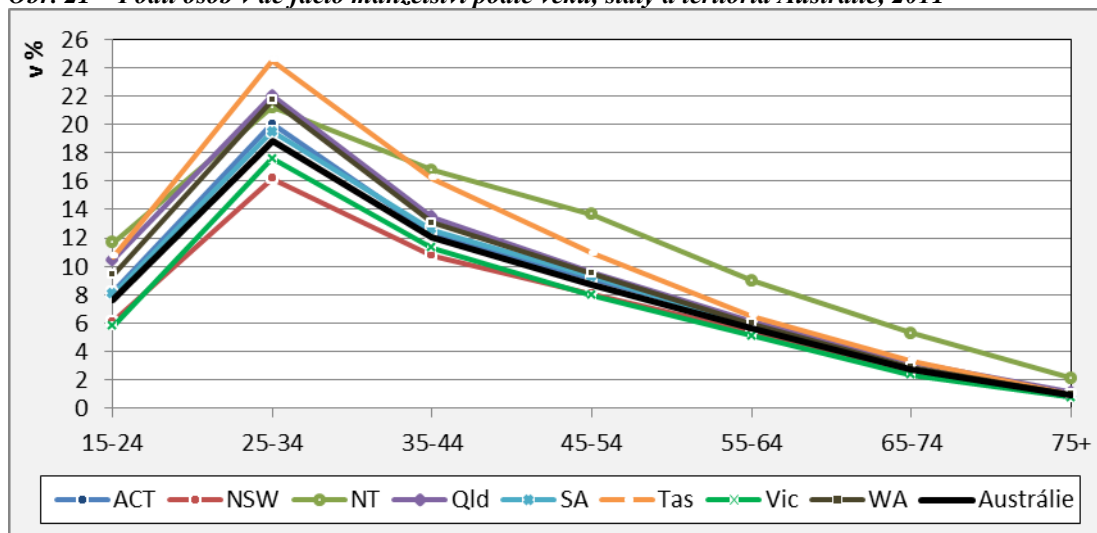
Od roku 2001 je možno v australské statistice sledovat, zda osoby žijící v jedné rodinné domácnosti jsou v registrovaném partnerství, tedy v manželství nebo spolu žijí v nesezdaném soužití neboli de facto manželství. Z následujících grafů č. 20 a č. 21 je zřejmé, že se jedná spíše o mladší osoby, které žijí v rodinné domácnosti v kohabitaci. Pro srovnání obou grafů jsou stejně dlouhé vertikální osy. Nejvyšší podíl osob žijících v domácnosti v de facto manželství jak v roce 2001 i 2011 byl ve věku 25–34 let, poté tento podíl klesal. Tento fakt byl již zmíněn ve 4. kapitole.

Obr. 20 – Podíl osob v de facto manželství podle věku, státy a teritoria Austrálie, 2001

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011a, vlastní zpracování

Obr. 21 – Podíl osob v de facto manželství podle věku, státy a teritoria Austrálie, 2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011a, vlastní zpracování

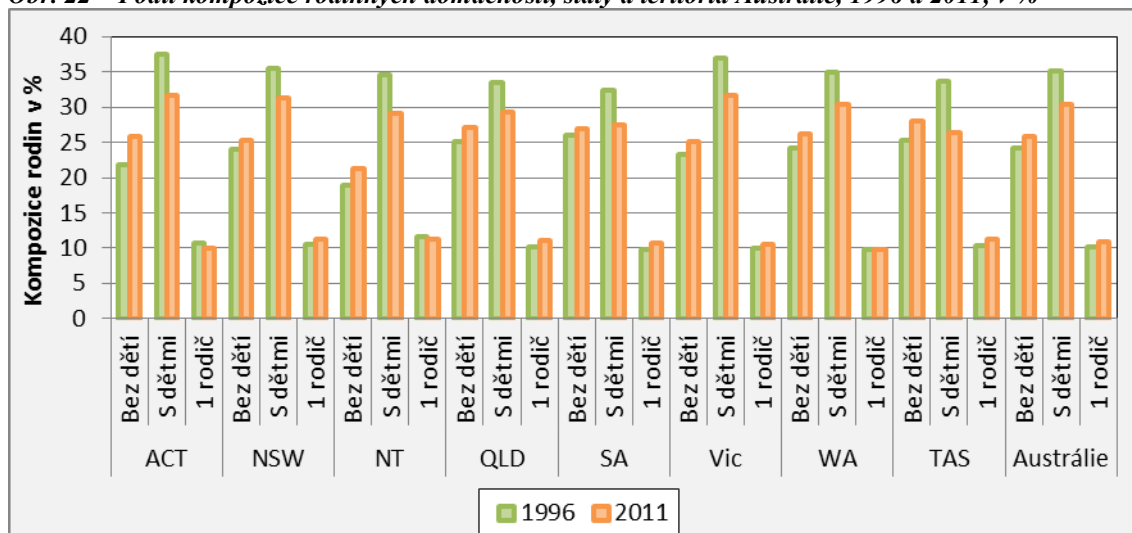
Pro rok 2011 lze z grafu vyčíst, že podíl osob žijících v de facto manželství byl vyšší než v roce 2001. Průběh křivek je v obou obdobích stejný, avšak patrné je, že v této formě domácnosti žilo v roce 2011 i více starších osob, než tomu bylo v roce 2001 a 2006. Je pravděpodobné, že osoby začaly žít v nesezdaném soužití v mladším věku a později už své partnerství neregistrovaly. Druhá varianta je, že tyto podíly mohou narůstat díky zvyšující se úrovni rozvodovosti a formování nových svazků.

V roce 2001 i v roce 2011 byl podíl osob, které žily v nesezdaném soužití v Severním teritoriu, vyšší a to zejména od věku 35–44 let výše. V roce 2011 je zřetelný i vyšší podíl osob žijících tímto způsobem v Tasmánii ve věku od 25 do 54 let. Ve všech zkoumaných územích i letech byl nevyšší podíl osob žijících v rodinných domácnostech v de facto manželství ve věku 25–34 let. Do roku 2011 se tento podíl ještě zvýšil.

Pokud se zaměříme na podíl jednotlivých typů domácností, lze zjistit, že v období 1996–2011 téměř vždy ze všech soukromých domácností převyšovaly úplné rodinné domácnosti s dětmi, avšak jejich podíl se v čase snižuje. Jedinou výjimkou v rodinných domácnostech je Tasmánie, kde v cenzu 2011 mírně převyšoval podíl bezdětných rodin nad úplnými rodinami s dětmi. Z grafu č. 22 je zřejmé, že podíl úplných rodin s dětmi ze všech soukromých domácností se snižuje a to zejména právě ve prospěch bezdětných rodinných domácností. V roce 1996 byl podíl úplných rodinných domácností s dětmi kolem 35 % ve všech státech a teritoriích Austrálie, za uplynulých 15 let se tento podíl snížil ke 30 %. Jak již bylo zmíněno, v čase se zvyšuje podíl rodin bez dětí, na většině území Austrálie jejich podíl přesahoval 25 % v roce 2011. Není příliš překvapivé, že v Severním teriotriu byl tento podíl nižší a v roce 2011 se pohyboval kolem 20 %.

Podíl neúplných rodin, ve kterých jsou děti a pouze jeden rodič, je v čase poměrně stabilní, v jednotlivých státech ve sledovaném období docházelo ke kolísání kolem 10 % v úhrnu všech soukromých domácností. Kompozici soukromých rodinných domácností v roce 1991 nebylo možné analyzovat, protože tyto statistické údaje nebyly v době zpracování této diplomové práce dostupné.

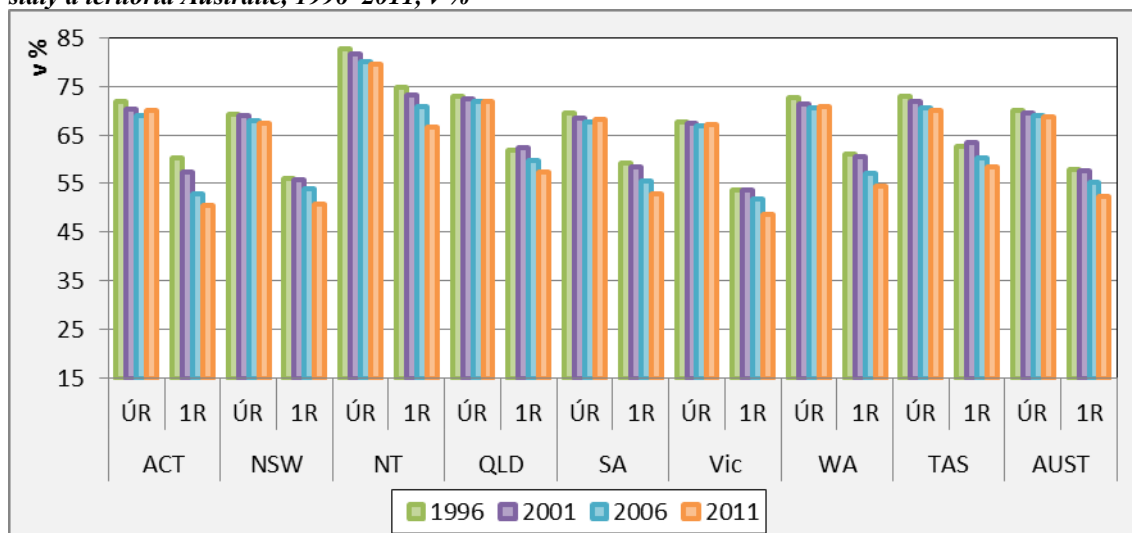
Obr. 22 – Podíl kompozice rodinných domácností, státy a teritoria Austrálie, 1996 a 2011, v %

Poznámka: jde o podíl ze všech soukromých domácností

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1996, 2011a, vlastní zpracování

Obr. 23 – Podíl domácností s dětmi ve věku 0–14 let z celkového počtu rodinných domácností s dětmi, státy a teritoria Austrálie, 1996–2011, v %

Poznámka: jde o podíl ze všech rodin s dětmi ekonomicky závislými i nezávislými; ÚR označuje úplnou rodinu a 1R označuje neúplnou rodinu složenou z jednoho rodiče a dětí

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1996, 2001, 2006 a 2011, vlastní zpracování

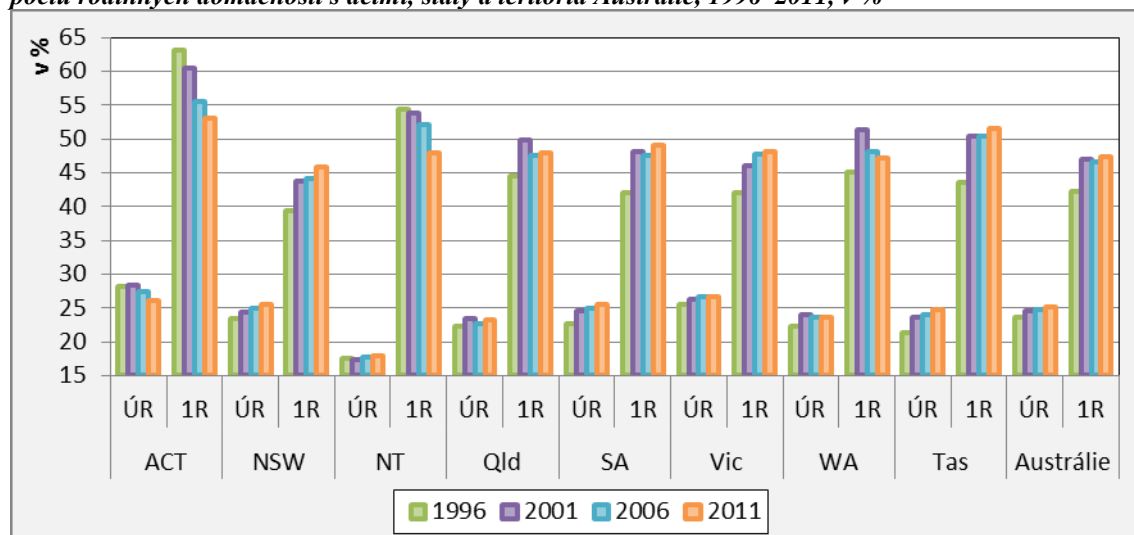
Ve sledovaném období 1996–2011 byl ze všech rodinných domácností s dětmi vyšší podíl úplných rodin, ve kterých bylo dítě ve věku 0–14 let než v případě rodin s jedním rodičem (graf č. 23). V roce 1996 se pohyboval podíl rodin s dítětem ve věku 0–14 let kolem 70 % úplných rodinných domácností s dětmi. Tento podíl se do roku 2011 snížil mezi 1–3 p. b. ve všech australských státech a teritoriích. V Severním teritoriu byl tento podíl úplných rodin s dětmi ve věku 0–14 let v roce 1996 vyšší a to 82,7 %. Snížil se zde o 3,1 p. b. a v roce 2011 byl 79,6 %, tedy stále o více než 10 p. b. vyšší, než jsou hodnoty za Austrálii jako celek.

Pro neúplné rodiny je situace podobná. V roce 1996 se podíl neúplných rodin s dětmi ve věku 0–14 let z celkového počtu rodin s dětmi pohyboval mezi 62,5 % v Tasmánii (respektive

74,9 % v NT) a 53,8 % ve Viktorii. V roce 2011 byl jejich podíl mezi 58,5 % v Tasmánii (respektive 66,6 % v NT) a 48,5 % ve Viktorii. Rozdíl za sledovaných 15 let se pohyboval na úrovni 4–10 p. b. (Tasmánie a ACT). Tento pokles podílů jak úplných tak neúplných rodin s dětmi ve věku 0–14 let z celkového počtu rodin s dětmi je analogický s poklesem podílu dětské složky obyvatelstva podrobněji popsáním v předchozí kapitole. Přibližně do roku 2005 také docházelo k poklesu úrovně plodnosti, která se poté mírně zvýšila a do roku 2011 se již příliš neměnila.

Podíl rodinných domácností s ekonomicky závislými studenty ve věku 15–24 let z celkového počtu všech rodin s dětmi bez rozlišení ekonomické aktivity byl již zajímavější. Významně vyšší podíl těchto osob byl v neúplných rodinách. Většinou se pohybuje kolem dvojnásobku tohoto podílu v úplných rodinách. Zajímavé také je, že vývoj v jednotlivých státech byl různý. Na některém území podíl rodinných domácností s dětmi ve věku 15–24 let klesal a na některém rostl. Nejvyšší podíl rodinných domácností s ekonomicky závislými studenty byl v ACT v roce 1996 a to 63,1 % v neúplných rodinách a 28,2 % v rodinách úplných. V roce 2011 byly tyto hodnoty pro populaci ACT 53,0 % a 26,1 %. Na území Australského hlavního teritoria došlo také k nejvyššímu poklesu a to o 10,0 p. b. a 2,1 p. b. Dále nastala také změna i v Severním teritoriu, kde podíl neúplných rodin s ekonomicky závislými studenty klesl z 54,5 % na 48,0 %. V ostatních státech a teritoriích docházelo k výkyvům, zřejmě podle věkové struktury obyvatelstva. Avšak tyto podíly celkově rostly a to více v případě neúplných rodinných domácností. Přírůstek těchto rodin byl mezi 0,9–7,1 p. b. U úplných rodinných domácností byl přírůstek menší cca 0,4–3,2 p. b. Všechny tyto informace jsou uvedeny v grafu č. 24.

Obr. 24 – Podíl rodinných domácností s ekonomicky závislými studenty ve věku 15–24 let z celkového počtu rodinných domácností s dětmi, státy a teritoria Austrálie, 1996–2011, v %

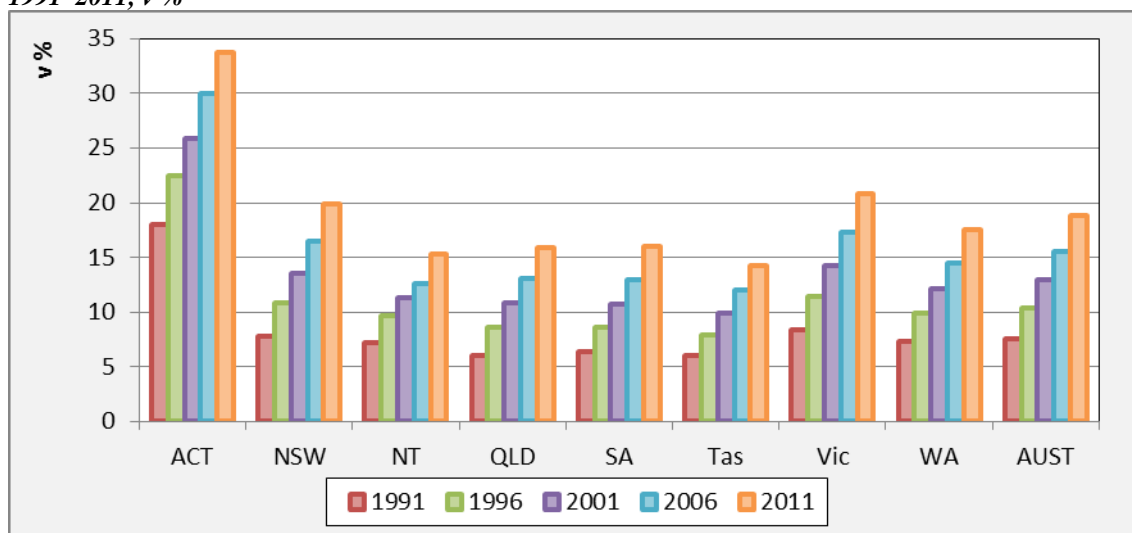
Poznámka: jde o podíl ze všech rodin s dětmi ekonomicky závislými i nezávislými; ÚR označuje úplnou rodinu a 1R označuje neúplnou rodinu složenou z jednoho rodiče a dětí

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1996, 2001, 2006 a 2011, vlastní zpracování

Tyto zvyšující se podíly rodinných domácností se studenty ve věku 15–24 let z celkového počtu všech rodinných domácností s dětmi, lze dát do souvislosti se zvyšující úrovní vzdělanosti australského obyvatelstva (OECD 2011), nicméně také je pravděpodobné, že děti ve věku 15–

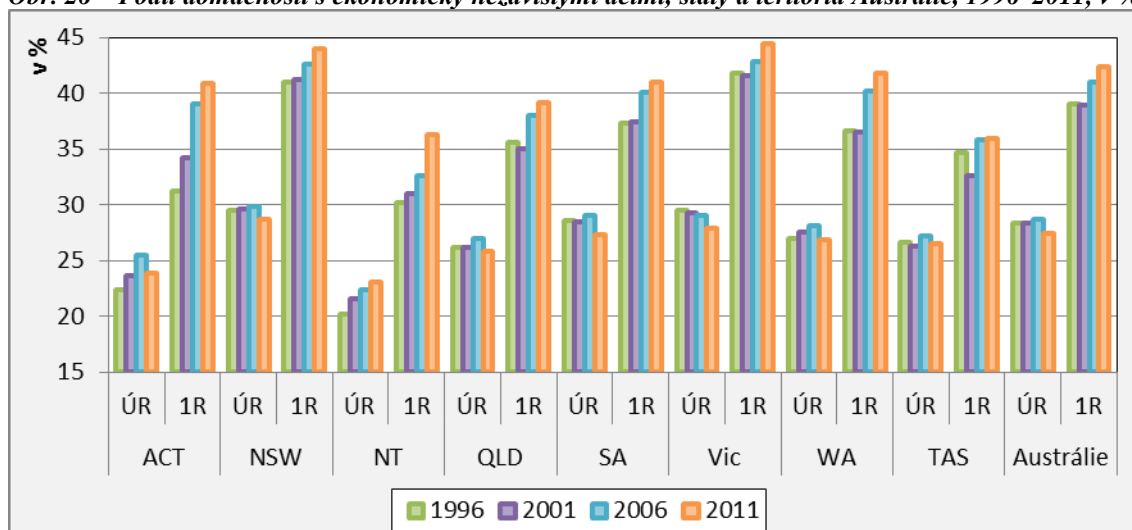
24 let zůstávají více s osamělým rodičem než v úplné rodinné domácnosti. V grafu č. 25 jsou zobrazeny podíly osob starších 15 let s dokončeným vzděláním univerzitního typu. Je jednoznačné, že tento trend je stoupajícího charakteru a že vyšší stupně studia znamenají více let v ekonomické nesoběstačnosti pro většinu populace. Jednoznačné také je, že tento podíl osob s dosaženým univerzitním vzděláním je vyšší v Australském hlavním teritoriu, kde je i více domácností s ekonomicky závislými studenty. Bohužel nejsou k dispozici údaje tříděné podle věku obyvatelstva, ale i tak lze pozorovat tuto souvislost relativně zřetelně.

Obr. 25 – Podíl osob ve věku 15+ s dosaženým vzděláním univerzitního typu, státy a teritoria Austrálie, 1991–2011, v %

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2001 a 2011a, vlastní zpracování

Obr. 26 – Podíl domácností s ekonomicky nezávislými dětmi, státy a teritoria Austrálie, 1996–2011, v %

Poznámka: jde o podíl ze všech rodin s dětmi ekonomicky závislými i nezávislými; ÚR označuje úplnou rodinu a 1R označuje neúplnou rodinu složenou z jednoho rodiče a dětí

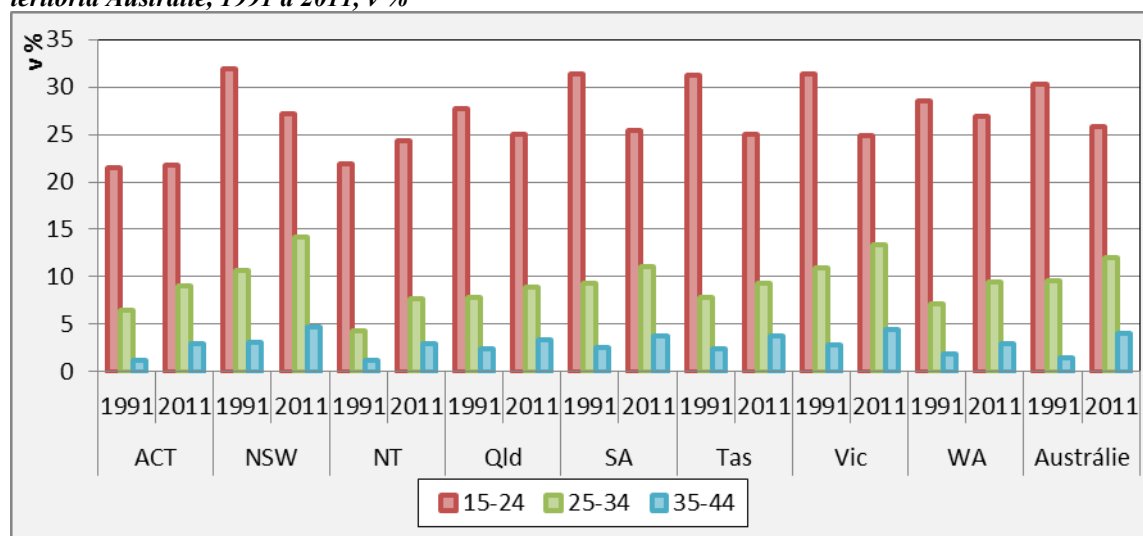
Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1996, 2001, 2006 a 2011a, vlastní zpracování

Další z uvedených grafů v této podkapitole je podíl domácností s ekonomicky nezávislými dětmi z celkového počtu domácností s dětmi bez rozlišení jejich ekonomické aktivity. Tento graf č. 26 je souhrnem všech věkových kategorií počínaje 15–24 let. Tento podíl je ve všech státech nižší, než je podíl domácností s ekonomicky závislými studenty, ale v čase lze pozorovat

zvyšující se tendenci. Významný je rozdíl mezi úplnými rodinami a rodinami s jedním rodičem, kdy je opět vyšší podíl rodin s jedním rodičem. U těchto rodin lze také pozorovat zvyšování podílu v každém roce cenzu. V současnosti je podíl neúplných rodin s nezávislými dětmi kolem 40 %.

Maximální hodnota podílu úplných rodin s ekonomicky aktivními dětmi byl v roce 2006, do roku 2011 ve většině států a teritorií (kromě Severního teritoria) poklesl a v současnosti je do 30 %. V Severním teritoriu byl v roce 2011 podíl úplných rodin s ekonomicky nezávislými dětmi 23,1 % a v Australském hlavním teritoriu 23,9 %.

Obr. 27 – Podíl věkové struktury ekonomicky nezávislých dětí žijících v domácnosti rodičů, státy a teritoria Austrálie, 1991 a 2011, v %

Poznámka: jedná se o podíly osob žijící tímto způsobem vypočtené vždy jako suma osob v daném věku/počet osob identifikující se v domácnosti jako ekonomicky nezávislé dítě v dané věkové kategorii * 100

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2001 a 2011a, vlastní zpracování

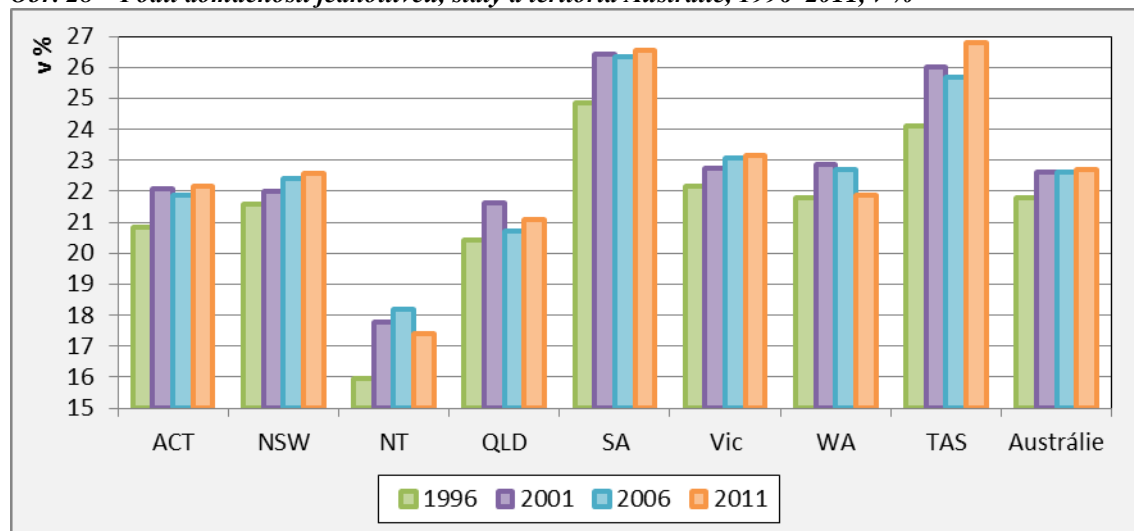
Je zřejmé, že žít jako ekonomicky nezávislé dítě v domácnosti rodičů je typické pro věkovou kategorii 15–24 let. V tomto věku je to významná část populace, která se tímto způsobem identifikuje. Jedná se často o mladé lidi budující si kariéru a posouvající založení vlastní domácnosti nebo také mladé lidi, kteří se po nějakém čase vrátili zpět k rodičům, když se jim rozpadl vztah nebo již nechtěli žít v domácnosti jako jednatel (Qu, A De Vaus 2011). Porovnání mezi roky 1991 a 2011 (graf č. 27) ukazuje, že do roku 2011 tento podíl ve věkové kategorii 15–24 let na většině sledovaného území poklesl. Pravděpodobně díky navýšení podílu ekonomicky závislých dětí. Tento podíl rostl pouze o několik desetín procentních bodů v případě ACT a o 2,4 p. b. v případě NT. Naopak je vidět, že podíl ekonomicky nezávislých dětí žijících v domácnosti rodičů ve věku 25–34 let vzrostl v průměru o 2,5 p. b. za sledovaných 20 let.

5.2 Domácnosti jednotlivců a skupin

Domácnosti jednotlivců tvořily 22 % všech soukromých domácností v Austrálii v roce 1991, přičemž v roce 2011 to bylo 23 %. V absolutních hodnotách jde o 1,13 milionu v roce 1991

(ABS 2001c) a 1,89 milionu v roce 2011 domácností jednotlivců (ABS 2011a), což je nárůst téměř o 760 tisíc domácností daného typu. Ne všechny australské státy a teritoria mají stejný podíl domácností jednotlivců. Celkově nejvyšší podíl je v Jižní Austrálii a Tasmánii, kde v roce 2011 přesahoval 26 %. Nejmenší podíl je v Severním teritoriu, kde byl tento podíl v roce 2011 17,4 %. Ačkoliv došlo na některých australských územích v roce 2006 či 2011 ke snížení tohoto podílu, celkově zastoupení domácností jednotlivců rostlo jak absolutně, tak relativně. Tento vývoj relativního zastoupení domácností jednotlivců mezi soukromými domácnostmi je graficky znázorněn v grafu č. 28.

Obr. 28 – Podíl domácností jednotlivců, státy a teritoria Austrálie, 1996–2011, v %

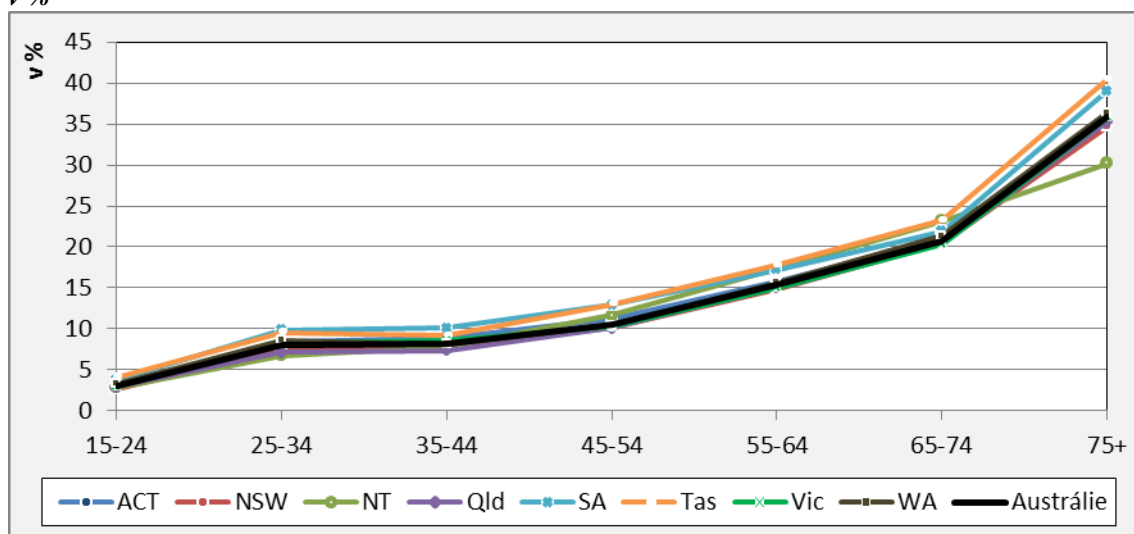
Poznámka: jedná se podíl domácností vypočtený vždy jako suma soukromých domácností/počet domácností jednotlivců * 100

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2001 a 2011a, vlastní zpracování

Věková struktura osob žijících v domácnosti jednotlivců se za sledovaných 20 let příliš nezměnila a ani jednotlivá dílčí území Austrálie se příliš neodlišují. V roce 1991 5–10 % populace ve věku od 15 do 54 let žilo v domácnosti jednotlivce ve všech státech a teritoriích Austrálie. V roce 2011 se tento poměr pohyboval kolem 10 % a od věku 45–54 let se zvyšoval a 35–40 % osob ve věku 75+ žilo v roce 2011 v domácnosti samo. V roce 1991 to bylo mezi 30–40 %. Graficky je znázorněn podíl osob žijících v domácnosti jednotlivce podle věku v roce 2011 v jednotlivých státech a teritoriích v grafu č. 29. Pro rok 1991 zde graf pro stručnost není uveden, průběh jednotlivých křivek byl velmi podobný jako v roce 2011.

Výjimkou je v tomto ohledu Severní teritorium, kde podíl domácností jednotlivců byl v roce 1991 ve věku 55+ nižší než v ostatních státech, ve věku 75+ žilo tímto způsobem méně než 20 % obyvatel, což je rozdíl více než 10 p. b. oproti jiným územím. V roce 2011 se tento rozdíl srovnal ve všech věkových kategoriích, ve věku 75+ přetrvává mírný rozdíl cca o 5 p. b. Z dostupných dat lze usuzovat, že více osob v Severním teritoriu v tomto věku žije u příbuzných – v roce 1991 to bylo 15,8 % ze všech žijících lidí v soukromých domácnostech a v roce 2011 16,3 % osob ve věku 75+ (ABS 2001c, 2011a), kdežto hodnoty pro celou Austrálii byly 10,7 % 1991 a 5,5 % 2011.

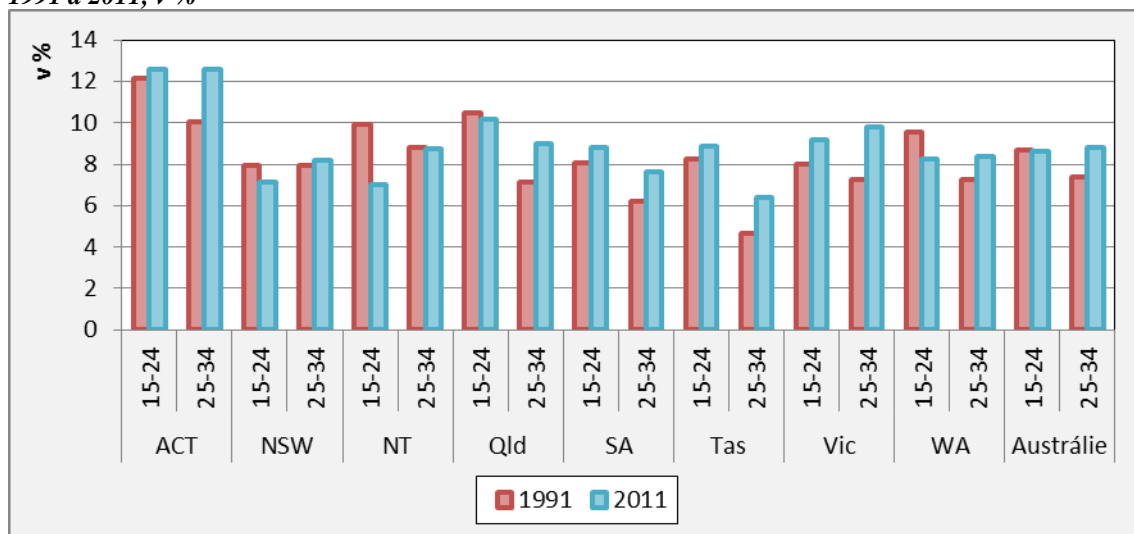
Obr. 29 – Podíl struktury věkových skupin v domácnostech jednotlivců, státy a teritoria Austrálie, 2011, v %

Poznámka: jedná se o podíly osob žijící tímto způsobem vypočtené vždy jako počet osob v daném věku v domácnostech jednotlivců /celkový počet osob v daném věku* 100

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1991, vlastní zpracování

Obr. 30 – Podíl věkové struktury skupinových domácností pro věky 15–34 let, státy a teritoria Austrálie, 1991 a 2011, v %

Poznámka: jedná se o podíly osob žijící tímto způsobem vypočtené vždy jako počet osob v daném věku ve skupinových domácnostech /počet osob v daném věku * 100

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1991 a 2011a, vlastní zpracování

Skupinové domácnosti v Austrálii stabilně tvoří 4 % ze všech soukromých domácností. Je to typ domácnosti, ve kterém spolu žijí jedinci, kteří nejsou v příbuzenském svazku ani ve svazku partnerském (ABS 2011a). Ačkoliv počet těchto domácností není příliš velký, v roce 1991 jich bylo 266 tisíc a v roce 2011 321 tisíc, je tento typ domácnosti specifický zejména pro některé věkové skupiny obyvatel. Více obyvatel žije ve skupinové domácnosti ve věku 15–34 let (graf č. 30). Podíl obyvatel ve věku 15–24 let ve skupinových domácnostech poklesl za 20 let v NSW, NT, Qld a WA. V ostatních státech se zvýšil nebo zůstal stejný. Více lidí tímto způsobem žije ve věku 15–24 než ve věku 25–34 let, ale ve věku 25–34 let tento podíl spíše rostl, pokud srovnáme roky 1991 a 2011. Největší podíl osob žije ve skupinových

domácnostech v Australském hlavním teritoriu. Ve starším věku se jedná jen o malou část populace v rozmezí od 1 do 4 %, přičemž podíl klesá s narůstajícím věkem. Nárůst, či úbytek se mezi lety 1991–2011 od věku 35+ pohyboval v řádu desetin procentního bodu ve všech australských státech a teritoriích.

5.3 Shrnutí

Průměrná velikost domácností se na celém území Austrálie v letech 1991–2011 snižovala. Dominovaly zde rodinné typy domácností. Významně se však proměňuje jejich struktura. Zvyšuje se absolutní i relativní podíl domácností, ve kterých s párem nežijí děti – a to buď z toho důvodu, že páry jsou mladší a odsouvají mateřství do vyššího věku anebo se jedná o starší páry, jejichž děti již založily vlastní domácnost. Zvyšuje se podíl rodinných domácností, které tvoří pár v de facto manželství a ačkoliv je to typické pro mladší lidi ve věku 25–34 let, je zřejmé, že tento podíl se navyšuje ve všech věcích.

Klesá podíl rodin, ve kterých žijí děti ve věku 0–14 let, naopak se navyšuje podíl ekonomicky závislých dětí ve věku 15–24 let a ekonomicky nezávislých dětí do věku 34 let, které žijí v domácnosti rodičů. V tomto ohledu je vyšší podíl těchto osob v neúplných rodinách pouze s jedním rodičem.

S ohledem na zvyšující se podíl osob ve věcích 15–34 let v domácnostech rodičů, se zvyšuje věk, ve kterém lidé zakládají svou vlastní domácnost, ať už se jedná o jakýkoliv typ. Z toho vyplývá, že klesá podíl populace v mladších věkových kategoriích, které žijí v domácnosti v registrovaném či de facto manželství. Stejně tak klesá i podíl domácností jednotlivců v tomto věku.

Tab. 8 – Relativní změna počtu domácností mezi lety 1996 a 2011, státy a teritoria Austrálie, v %

Typ domácnosti	ACT	NSW	NT	Qld	SA	Vic	Tas	WA	Austrálie
Rodina bez dětí	50	26	43	48	20	38	27	48	35
Úplná rodina	7	6	7	21	-1	10	-10	19	10
ZD 0–14	5	3	3	19	-3	9	-14	16	8
ZS 15–24	-1	15	9	25	11	14	3	25	17
ND 15+	15	3	23	19	-6	4	-11	18	6
Neúplná rodina (1R)	18	28	24	48	28	35	25	37	34
ZD 0–14	-1	16	10	38	14	22	17	22	22
ZS 15–24	23	67	45	79	72	72	64	67	70
ND 15+	54	37	49	63	40	44	29	56	45
Ostatní rodiny	22	8	17	24	11	18	1	29	16
Domácnosti jednotlivců	35	26	39	42	24	34	27	37	32
Skupinové domácnosti	21	9	23	27	17	32	10	26	21
Ostatní domácnosti	118	92	49	77	84	133	65	127	97
Celkem	27	20	27	38	16	28	14	36	27

Poznámka: vypočteno vždy jako počet domácností 2011/počet domácností 1996* 100, poté odečteno 100 pro přehlednost. Zkratky: 1R – 1 rodič, ZD 0–14 – ekonomicky závislé dítě ve věku 0–14 let, ZS 15–24 – ekonomicky závislý student ve věku 15–24 let, ND 15+ – ekonomicky nezávislé dítě ve věku 15 a více let

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2001 a 2011a, vlastní zpracování

Naopak ve středním věku se zvyšuje podíl domácností jednotlivců v souvislosti s vyšší mírou rozvodovosti manželství, i když se často jedná jen o přechodný stav (Qu, A De Vaus 2011). Ve starším věku od 55 let více se zvyšuje jak podíl osob v manželství a to díky snižující se úrovni úmrtnosti. Manželské páry spolu žijí do vyššího věku a tím nezakládají domácnosti jednotlivců. Ale z věkové struktury jednotlivců je zřetelné, že ve věku 75+ je podíl osob v domácnostech jednotlivců vysoký.

Pro úplnost je zde uvedena tabulka č. 8, která je relativním vyjádřením změny absolutních počtů domácností v letech 1996 a 2011, a ze které je možné vyčíst, jakým způsobem se distribuuje rostoucí počet obyvatelstva v australských státech a teritoriích do typů domácností. Z této tabulky vyplývá, že celkově v Austrálii vyrostl počet všech soukromých domácností o 27 %. Nejvíce vyrostl počet ostatních domácností, do kterých spadají domácnosti zámořských návštěvníků a ostatní neklasifikovatelné domácnosti (ABS 2011b). Dále se pak zvýšil o 70 % počet rodin s jedním rodičem a ekonomicky závislým studentem a o 45 % u těchto rodin i počet těch, ve kterých žije ekonomicky nezávislé dítě.

Z regionálně diferencovaného pohledu nejvíce a to o 50 % narostl počet rodin bez dětí v Australském hlavním teritoriu. Celkový počet úplných i neúplných rodin s dětmi se nejvíce zvýšil v Queenslandu a to o 21 % a 48 %, stejně tak tam narostl počet domácností jednotlivců a to o 42 %. Jak nejvyšší nárůst počtu bezdětných rodin v ACT, tak i zvýšení počtu rodin v Qld odpovídá i věkové struktuře, protože ACT je jedním z nejstarších území Austrálie, stejně tak Qld patří k populačně mladším územím. Zároveň v Qld byla v průměru mezi lety 1991–2011 nevyšší hrubá míra populačního přírůstku.

Kapitola 6

Projekce obyvatelstva, rodin a domácností Austrálie a jejích států a teritorií v letech 2012–2031

Následující kapitola obsahuje dvě hlavní části. Nejdříve je zde analyzována vypočtená projekce obyvatelstva Austrálie a poté projekce uspořádání vztahů v domácnosti, rodin a domácností. Tyto dvě projekce pro jednotlivé státy a teritoria jsou datovým obsahem velmi rozsáhlé, proto je v rámci těchto kapitol vždy představen pravděpodobný vývoj Austrálie jako celku a poté specifika jednotlivých států a teritorií.

6.1 Projekce obyvatelstva

Projekce obyvatelstva byla konstruována na základě kohortně-komponentní metody s dvoukrokovým zahrnutím migrace. Projekce byla konstruovaná pro roky 2012–2031 s jednoletým krokem, vypočtena byla pro populace jednotlivých států a teritorií zvlášť, stejně tak byla počítána zvlášť pro Austrálii jako celek. Pro každé geografické území byly vytvořeny 3 varianty projekce. Výchozí věkovou strukturou byla věková struktura jednotlivých geografických území z 31.12 2011. Parametry vstupující do projekce byly úroveň a časování plodnosti, úroveň úmrtnosti a úroveň migrace. Nejdříve budou přestaveny parametry vstupující do projekce a výsledky populační projekce pro Austrálii jako celek, posléze i základní výsledky projekce pro jednotlivé státy a teritoria.

Varianta č. 1 zahrnovala konstantní úroveň plodnosti i úmrtnosti z roku 2011 po celé projektované období. Migrační složka byla počítána jako aritmetický průměr z let 2004–2014 a po celé období 2012–2031 zůstala konstantní. Cílem této varianty je ukázat, jak by vypadal počet a struktura rodin a domácností. V případě, že by přetrvávala úroveň a časování plodnosti z roku 2011, stejně tak by přetrvávaly úmrtnostní podmínky z roku 2011. Zvolené parametry odpovídají demografickému vývoji, který je podrobněji popsán ve čtvrté kapitole. Migrační složka se ani v jedné variantě projekce nemění, protože jde o velmi nepředvídatelnou složku demografického vývoje, která je velmi citlivá na ekonomické, politické, environmentální a sociální změny.

Varianta č. 2 byla počítána s úrovní plodnosti, která se zvýší na 2,1 dítěte na ženu do roku 2026 a poté zůstane na této úrovni. K tomu by mohlo dojít např. v případě zvýšení finanční

podpory rodičů, jako to nastalo v roce 2008 (Lesthaeghe 2011). Alternativou k této variantě je snížení úhrnné plodnosti v Tasmánii a Severním teritoriu na úroveň 1,884 dítěte na ženu, což byl celo-australský průměr v roce 2011. K tomuto kroku bylo přistoupeno, protože je málo pravděpodobné, že by se úhrnná plodnost žen na těchto dvou území dále zvyšovala. V roce 2011 zde totiž byla úhrnná plodnost téměř na úrovni prosté reprodukce (2,157 – Tas a 2,135 – NT). A kdyby tyto dvě území měly parametry plodnosti na podobném principu jako jiná australská území, znamenalo by to ve své podstatě dvakrát velmi podobnou konstantní variantu projekce. Tyto všechny změny v plodnosti byly směřovány do věku žen od 25 do 34 let a každé 3 roky se o 1 rok posunula úroveň plodnosti do vyššího věku.

Úroveň úmrtnosti se v této druhé variantě projekce zlepšuje a od roku 2016 do projekce vstupuje upravený tabulkový počet žijících v dokončeném věku (Lx), vycházející z upraveného koeficientu úmrtnosti, který se každých 5 let ve věku 40–100+ let zlepšuje o 0,00005 pro obě pohlaví. K tomuto bylo přistoupeno na základě analýzy úmrtnosti v letech 1991–2011, kdy se naděje dožití téměř vždy zvyšovala. Migrační složka vstupuje do této varianty projekce stejně jako v předchozí variantě.

Varianta č. 3 se zakládá na krizovém scénáři úrovně plodnosti, která se ve všech státech a teritoriích sníží do roku 2026 na úroveň 1,5 dítěte na ženu. Od roku 2026 do roku 2031 zůstává na této úrovni. Ani v těchto letech se úroveň plodnosti již nepřesouvala do vyšších věkových kategorií, protože pokud by došlo k tak velkému zvratu v demografickém chování, je pravděpodobné, že by se úroveň snižovala ve všech věkových kategoriích. V případě Austrálie jde opravdu o velmi náhlý zvrat v demografickém chování, ale v porovnání s některými evropskými zeměmi to není nic neobvyklého. Parametry úmrtnosti vstupují do této varianty ve stejné formě, v jaké byly ve variantě č. 2. Stejně tak migrační složka projekce zůstává stejná jako v předchozích dvou variantách.

V případě, že by míry plodnosti zůstaly v Austrálii nezměněné, narostl by počet narozených dětí o více než 56 tisíc do roku 2031. Kdyby došlo ke zvýšení úhrnné plodnosti na 2,1 dítěte na ženu, posunutí maximální plodnosti do vyššího věku žen a zlepšení úmrtnostních podmínek popsaných v předchozích odstavcích (varianta č. 2), narodilo by se v roce 2031 o 107 tisíc dětí více, než v roce 2011. Naopak třetí varianta projekce, která má odlišné vstupní parametry úrovně a časování plodnosti, ukazuje, že by se počet narozených dětí do roku 2031 snížil o téměř 8 tisíc. Aktuálně jsou podíly žen v plodném věku velmi vysoké, a proto je v současné době a blízké budoucnosti velký rodivý potenciál. Počty narozených dětí v pětiletých intervalech jsou zobrazeny v tabulce č. 9.

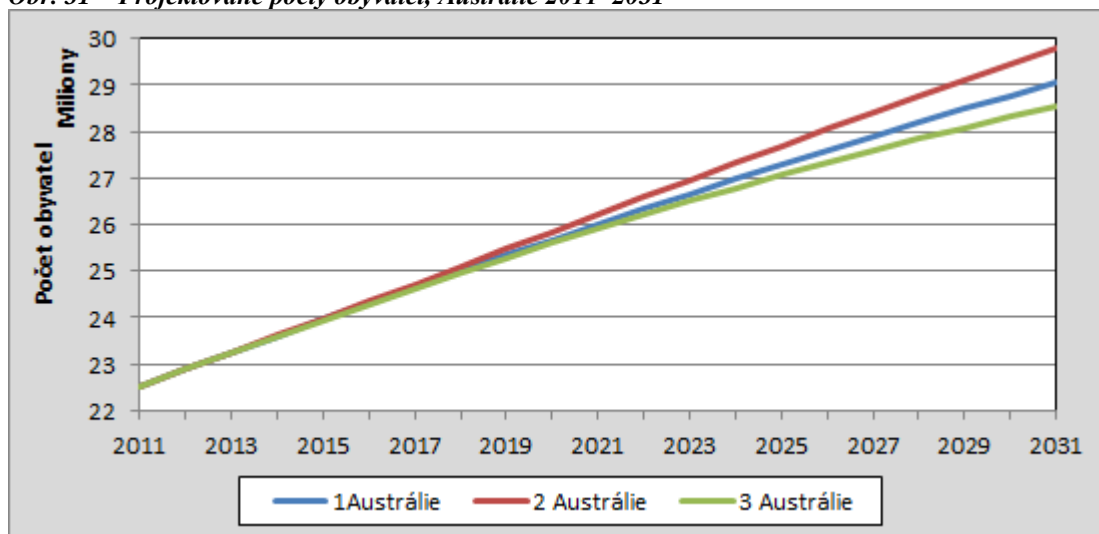
Tab. 9 – Počty narozených dětí v pětiletých ročních intervalech, Austrálie 2011–2031

	2011	2016	2021	2026	2031
1. varianta	301 617	321 568	339 354	349 275	357 969
2. varianta	301 617	331 445	366 641	396 717	409 146
3. varianta	301 617	303 959	301 782	291 977	293 822

Poznámka: data z roku 2011 jsou reálné počty živě narozených dětí

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2014d, vlastní výpočty a zpracování

Obr. 31 – Projektované počty obyvatel, Austrálie 2011–2031

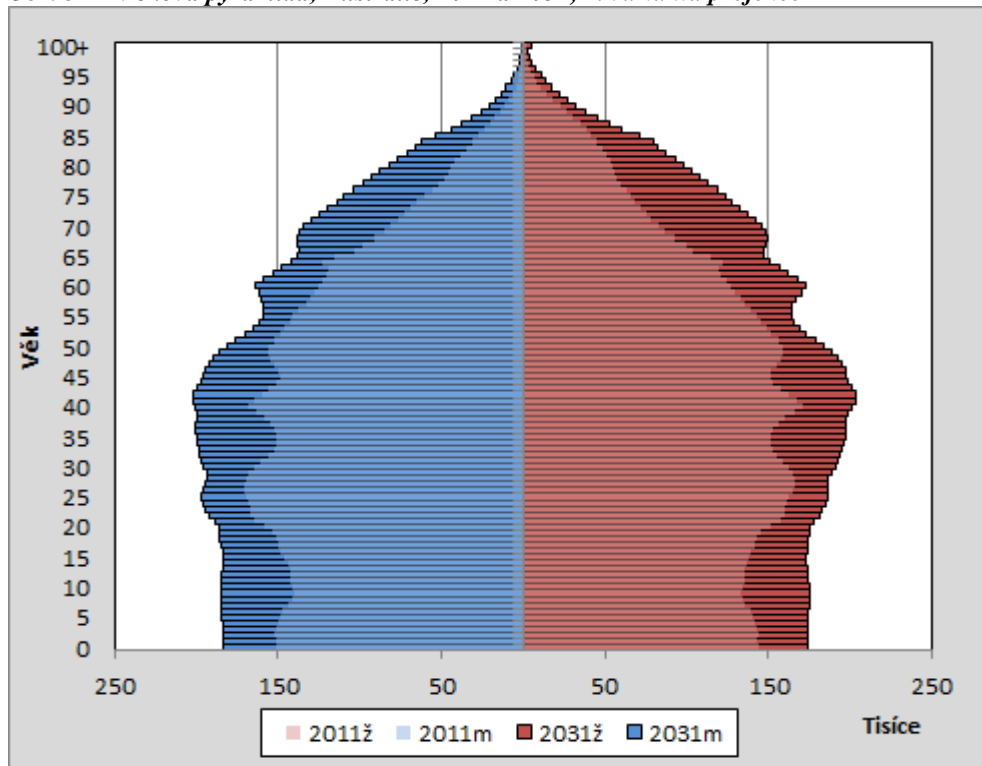
Poznámka: data z roku 2011 jsou reálný počet obyvatelstva k 31.12 2011; čísla 1, 2 a 3 označují variantu projekce

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2015b, vlastní výpočty a zpracování

Stejně tak vyplývá z grafu č. 31, že populace Austrálie ve všech variantách projekce populačně poroste. Nejvíce by se počet obyvatel měl navýšit v případě druhé varianty projekce, a to díky zvýšení úrovně plodnosti, zlepšení úmrtnostních podmínek i díky kladnému migračnímu saldu. V případě první varianty je očekáváno 29,1 milionu obyvatel, u druhé 29,8 milionu obyvatel a ve třetí to je 28,5 milionu obyvatel. V porovnání s výchozím stavem projekce je to nárůst ve výši 6,0–7,3 milionu obyvatel za 20 let, což je vyšší nárůst, než byl v letech 1991–2011, kdy populace Austrálie narostla o 5,1 milionu obyvatel. Z těchto dat je zřejmé, že pokud nenastane velmi krizový scénář, počet obyvatel v Austrálii klesat nebude. Zároveň je logicky tento trend spojen i s narůstajícím počtem rodin a domácností.

V grafech č. 32 a č. 33 je zobrazeno věkové a pohlavní rozložení australské populace. V prvním případě je porovnáván výchozí stav z roku 2011 a výsledky první (konstantní) varianty projekce v roce 2031. V druhém případě jsou porovnávány druhá a třetí varianta projekce v roce 2031. V případě, že by byly zachovány konstantní míry plodnosti, úmrtnosti i migrace, spěla by populace Austrálie ke konstantní věkové struktuře, tedy stacionární populaci, kde by se míra úmrtnosti rovnala míře porodnosti. Tím by se vyhlazovaly nerovnosti ve věkové struktuře způsobené vývojem z minulosti, jako je například menší početnost generací, které zažily válku nebo naopak početnější generace, které jsou větším následkem poválečného babyboomu nebo imigračních vln v historii. Ale předpoklad toho, že by se nějaká populace mohla dostat do stavu stacionarity, je velmi nepravděpodobný, protože reprodukční chování i úroveň úmrtnosti a migrace citlivě reagují na sociální, ekonomické i environmentální změny. Od věku 60 let lze v grafu č. 33 také pozorovat, že přežívá vyšší počet žen než mužů.

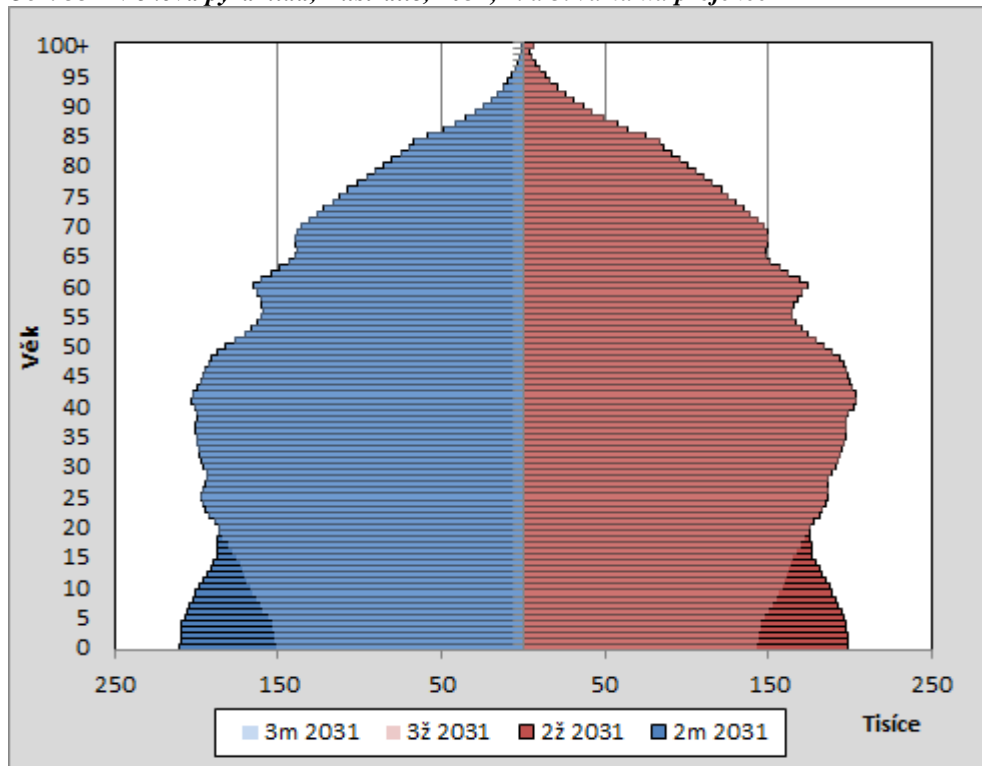
Obr. 32 – Věková pyramida, Austrálie, 2011 a 2031, 1. varianta projekce

Poznámka: data z roku 2011 jsou reálný počet obyvatelstva k 31.12 2011, rok 2031 jsou data 1. (konstantní) varianty projekce; m jsou muži a ž jsou ženy

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2015b, vlastní výpočty a zpracování

Obr. 33 – Věková pyramida, Austrálie, 2031, 2. a 3. varianta projekce

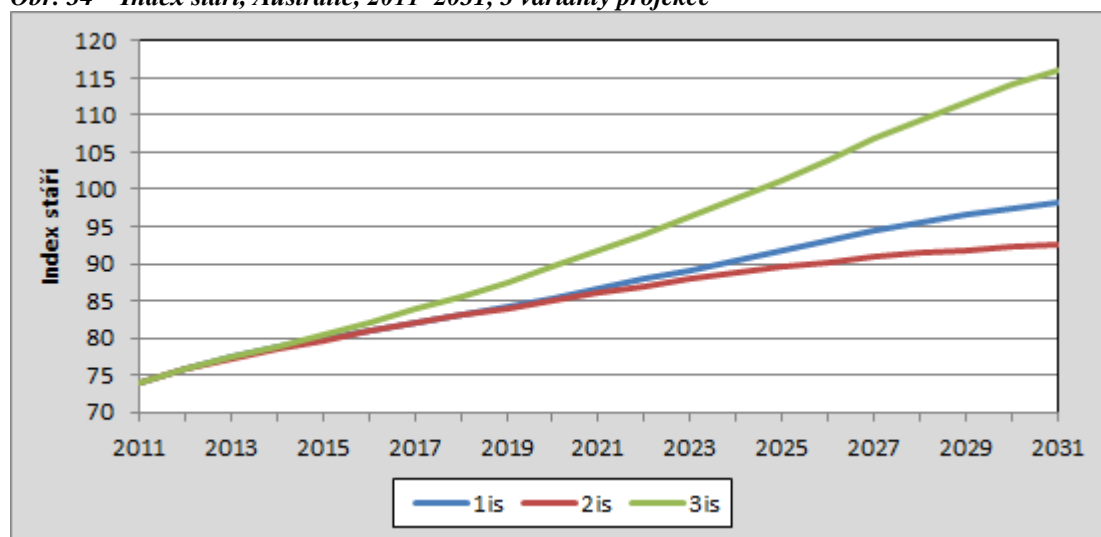
Poznámka: číslo 2 označuje druhou variantu projekce, číslo 3 třetí variantu; m jsou muži a ž jsou ženy

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2015b, vlastní výpočty a zpracování

Ve druhém grafu č. 33 zobrazujícím věkovou pyramidu, je zřejmé, že jde o rozdíl zejména v počtu narozených. Je to také jediný parametr, který se v těchto dvou variantách projekce při výpočtu změnil. Je zřejmé, že pokud by došlo k takovému výraznému snížení počtu narozených dětí, jako je přepokládáno ve třetí variantě, populace by velmi rychle stárla a to zejména od spodu věkové pyramidy. Z vrchu věkové pyramidy by tato populace také stárla a to díky lepším úmrtnostním podmínkám, ale menší počet narozených dětí by hrál větší roli než vyšší počet lidí ve starších věcích. V případě druhé varianty projekce, kdy by narozených dětí bylo výrazně více než v uplynulých 20 letech, by ke stárnutí populace docházelo také, ale nebylo by tak velké jako v případě třetí varianty. Stárnutí by to bylo zejména ze shora věkové pyramidy, protože vyšší počet narozených dětí by to počet lidí ve vyšších věcích dorovnával.

Již bylo zmíněno v předchozím odstavci, že populace Austrálie bude stárnout a z grafu č. 34 je zřejmé, že ke stárnutí bude docházet dle všech třech variant projekce. Nejvíce by mělo obyvatelstvo stárnout v případě třetí varianty, kdy dochází ke snížení počtu narozených dětí a zlepšení úrovně úmrtnosti. Mezi první a druhou variantou není tak velký rozdíl. V případě první varianty by měla populace stárnout rychleji, protože zde není tak vysoký podíl narozených dětí a zlepšení úmrtnostních podmínek v případě druhé (i třetí) varianty není tak výrazné.

Obr. 34 – Index stáří, Austrálie, 2011–2031, 3 varianty projekce

Poznámka: index stáří vyjadřuje počet osob ve věku 65+ let na 100 osob ve věku 0–14 let; výpočet z roku 2011 je založený na reálných datech, čísla před zkratkou *is* označují variantu projekce

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2015b, vlastní výpočty a zpracování

Pokud jde o ekonomicky aktivní složku obyvatelstva ve věku 15–64 let, její podíl v populaci by se měl snižovat v případě všech třech variant. V roce 2011 byl její podíl 67 %. V roce 2031 by její podíl byl nejvyšší u třetí varianty a to 64 %, dále pak v první variantě 63 % a v případě druhé varianty by to bylo 61 %. Snižování podílu ekonomicky aktivní složky obyvatelstva v populaci v rámci variant projekce je v závislosti na počtu narozených dětí a dětí ve věkové kategorii 0–14 let. A celkové snižování podílu osob ve věku 15–64 let je také zapříčiněno vyšším podílem osob ve věku 65 a více let.

Pokud se zaměříme na výsledky projekce na úrovni států a teritorií, počty narozených dětí v pětiletých intervalech pro všechny tři varianty projekce, jsou v tabulce č. 10. V případě první varianty by mělo po celou dobu docházet ke zvyšování počtu narozených dětí ve všech státech

a teritoriích s výjimkou Tasmánie, kde by s konstantní úrovní plodnosti 2,16 dítěte na ženu z roku 2011 mělo docházet k celkovému úbytku počtu narozených, což je způsobeno nižší počtem žen, které budou v plodném věku v následujících 20 letech.

Logicky tomuto odpovídá i druhá varianta projekce, kdy by ve všech státech a teritoriích s výjimkou Tasmánie a Severního teritoria mělo docházet k ještě vyššímu zvyšování počtu narozených dětí. Pro Tasmánii a Severní teritorium byla počítána zvláštní druhá varianta projekce, do níž vstupovala úhrnná plodnost Austrálie z roku 2011, tedy 1,88 dítěte na ženu. Takže oproti první variantě se počet narozených dětí snižoval. V Tasmánii by se měl snižovat více a v Severním Teritoriu by ještě do roku 2016 mohl růst, díky vysokému podílu žen v plodném věku. Poté by se i zde měl se snižovat.

Tab. 10 – Počty narozených dětí, státy a teritoria Austrálie, 2011–2031, 3 varianty projekce

	Varianta	2011	2016	2021	2026	2031
ACT	1	5 121	5 616	5 749	5 751	5 762
	2		5 825	6 373	6 750	6 825
	3		5 306	5 191	4 915	4 858
NT	1	3 954	4 108	4 194	4 230	4 252
	2		4 004	3 934	3 814	3 796
	3		3 822	3 510	3 140	3 057
Tas	1	6 608	6 599	6 559	6 499	6 485
	2		6 391	6 123	5 886	5 798
	3		6 067	5 404	4 759	4 585
SA	1	19 892	20 699	21 269	21 426	21 539
	2		21 395	23 186	24 694	25 022
	3		19 586	19 018	18 104	17 922
WA	1	32 259	37 331	39 905	41 341	42 678
	2		38 174	42 443	45 861	47 342
	3		35 106	35 059	33 925	33 755
Qld	1	63 253	67 065	70 930	73 473	75 612
	2		68 349	74 434	79 498	82 021
	3		62 850	61 403	60 146	60 596
Vic	1	71 444	76 647	80 892	82 892	84 332
	2		80 619	91 314	100 480	103 491
	3		73 475	74 518	73 574	74 206
NSW	1	99 054	101 946	105 847	107 988	109 582
	2		104 798	112 982	119 857	122 478
	3		96 194	92 991	87 888	87 670

Poznámka: jednotlivá území jsou seřazena od nejmenšího po nejvyšší počet narozených dětí v první variantě v roce 2031

Zdroj: vlastní výpočty a zpracování

Ve třetí variantě projekce pravděpodobně poklesnou počty narozených dětí ve všech státech. Jedinými výjimkami jsou v tomto ohledu Viktorie a Západní Austrálie, kde by v některých letech mohlo dojít oproti předcházejícímu období k mírnému nárůstu počtu narozených. To je způsobeno početnějšími generacemi žen, které by měly zažívat období nejvyšší úrovně plodnosti.

Všechny australské státy a teritoria by měli populačně růst dle všech variant projekce. Rychlost početního růstu je samozřejmě závislá na variantě projekce. Počet obyvatelstva na jednotlivých územích by měl růst více v případě vyšší úrovně plodnosti a nižší úrovně úmrtnosti. Konkrétní číselné údaje se nachází v tabulce č. 11 a jsou seřazeny podle počtu obyvatel od nejmenšího k největšímu. Jedině v Tasmánii a Severním teritoriu pravděpodobně poroste velikost populace více v případě první varianty než druhé (jako v ostatních státech a teritoriích). To je opět způsobeno jinými vstupními parametry.

Tab. 11 – Počet obyvatel, státy a teritoria Austrálie, 2011–2031, 3 varianty projekce

	Varianta	2011	2016	2021	2026	2031
NT	1	232 703	250 283	262 543	271 019	276 565
	2		250 149	262 068	269 776	274 464
	3		249 754	260 469	266 467	269 246
ACT	1	371 108	398 538	420 458	437 564	450 019
	2		399 214	423 804	444 525	460 699
	3		398 052	419 038	434 375	444 977
Tas	1	511 944	527 047	538 997	548 027	553 756
	2		527 030	539 394	547 674	552 034
	3		526 256	536 119	540 353	540 049
SA	1	1 646 951	1 722 185	1 788 926	1 847 044	1 894 657
	2		1 725 300	1 804 471	1 878 749	1 944 230
	3		1 721 001	1 785 564	1 835 660	1 872 755
WA	1	2 391 592	2 677 094	2 937 109	3 169 936	3 373 917
	2		2 680 539	2 955 739	3 210 834	3 439 590
	3		2 673 326	2 922 919	3 133 803	3 308 806
Qld	1	4 518 605	4 943 864	5 320 056	5 648 940	5 928 344
	2		4 950 160	5 351 555	5 712 987	6 028 221
	3		4 937 246	5 293 773	5 585 650	5 817 231
Vic	1	5 582 670	6 030 268	6 440 361	6 810 446	7 133 137
	2		6 044 065	6 508 046	6 957 106	7 371 908
	3		6 027 132	6 431 812	6 780 329	7 074 405
NSW	1	7 261 592	7 703 013	8 091 035	8 429 602	8 713 968
	2		7 715 742	8 151 915	8 551 095	8 902 209
	3		7 695 434	8 062 307	8 345 481	8 558 856

Poznámka: jednotlivá území jsou seřazena od nejmenšího po nejvyšší počet obyvatel v první variantě projekce v roce 2031; data za rok 2011 jsou založená na reálných údajích k 31.12.2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2015b, vlastní výpočty a zpracování

V tabulce č. 12 jsou seřazeny indexy stáří v jednotlivých státech a teritoriích od nejnižšího po nejvyšší podle hodnoty v roce 2031 v první variantě projekce. Nejmladším územím Austrálie bude podle populační projekce i nadále Severní teritorium. Dále se k mladším územím, kde v první variantě projekce index nepřesahuje hodnotu 100 v roce 2031, by mělo řadit i Hlavní australské teritorium, Západní Austrálie a Queensland. Nejvíce by mělo obyvatelstvo zestárnout v případě třetí varianty projekce a to díky výrazně nižšímu úrovní plodnosti. Tasmánie se s největší pravděpodobností stane nejstarším územím Austrálie podle projekce od roku 2016 ve všech variantách projekce a vystřídá na tomto postu Jižní Austrálii.

Tab. 12 – Index stáří, státy a teritoria Austrálie, 2011–2031, 3 varianty projekce

	Varianta	2011	2016	2021	2026	2031
NT	1	25,4	34,9	43,3	50,0	54,4
	2		35,1	44,7	53,0	59,1
	3		35,4	46,0	56,4	65,2
ACT	1	58,9	66,9	73,1	80,0	85,8
	2		66,7	72,1	76,9	80,2
	3		67,8	76,6	86,9	96,3
WA	1	63,8	69,3	74,0	79,8	85,8
	2		69,3	73,9	78,3	82,6
	3		70,3	78,2	88,9	101,0
Qld	1	66,0	73,5	79,5	86,2	91,6
	2		73,6	79,7	85,5	89,7
	3		74,6	84,3	96,3	107,9
Vic	1	77,5	84,3	90,0	97,1	103,0
	2		83,9	88,2	91,4	92,9
	3		85,3	94,1	105,3	115,6
NSW	1	77,8	85,6	92,0	99,2	104,3
	2		85,5	91,8	97,2	100,1
	3		86,8	97,4	111,1	123,8
SA	1	91,2	100,6	107,7	116,0	122,3
	2		100,5	107,0	112,2	114,9
	3		101,9	113,6	128,2	141,6
Tas	1	87,8	100,5	110,7	121,8	129,3
	2		101,4	115,2	130,7	143,0
	3		102,2	119,1	141,4	162,9

Poznámka: index stáří vyjadřuje počet osob ve věku 65+ let na 100 osob ve věku 0–14 let; výpočet z roku 2011 je založený na reálných datech

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2015b, vlastní výpočty a zpracování

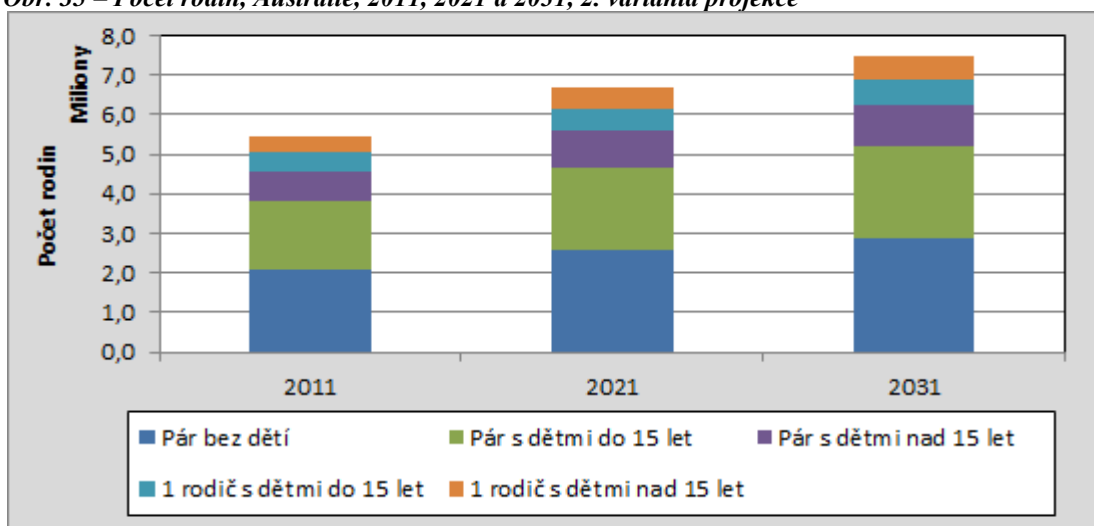
6.2 Projekce uspořádání vztahů v domácnosti, rodin a domácností

Pro tuto práci byly vypočteny tři varianty projekce uspořádání vztahů v domácnosti, do nichž vstupovaly data právě tří variant populační projekce. Projekce byla počítána pomocí standardního propenzitního modelu, který je více vysvětlen v podkapitole 2.5. Vypočteny byly sklony žít v určitém uspořádání a ty byly aplikovány na celou populaci. Sklony žít v určitém uspořádání byly vypočteny pro cenzy v letech 2001, 2006 a 2011. Nakonec pro výpočet projekce byl uvažován jen stav v roce 2011. Pro všechny státy a teritoria byla projekce počítána zvlášť pro muže a ženy. Pro grafickou prezentaci výsledků projekce uspořádání vztahů v domácnosti byla používána druhá varianta projekce. Jelikož se jedná pouze o 20 let, které byly odhadovány, první a druhá varianta se lišila v počtu lidí do 20 let a v počtu dožívajících ve starším věku. Třetí varianta se od té druhé odlišovala pouze menším počtem mladých lidí do 20 let, při čemž zřetelnější rozdíl je spíše ve věkové kategorii 0–14 let. Při grafickém znázornění

šlo o změny nepříliš výrazné, největší rozdíl v porovnání roku 2011 a 2031 byl v případě druhé varianty.

Počty jednotlivých typů rodin byly odvozeny z projekce vztahů v domácnosti následujícím způsobem: počty rodin s dvěma partnery byly vypočteny jako součet osob v manželství či de facto manželství děleno dvěma. Z nich byly vypočteny rodiny bez dětí, či s dětmi tak, že se na počet rodin s párem aplikoval podíl bezdětných a podíl rodin s dětmi z roku 2011. Počty rodin pouze s jedním rodičem v čele rodiny byly vypočteny jako součet mužů a žen, kteří žijí v rodině jako osamělý rodič. U osamělých rodičů je logický předpoklad, že žijí s dítětem, jinak by to byla domácnost jednotlivce či jiný typ domácnosti, a proto byly tyto počty osamělých rodičů rozděleny podílem z roku 2011 na ty, co žijí alespoň s jedním dítětem do 15 let (případně i s nějakým, kterému je více než 15 let) a na ty, co žijí pouze s dětmi nad 15 let. V tomto případě byla struktura domácností zafixována v roce 2011, protože jen těžko lze odhadnout matematicky, jak se struktura do roku 2031 změní.

Obr. 35 – Počet rodin, Austrálie, 2011, 2021 a 2031, 2. varianta projekce

Poznámka: rodina s dětmi do 15 let označuje takové rodiny, ve kterých je alespoň jedno dítě do 15 let věku, rodina s dětmi nad 15 let je taková rodina, ve které žijí pouze děti starší 15 let; data z roku 2011 jsou z cenzy 2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011a, vlastní výpočty a zpracování

Nyní, pokud se zaměříme na výsledky projekce, je jisté, že počty rodin i domácností by měly růst stejně tak, jak by měl růst počet obyvatelstva. V Austrálii by v roce 2031 v případě druhé varianty mělo být o 37 % více rodin, které tvoří sezdáný nebo nesezdáný pár a o 34,5 % více rodin s jedním rodičem než v roce 2011. Další dvě varianty se příliš neodlišují (v první variantě o 36 % více úplných rodin a 33 % neúplných rodin a ve třetí o 37 % a 34 %). V absolutních číslech jsou počty rodin graficky znázorněny pro rok 2011, 2021 a 2031 v grafu č. 35.

V regionálním srovnání (tabulka č. 13) by nejvíce měl narůst počet rodin v Západní Austrálii a to o více než polovinu původního počtu v roce 2011 v případě párových rodin a o téměř polovinu v případě jednoho rodiče s dětmi ve všech třech variantách. Nárůst počtu rodin v rozmezí 35–40 % bude pravděpodobně v Queenslandu, Viktorii a Severním teritoriu (tam i přes odlišnou druhou variantu projekce obyvatelstva). Další skupinu, ve které by měl

nastat růst v rozmezí 25–30 % v počtu domácností do roku 2031 (ve všech variantách projekce), tvoří Australské hlavní teritorium a Nový Jižní Wales. Nárůst přibližně o 20 % by měl být v Jižní Austrálii pro párové rodiny a pro rodiny s jedním rodičem by měl být cca 15 %. Nejméně by měl růst počet rodin v Tasmánii a to o 11–12 % v případě párových rodin a o 5 % v případě rodin neúplných.

Tab. 13 – Počet rodin, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce

Stát/ teritorium	Rok	Pár bez dětí	Pár s dětmi		1 rodič s dětmi	
			do 15 let	15+	do 15 let	15+
NT	2011	15 672	17 019	4 356	5 734	2 876
	2031	21 084	22 896	5 860	7 739	3 881
ACT	2011	34 215	29 449	12 593	6 862	6 738
	2031	44 133	37 986	16 243	8 636	8 479
Tas	2011	55 000	36 319	15 546	13 361	9 463
	2031	61 809	40 816	17 471	14 125	10 004
SA	2011	170 408	118 548	55 536	37 118	32 964
	2031	205 271	142 802	66 898	43 007	38 194
WA	2011	217 736	178 629	73 662	46 290	38 775
	2031	334 536	274 451	113 176	69 175	57 945
Qld	2011	439 072	342 244	133 746	106 021	78 525
	2031	609 584	475 153	185 686	144 009	106 660
Vic	2011	507 590	427 073	210 255	106 255	112 670
	2031	692 286	582 471	286 760	142 535	151 141
NSW	2011	653 721	547 786	265 043	151 157	146 747
	2031	835 260	699 907	338 645	189 970	184 427

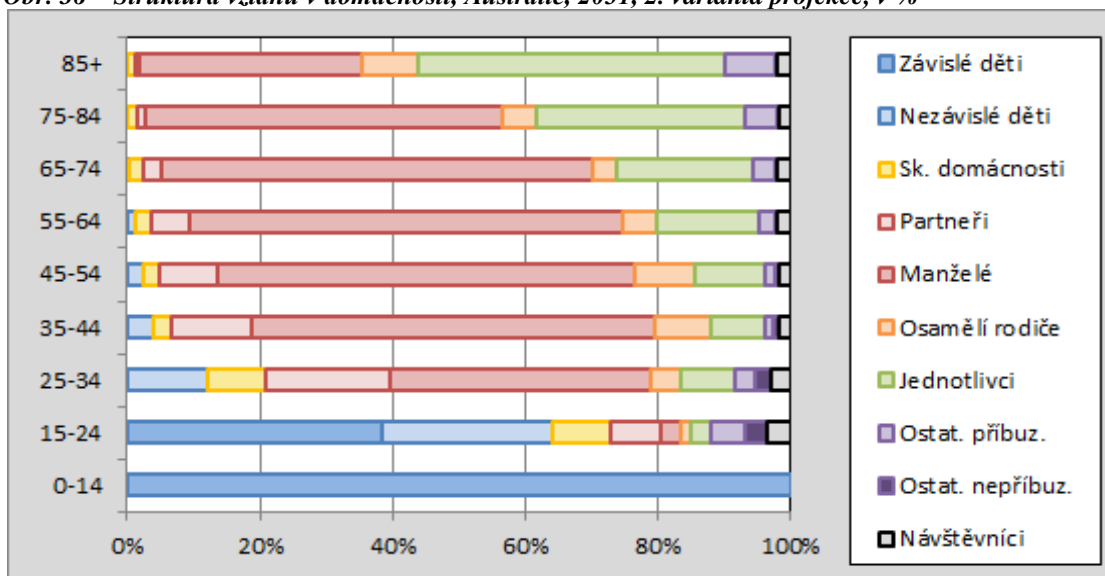
Poznámka: rodina s dětmi do 15 let označuje takové rodiny, ve kterých je alespoň jedno dítě do 15 let věku, rodina s dětmi nad 15 let je taková rodina, ve které žijí pouze děti starší 15 let; data z roku 2011 jsou z cenzu 2011; data jsou srovnána podle počtu párů bez dětí od nejmenšího po největší počet

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011a, vlastní výpočty a zpracování

Struktura vztahů v domácnosti je v roce 2031 stejná jako v roce 2011, protože vychází ze stejných předpokladů. V jednotlivých státech se mírně odlišuje, ale v zásadě je velmi podobná. Do 24 let věku by měly dominovat ekonomicky závislé děti, které žijí v domácnosti s rodiči. Ve věku 15–34 let také bude pravděpodobně žít větší část ekonomicky nezávislých dětí v domácnosti rodičů, zároveň v tomto věku by měl také být významnější způsob uspořádání bydlení ve skupinových domácnostech a v nesezdaném soužití s partnerem. Podíl osob žijící v de facto manželství by se se zvyšujícím věkem měl snižovat. Od věku 25 let výše bude pravděpodobně nejvýznamnější uspořádání života v domácnosti manželství. Dá se očekávat, že v tomto ohledu je projekce nepřesnou v neprospěch de facto manželství, podíl žijících osob v nesezdaném soužití by mohl narůstat i ve starším věku, ale součet podílu osob v registrovaném a de facto manželství bude pravděpodobně velmi podobný stavu z roku 2011. Ve věku 35–54 let by měl být také vyšší podíl osamělých rodičů. Z grafu č. 36 je také zřejmé, že se zvyšujícím se věkem by měl narůstat podíl osob v domácnostech jednotlivců, ve věku 85+ by měl převyšovat počet osob žijících s partnerem. Podíl ostatních příbuzných osob v rodinných

domácnostech bude pravděpodobně vyšší pro osoby v mladším věku a poté pro osoby z nejstarších věkových kategorií.

Obr. 36 – Struktura vztahů v domácnosti, Austrálie, 2031, 2. varianta projekce, v %

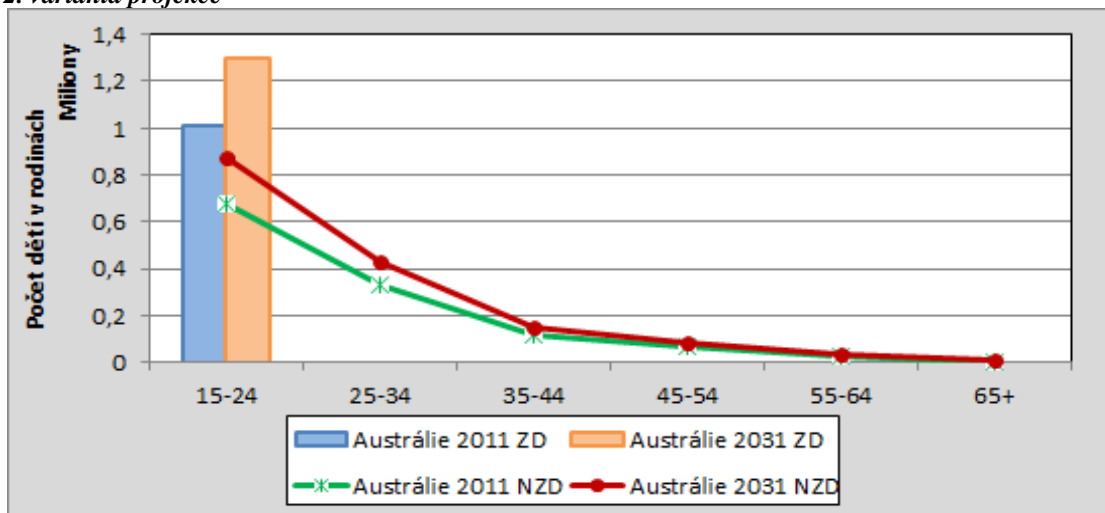

Poznámka: struktury variant 1 a 3 jsou téměř totožné; jde o muže a ženy dohromady

Zdroj: vlastní výpočty a zpracování

V grafu č. 37 je znázorněná věková struktura dětí bydlících v domácnosti rodičů podle věku a ekonomické závislosti v Austrálii. Rozdíl mezi jednotlivými variantami byl zejména ve věku 15–24 let a lišil se u první varianty o 7,6 tisíce pro ekonomicky závislé děti a o 5,1 tisíce ekonomicky nezávislé děti; u třetí varianty to bylo o 21,2 tisíce a 14,2 tisíce dětí. Tyto počty jsou ve prospěch druhé varianty projekce, ve které byla brána v úvahu vyšší úroveň plodnosti. Z grafu je zřejmé, že by měl narůstat počet dětí v domácnosti a to, jak ekonomicky závislých a tak i nezávislých a to přibližně do 35–44 let věku dětí. Od tohoto věku by měly být počty dětí v domácnostech rodičů srovnatelné s rokem 2011.

Obr. 37 – Počet dětí v rodinách ve věku 15+ a ekonomického statusu, Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce

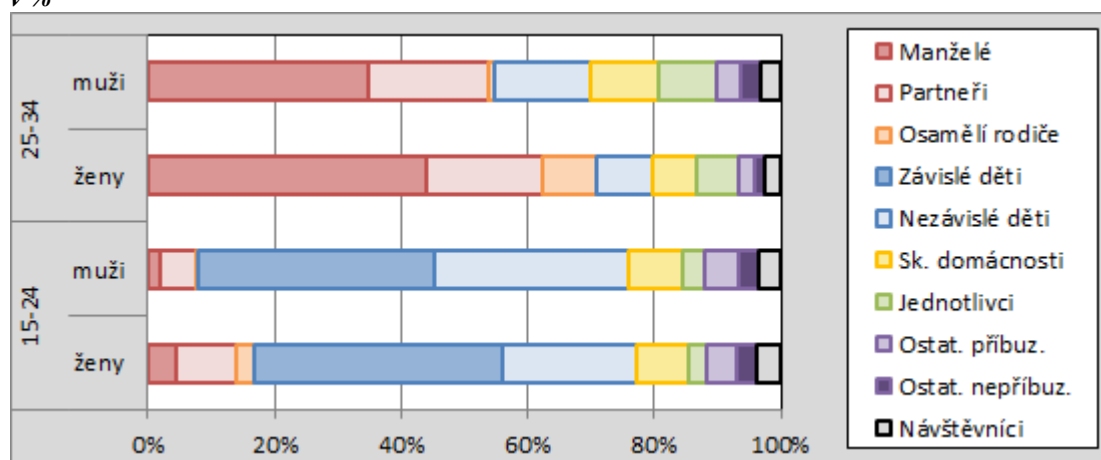
Poznámka: ZD je (ekonomicky) závislé dítě a NZD znamená ekonomicky nezávislé dítě; data pro rok 2011 pochází z cenzu 2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011a, vlastní výpočty a zpracování

Počet ekonomicky závislých dětí ve věku 15–24 let v domácnostech rodičů by mohl být v roce 2031 mezi 1,27–1,29 milionu osob, přičemž by měl převažovat počet žen nad počtem mužů. V případě stejné věkové kategorie ekonomicky nezávislých dětí by tento počet mohl být mezi 873–858 tisíc osob. Zde by naopak měli početně převažovat muži nad ženami. Celkově by se počet ekonomicky nezávislých dětí v domácnosti rodičů ve všech věkových kategoriích mohl pohybovat mezi 1,58–1,57 milionu osob v roce 2031. Když se sečtou ekonomicky závislé i ekonomicky nezávislé děti ve věkové kategorii 15–24 let pro obě pohlaví zvlášť, muži v domácnosti rodičů by mohli převažovat o více než 34 tisíc osob. Až do věku 64 let dle projekce převažují v domácnostech rodičů muži, ve věku 65+ ženy. Je to pravděpodobně kvůli tomu, že ženy ve starším věku žijí se svými rodiči, aby se o ně postaraly, ale muži s nimi prostě bydlí, bez ohledu na péči o staré rodiče.

Počty dětí v rodinách rodičů pro jednotlivé státy a teritoria se nachází v příloze č. 3. Nejvíce v tomto ohledu bude pravděpodobně růst počet dětí v domácnostech rodičů v Západní Austrálii a to mezi 53–30 % ekonomicky závislých dětí a o 40–41 % ekonomicky nezávislých dětí (v závislosti na variantě projekce). Dále by se nejvíce měl zvýšit počet dětí v domácnosti rodičů ve Viktorii a Queensladu. Naopak nejméně by počty dětí v domácnosti rodičů měly růst do roku 2031 v Severním teritoriu a Tasmánii. V Tasmánii v případě 3. varianty projekce může dokonce dojít i ke snížení počtu ekonomicky závislých dětí ve věku 15–24 let v rodinách rodičů a to přibližně o 9 %.

Obr. 38 – Struktura vztahů v domácnosti podle pohlaví, 15–34 let, Austrálie, 2031, 2. varianta projekce, v %

Poznámka: sk. domácnosti jsou osoby, jež žijí ve skupinové domácnosti, ostatní příbuzní a nepříbuzní, jsou osoby, které žijí v rodinné domácnosti, ale nejsou k referenční osobě domácnosti v partnerském či rodičovském vztahu, či s ní nejsou příbuzní vůbec

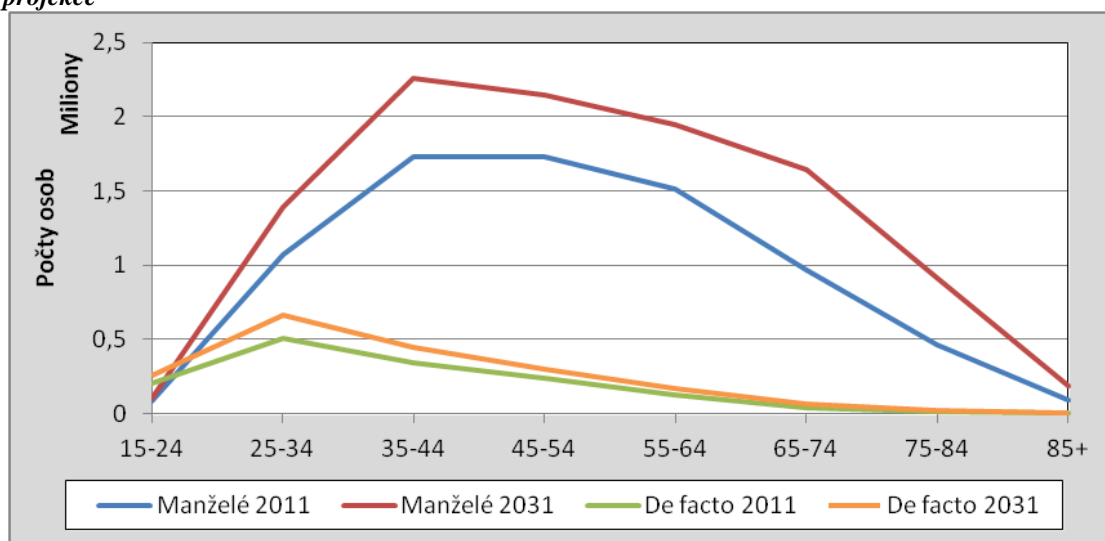
Zdroj: vlastní výpočty a zpracování

Z toho důvodu, že ve věku 15–34 let se odehrávají nejvýznamnější změny v uspořádání domácnosti, je zde uveden graf č. 38, který porovnává strukturu vztahů v domácnostech mezi muži a ženami ve věku 15–24 let a 25–34 let v roce 2031. Z grafu vyplývá, že pro věk 15–24 let je specifické bydlet s rodiči v jedné domácnosti, ať už jako ekonomicky závislé, či nezávislé dítě. Naopak ve věku 25–34 let by měli dominovat registrovaní nebo de facto manželé (partneři), měl by se zvyšovat podíl osamělých rodičů a podíl domácností jednotlivců. Z grafu je

také zřejmé, že v obou věkových kategoriích platí, že méně mužů žije v manželství nebo partnerství, je osamělými rodiči s dětmi a naopak více žijí u rodičů v domácnosti.

Celkově je počet osob v kohabitaci zjištěný v roce 2011 ne příliš vysoký (kapitola 4) a když se do projekce vztahů v domácnosti zakotvila struktura z roku 2011, v projekci značně převažují v roce 2031 registrované manželské páry (graf č. 39). Nesezdaná soužití budou pravděpodobněji významnějším uspořádáním domácnosti pro věkové skupiny 15–44 let. Počty osob žijící se svým registrovaným partnerem dosahují maxima ve věku 35–44 let a v případě druhé varianty projekce může v tomto věku takto žít až 2,26 milionu osob, v kohabitaci 448 tisíc osob. Procentuálně se pravděpodobně nejvíce zvýší počty osob žijící s manželem či manželkou ve starším věku a to hlavně díky lepším úmrtnostním podmínkám.

Obr. 39 – Počty osob v manželství a de facto manželství podle věku, Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce

Poznámka: data pro rok 2011 pochází z cenzu 2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011a, vlastní výpočty a zpracování

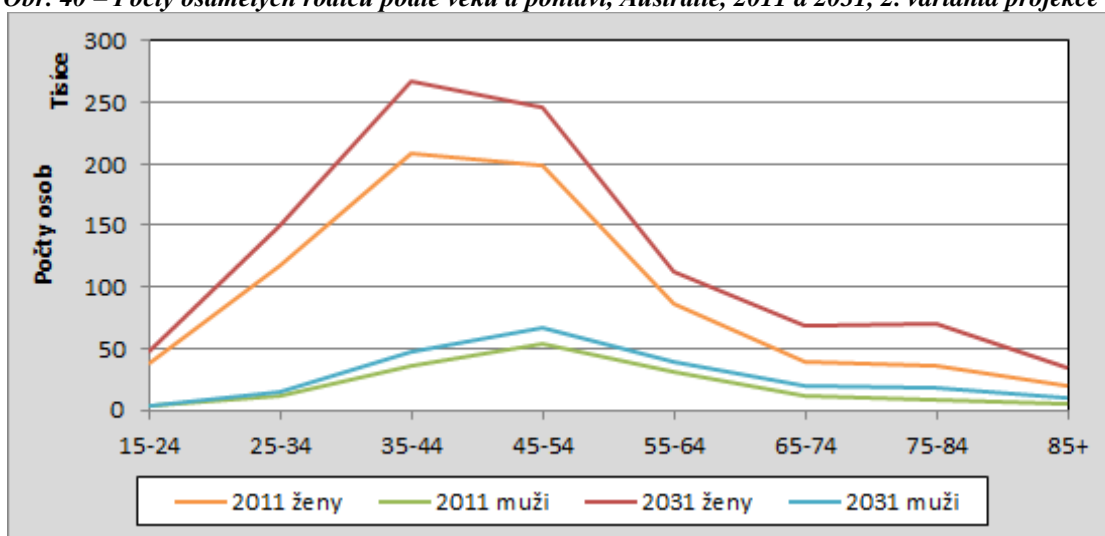
Absolutní počty osob žijících v domácnosti v registrovaném a de facto manželství ve státech a teritoriích Austrálie se nachází v příloze č. 4 a č. 5. V tomto ohledu by měl nejvíce růst počet domácností s registrovaným manželským párem v Západní Austrálii, Queenslandu a Viktorii v rozmezí 56–38 %. Nejméně potom v Novém Jižním Walesu, Jižní Austrálii a Tasmánii a to o 29–13 %. Počet domácností, které tvoří de facto manželství, by se měl navyšovat v daných státech obdobně, ale o něco méně. Nejvíce ve WA o 45 % a nejméně v Tasmánii o 4 %.

V grafu č. 40 je zobrazen rozdíl mezi muži a ženami, kteří žijí jako osamělí rodiče v roce 2011 a 2031 ve druhé variantě projekce. Rozdíl mezi muži a ženami je obrovský a proto i počet žen, které by měly být osamělé matky, bude pravděpodobně narůstat více než počet mužů. V roce 2031 by mohlo být celkově v Austrálii 219 tisíc mužů a 993 tisíc žen žijících tímto způsobem. Nejvíce žen takto žilo i pravděpodobně bude žít ve věku 35–54 let, u mužů je maximum ve věkové kategorii 45–54 let. Logicky to vyplývá i z toho, že v tomto období lidé mají děti, které jsou ekonomicky závislé, případně již ekonomicky nezávislé, ale ještě velká část z nich žije v domácnosti rodičů. Otázkou je, zda do budoucna bude více přibývat mužů, kteří budou vychovávat své děti v neúplné rodině. Je to situace, která je závislá na sociálním klimatu dané společnosti, zákonech dané země a do jisté míry i úrovni úmrtnosti matek, která je

v současnosti v Austrálii velmi nízká. Tyto predispozice se jen těžko odhadují a prognózují do budoucna.

Počty osob žijících v domácnosti jako osamělý rodič pro jednotlivé zkoumané regiony se nachází v příloze č. 6. Jejich procentuální nárůst by měl být o něco vyšší než u nesezdaných soužití, ale ne tak vysoký jako bude pravděpodobně u osob v registrovaném manželství. Z projekce vztahů v domácnosti vyplývá, že v Západní Austrálii by měl být početní nárůst osamělých rodičů přibližně o 49 %, v rozmezí 36–25 % v ostatních státech a teritoriích, kromě Jižní Austrálie a Tasmánie – kde by to mohlo být o cca 16 % a 6 % (v závislosti na variantě projekce).

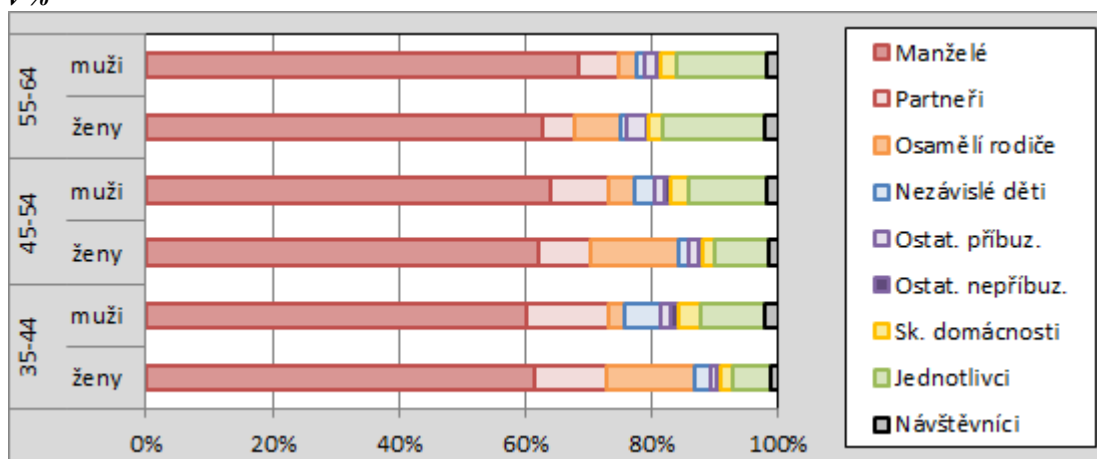
Obr. 40 – Počty osamělých rodičů podle věku a pohlaví, Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce

Poznámka: data pro rok 2011 pochází z cenzu 2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011a, vlastní výpočty a zpracování

Obr. 41 – Struktura vztahů v domácnosti podle pohlaví, 35–64 let, Austrálie, 2031, 2. varianta projekce, v %

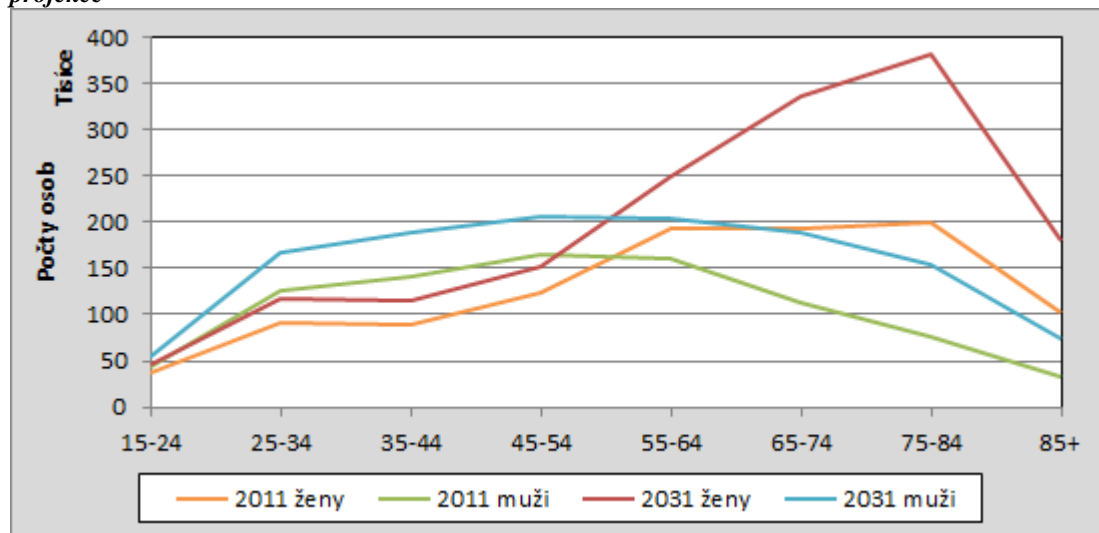

Zdroj: vlastní výpočty a zpracování

Pro osoby ve věku 35–64 let je nejtýpickejším uspořádáním domácnosti život v sezdáném manželství. A tak to bude pravděpodobně i v roce 2031. Více žen než mužů ve věku 35–44 let by mělo žít v registrovaném manželství, od vyššího věku by měl být vyšší počet mužů v registrovaném manželství. Stejně tak ve všech třech věkových kategoriích je očekáván vyšší

počet mužů v neregistrovaném partnerství a mezi 35–54 let i v domácnostech jednotlivců než žen, což je pravděpodobně způsobeno rozvodovostí v tomto věku a i tím, že ženy častěji zůstávají v neúplné domácnosti s dětmi. Všechny tyto informace, lze vysledovat v grafu č. 41. Zajímavé také je, že více než 60 % populace v roce 2031 bude pravděpodobně ve věku 35–64 let žít v domácnosti se svým registrovaným manželem či manželkou.

Obr. 42 – Počty domácností jednotlivců podle věku a pohlaví, Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce

Poznámka: data pro rok 2011 pochází z cenzu 2011

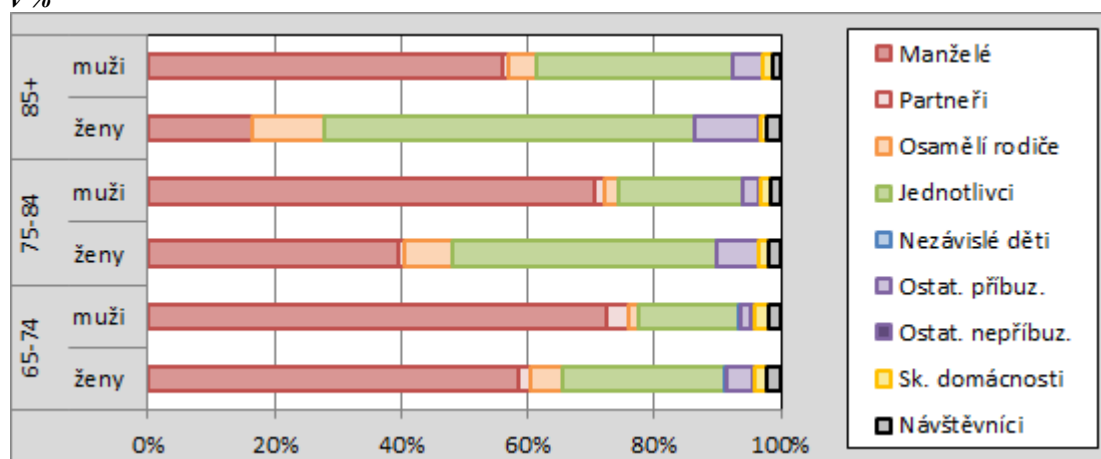
Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011a, vlastní výpočty a zpracování

Pokud se zaměříme na další významný způsob uspořádání domácnosti – na domácnosti jednotlivců, můžeme sledovat v grafu č. 42, že do věku 45–54 let žilo v roce 2011 a i nadále v roce 2031 bude žít pravděpodobně více mužů než žen. Je to důsledek rozvodovosti a toho, že ženy po rozvodu či rozchodu častěji zůstávají v domácnosti s dětmi. Ve starším věku od intervalu 55–64 let by mělo být v těchto domácnostech více žen než mužů a to zejména v důsledku přežívání žen do vyššího věku. Pro věkovou kategorii 75–84 let žen je v projekci domácností jednotlivců významný nárůst. Pokud se projekce srovná s oficiální projekcí Australského statistického úřadu, tam takový výrazný nárůst nenastává (ABS 2015c), ale z nějakého neznámého důvodu nemají data pro ženy ve věku 85+. Zároveň mají také data v pětiletých věkových intervalech a tak se pravděpodobně ženy v domácnosti jednotlivců rozloží do dvou intervalů a tolik se nenakupí v jednom. Rozdíl je pravděpodobně způsoben odlišnými vstupními parametry do populační projekce, zejména parametry ovlivňujícími úroveň úmrtnosti ve vyšším věku.

V regionálním porovnání by nejvíce měl do roku 2031 narůst podíl domácností jednotlivců v Západní Austrálii a to cca o 64–67 %. O více než 50 % by to mělo být v Queenslandu a Severním teritoriu, o více než 40 % by měl narůst počet těchto domácností ve Viktorii a Australském hlavním teritoriu. V Novém Jižním Walesu by nárůst měl být o 37 % a v Jižní Austrálii a Tasmánii by se měl v roce 2031 nárůst pohybovat cca o 25–30 %. Tyto výsledky byly porovnávány s výchozím rokem 2011. Absolutní počty projektovaných domácností jednotlivců podle věku osob v nich žijících se nachází v příloze č 7.

Struktura uspořádání života v domácnostech pro osoby ve věku 65 a více let není příliš překvapivá a je velmi pravděpodobné, že se do roku 2031 změni hlavně v souvislosti se zlepšujícími se úmrtnostními podmínkami. V prvním věkovém intervalu 65–74 let budou pravděpodobně většinou lidé žít v domácnosti s manželem či manželkou. Podíl těch, kteří budou žít v de facto manželství, by měl být minimální. Ale již v tomto věku by měl převažovat počet žen v domácnosti jednotlivců než počet mužů v tomto typu domácnosti. S vyšším věkem se pravděpodobně bude zvyšovat podíl těch, kteří budou žít v domácnosti jednotlivců na úkor osob žijících v registrovaném manželství. Ačkoliv tento proces bude zřetelný pro muže i ženy, u mužů bude pokles těch, kteří žijí s manželkou pravděpodobně nižší než u žen, které žijí s manželem. Pokud se bude zmenšovat rozdíl v úrovni úmrtnosti mužů a žen v seniorském věku, je možné, že rozdíly nebudou tak velké. Pro ženy ve starším věku je a pravděpodobně bude také typické, že jejich vyšší podíl bude žít v rodině, k níž budou v nějakém příbuzenském vztahu, ale nebudou zde ve vztahu k hlavě domácnosti jako manželka nebo dítě – pravděpodobně půjde o rodiny již dospělých dětí, k nimž se babička přistěhuje, aby tak byla zabezpečena péče o ní nebo naopak aby ona mohla pomoci při péči o vnoučata. Procentuální struktura vztahů ve věku 65+ pro rok 2031 je zobrazena v grafu č. 43.

Obr. 43 – Struktura vztahů v domácnosti podle pohlaví, 65+ let, Austrálie, 2031, 2. varianta projekce, v %

Zdroj: vlastní výpočty a zpracování

Průměrná velikost domácností byla spočtena z počtu domácností a uspořádání vztahů v domácnosti. Počet domácností byl odvozen pomocí koeficientů domácností, které se počítaly z dat za rok 2011. Tyto koeficienty se počítaly jako podíl jednotlivých typů domácností a součet všech osob z cenzu 2011. Těmito koeficienty bylo potom násobeno vyprojektované obyvatelstvo a tím byl získán počet domácností. Nejedná se o nejpřesnější způsob výpočtu, ale jelikož není dostupné třídění vztahů v domácnosti, tak podrobné jako by bylo potřebné pro přesný výpočet všech typů domácností (jako je například počet osob žijících v jiných rodinných domácnostech než s partnerem či manželem a dětmi nebo průměrná velikost skupinové domácnosti) (Wilson 2013), bylo nutné přistoupit k tomuto způsobu. Když se porovnaly počty jednotlivých typů domácností, které poskytuje ABS a výsledky spočtené tímto způsobem, příliš se tato data neodchylovala.

Tab. 14 – Průměrná velikost soukromé domácnosti, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031

Stát/ teritorium	2011 ABS	2011	v1	v2	v3
Tas	2,4	2,36	2,41	2,42	2,42
SA	2,4	2,37	2,44	2,44	2,44
WA	2,6	2,50	2,54	2,55	2,55
ACT	2,6	2,50	2,55	2,55	2,55
Qld	2,6	2,52	2,57	2,58	2,58
Vic	2,6	2,52	2,57	2,58	2,58
NSW	2,6	2,54	2,60	2,60	2,60
NT	2,9	2,77	2,78	2,78	2,78

Poznámka: v1-v3 označuje variantu projekce vztahů v domácnosti, státy jsou seřazeny od nejmenšího k největšímu podle výpočtu z roku 2011 a v případě stejných hodnot podle 1. varianty; 2011 ABS jsou hodnoty, které poskytuje pro rok 2011 ABS

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011a, vlastní výpočty a zpracování

Z tabulky č. 14 lze vypožorovat, že k příliš velkým změnám v průměrné velikosti domácnosti pravděpodobně nebude docházet. Ani v jedné variantě projekce nedošlo k nárůstu o více než 7 setin osoby v domácnosti (v Novém Jižním Walesu). K nejmenšímu nebo vůbec žádnému nárůstu pravděpodobně dojde v Severním teritoriu. V ostatních státech a teritoriích by nárůst mohl dosahovat hodnot mezi 4–6 setinami osoby v domácnosti v závislosti na variantě projekce.

Zajímavý je rozdíl mezi průměrnou velikostí domácnosti, kterou poskytuje ABS a která byla vypočtena v této práci. Do výpočtu ABS nejsou zahrnovány ostatní neklasifikovatelné domácnosti a domácnosti tvořené pouze návštěvníky. Stejně tak tyto domácnosti a osoby žijící v těchto domácnostech nebyly zahrnuty do výpočtu průměrné velikosti domácnosti v této práci, ale přesto se výsledky ABS a této práce o desetiny osob v domácnosti rozcházejí, jak je uvedeno pro srovnání v tabulce č. 14.

6.3 Shrnutí

Jak z projekce obyvatelstva, tak i z projekce vztahů v domácnosti vyplývá, že počet obyvatelstva i domácností bude pravděpodobně v Austrálii přibývat nezávisle na variantě projekce. Tento příbytek by měl být výraznější v případě druhé varianty projekce. O něco méně by měla velikost populace Austrálie růst v případě první varianty a nejméně by měla růst v případě téměř krizového scénáře třetí varianty projekce.

Celkově se dá očekávat, že nejvíce domácností přibude v Západní Austrálii. Pokud šlo o vztahy v domácnosti, z projekce se zdálo, že nárůst zde bude nejvyšší téměř ve všech typech vztahů v domácnostech. Naopak nejméně bude pravděpodobně růst počet domácností a počet osob v nich v Tasmánii. V případě že by nastala třetí varianta projekce, může dojít do roku 2031 v Tasmánii k poklesu počtu dětí v domácnostech ve věku 0–24 let i osob ve všech typech vztahů v domácnostech ve věku 35–54 let.

Nevýhodou této projekce vztahů v domácnosti je, že je do ní přímo zakomponována struktura z roku 2011. Těžko se odhaduje, jaké sklony budou mít lidé v budoucnu vzhledem

k uspořádání vztahů v domácnosti. Zda budou mít tendenci více žít odděleně v domácnostech jednotlivců nebo v neúplných rodinách, zda zastoupení bezdětných párů bude v populaci vyšší než doposud. Na základě demografických procesů jako je úroveň plodnosti, časování vstupu do partnerských vztahů, úroveň rozvodovosti a také úroveň úmrtnosti v seniorském věku, se budou formovat domácnosti, jejich struktury i jejich velikost. Pokud bude v Austrálii a jejích státech a teritoriích vyšší úroveň plodnosti, bude vyšší podíl i rodinných domácností s dětmi. Zda to budou úplné, či neúplné rodiny s dětmi závisí na úrovni rozvodovosti. Dá se předpokládat, že se zlepšující se úroveň úmrtnosti v seniorském věku bude více lidí zůstávat žít v bezdětných rodinných domácnostech, protože ve starším věku nejčastěji domácnosti jednotlivců vznikají úmrtím jednoho z partnerů. Dále pak na strukturu i velikost domácností mají vliv takové faktory jako je ekonomická situace v zemi a možnost finančně dovolit si vlastní domácnost, sociální politika, délka studia mladých lidí atd. Bohužel tyto faktory se jen těžko odhadují do budoucna, proto se práce zaměřila na zobrazení počtu a struktury rodin a domácností v Austrálii a jejích regionech, pokud by se situace roku 2011 příliš neměnila.

Kapitola 7

Závěr

Austrálie je významným světovým regionem, její populace je velmi multikulturní a její demografická struktura odráží současné populační trendy jako je stárnutí obyvatelstva, snižování úrovně úmrtnosti, odsouvání založení rodiny i mateřství do vyššího věku, vysoká úroveň rozvodovosti a snižující se úroveň sňatečnosti. To vše a ještě mnoho dalších faktorů ovlivňuje velikost i strukturu rodin a domácností. Nicméně je nutné si uvědomit, že realita je mnohem komplikovanější a uspořádání rodin a domácností může ovlivňovat demografický vývoj, což v širším kontextu může ovlivňovat i celkový hospodářský růst země a životní úroveň obyvatel. Téma počtu a struktury rodin a domácností je neméně významné i pro plánování bytové a sociální politiky, které výše zmíněné oblasti také částečně ovlivňují.

Cílem této diplomové práce bylo zjistit, jakou velikost a strukturu mají v současnosti australské rodiny a domácnosti, kolik jich je a jak se v letech 1991–2011 jejich struktura a velikost proměňovala a to i v regionálním pohledu. Cílem práce bylo také odhadnout, jak by mohl vypadat budoucí vývoj počtu a struktury rodin a soukromých domácností v Austrálii a jejích regionech v letech 2012–2031.

Pokud se zaměříme na výsledky analýzy rodin a domácností, můžeme konstatovat, že struktura a velikost rodin a domácností se v letech 1991–2011 v Austrálii proměňovala. Beze sporu je, že počet domácností rostl na celém jejím území. Celkově v Austrálii vzrostl počet všech soukromých domácností v letech 1991–2011 o 27 %. Počet úplných rodin bez dětí, neúplných rodin a domácností jednotlivců vzrostl v rozmezí 32–35 % za sledovaných 20 let. Počet úplných rodin s dětmi se navýšil jen o 10 %. V regionálním porovnání nejvíce (o 50 %) narostl počet rodin bez dětí v Australském hlavním teritoriu. V Queenslandu přibýlo ze všech států nejvíce neúplných rodin a domácností jednotlivců. Nejvíce se zvýšil počet úplných rodin v Západní Austrálii, ale v Tasmánii došlo k jejich početnímu snížení a to o 10 %.

Studium struktury domácností odhalilo, že se v Austrálii zvýšil celkový podíl bezdětných a neúplných rodinných domácností a podíl domácností jednotlivců. Naopak se snížil podíl úplných rodinných domácností s dětmi. Velikost rodiny se podle statistik ABS snižovala a to ve všech státech a teritoriích o 0,2–0,3 osoby od roku 1991 do roku 2011. Tyto trendy změny struktury domácností i jejich velikosti jsou známé i z evropského prostředí.

Ve sledovaném období 1991–2011 v Austrálii klesl podíl rodin, ve kterých žijí děti ve věku 0–14 let. Naopak ve věku 15–24 let přibýlo ekonomicky závislých dětí, které žijí v domácnosti alespoň s jedním rodičem. Zároveň také v domácnostech rodičů ubylo dětí v tomto věku, které

jsou ekonomicky nezávislé. Naopak ve vyšším věku ekonomicky nezávislých dětí v domácnostech rodičů značně přibýlo.

Vyšší podíl dětí (ať už ekonomicky závislých nebo nezávislých) v domácnostech rodičů od věku 15+ je kompenzován klesajícím podílem mladých lidí ve věku 25–34 let, kteří žijí ve vlastní domácnosti s registrovaným či de facto manželem/manželkou. Osoby ve věku 25–44 let také častěji žijí v domácnosti v kohabitaci než osoby starší. Tento podíl takto žijících osob narůstá. Podíl osob žijících v domácnosti v registrovaném manželství se od roku 1991 do roku 2011 snížil. Ale i tak lze konstatovat, že počet osob v domácnosti žijících v registrovaném manželství v roce 2011 více jak dvojnásobně převyšoval počet těch, kteří žijí v de facto manželství.

Tyto trendy umožňují přijmout hypotézu č. 2 stanovenou pro tuto práci. Vzorec zakládání rodin se mění, vzrůstá tendence mladých lidí nejdříve upevnit svou pozici na pracovním trhu a teprve poté založit rodinu, proto se věk při založení rodiny zvyšuje (OECD 2011). Stejně tak lze přijmout i hypotézu č. 4, protože s prodlužujícím se vzděláním narůstá počet ekonomicky závislých osob ve věku 15–24 let, které žijí v domácnosti s jedním nebo oběma rodiči. Narůstá také podíl dospělých, kteří žijí v domácnosti rodičů. (Wilkins 2015).

Ve věku 35–64 let narůstal v Austrálii i v jednotlivých státech a teritoriích mezi roky 1991 a 2011 podíl osob, které žijí v domácnosti jednotlivců. Stejně tak narostl i podíl osob, které žijí samy v domácnosti s dětmi. Tyto změny lze vysvětlit zejména zvyšující se rozvodovostí. Ačkoliv v Austrálii není tak vysoká rozvodovost jako například v České republice, i tak je celkem vysoká. Podíl osob v domácnostech jednotlivců ve věku 65+ se o několik procent snížil. V tomto věku se také zvýšil podíl osob žijících v registrovaném či de facto manželství. Je to způsobeno zlepšujícími se úmrtnostními podmínkami. Lidé spolu žijí déle, a proto méně vznikají domácnosti, ve kterých žijí samostatně osoby v seniorském věku.

Třetí hypotéza, která tvrdí, že proměňující se struktura rodin a domácností v kombinaci s nízkou plodností a stárnutím populace vede ke zmenšování průměrné velikosti domácnosti, k vyššímu podílu bezdětných domácností a vyššímu podílu domácností jednotlivců (OECD 2011, ABS 2010), lze také přijmout. V letech 1991–2011 se v Austrálii průměrná velikost domácností opravdu zmenšovala a narůstal podíl bezdětných rodinných domácností. Podíl domácností jednotlivců narůstal také, ale ne ve všech věkových kategoriích. Zvyšující se podíl domácností jednotlivců je spíše záležitostí osob středního věku.

Změny ve struktuře i velikosti domácností jsou velmi podobné ve všech státech a teritoriích Austrálie. Jsou zde však státy, ve kterých změny probíhají pomaleji nebo naopak rychleji. V mnoha charakteristikách se vyděluje Severní teritorium. Průměrná velikost soukromých domácností se zde snížila podobně jako v ostatních územích, ale přesto zde zůstává nejvyšší a to 2,9 osoby v domácnosti.

V Severním teritoriu byl ve studovaném období 1991–2011 mnohem vyšší podíl rodinných domácností (úplných i neúplných), ve kterých žijí děti ve věku 0–14 let. Naopak nižší je tento podíl ve Viktorii. Také je v NT mnohem nižší podíl úplných rodin, ve kterých žijí ekonomicky závislí studenti (tedy ve věku 15–24 let), tomu odpovídá i úroveň vzdělanosti obyvatelstva. Podíl neúplných rodin, ve kterých žije dítě ve věku 15–24 let, se příliš od ostatních států a teritorií neliší. Naopak v Australském hlavním teritoriu je celkově vyšší podíl ekonomicky

závislých studentů v domácnostech rodičů a stejně je tak je tu nejvyšší podíl osob s dokončeným vysokoškolským vzděláním. V ACT je také oproti jiným územím nižší podíl ekonomicky nezávislých studentů ve věku 15–24 let v domácnostech rodičů. Dále v ACT je větší podíl skupinových domácností než na ostatních zkoumaných územích, což pravděpodobně souvisí s přístupem ke vzdělání v tomto teritoriu a studenty, kteří se sem za vzděláním stěhují. Skupinové domácnosti jsou totiž častější formou uspořádání vztahů v domácnosti pro mladé lidi.

V Severním teritoriu žije od věku 34–45 až do věku 75+ mnohem méně osob v domácnosti v registrovaném nebo de facto manželství. Tento rozdíl se oproti jiným státům a teritoriím v letech 1991–2011 snížil, ale stále je výrazný. Je to zapříčiněno horšími úmrtnostními podmínkami, které zde v NT panují. Také ve srovnání s jinými australskými státy a teritorii v NT žije větší podíl osob v kohabitaci. V tomto regionu žije velký podíl původního australského obyvatelstva a tito lidé mají odlišný způsob rodinného života a je pravděpodobné, že je pro ně důležitější tradice, než oficiální registrace manželství. Také to může být způsobeno tím, že nesezdání partneři žijí v odlehlých oblastech a vůbec možnost registrovat své partnerství je pro ně vzdálená.

V Severním teritoriu také žije mnohem méně osob v domácnostech jednotlivců. Dalo by se říci, že v nich žije úplně minimální podíl osob. To je kompenzováno tím, že v rodinných domácnostech žije více příbuzných i nepříbuzných osob. Pravděpodobně to vychází také ze skladby obyvatelstva a velkého důrazu na širší rodinné vazby u Aborigců i Torresstraitů. Toto velmi komunitní rodinné chování a větší důraz na rodinu než na jednotlivce je právě od námi známého evropského systému tvoření rodin velmi vzdálený. Naopak v Jižní Austrálii a Tasmánii je větší podíl domácností jednotlivců než v jiných státech a teritoriích.

Jé možné konstatovat, že se Severní teritorium odlišuje v mnoha ohledech. Ale tyto rozdíly mezi obyvateli NT a zbytku Austrálie se v důsledku zlepšujících se úmrtnostních podmínek, i podpory vzdělávání mladých lidí, snižují. Je tedy možné přijmout hypotézu, že v Austrálii existuje prostorová různorodost ve velikosti a struktuře rodin a domácností. (Lesthaeghe 2010). Formy rodiny se liší v závislosti na tradicích a kultuře konkrétní společnosti (Wilson 1985).

Na základě vypočtené projekce lze v letech 2012–3031 očekávat, že jak populace, tak i počet domácností v Austrálii i v jednotlivých státech početně porostou. Dá se i očekávat, že Jižní Austrálie a Tasmánie budou nejstaršími regiony, nejmladším by pak mělo být nadále Severní teritorium a podle toho se bude odvíjet i struktura domácností. Do projekce jsou zakotveny struktury domácností z roku 2011, takže v projekci se struktury nemění, ale rostou počty domácností ve všech variantách. Projektované období není příliš dlouhé, takže parametry plodnosti, které do projekce vstupují, ovlivňují zejména počet dětí do věku 24 let v rodinách. Také ve druhé a třetí variantě se mění úmrtnostní parametry ve starším věku, což má vliv na strukturu domácností ve vyšším věku.

Z projekce vyplývá, že nejvíce by měl přibýt počet rodin v Západní Austrálii počet úplných rodin i neúplných rodiny by se mohl zvýšit až o 50 %. Početní nárůst rodin v rozmezí 35–40 % bude pravděpodobně v Queenslandu, Viktorii a Severním teritoriu. Nejméně by měl růst počet rodin v Tasmánii.

Počet osob žijících v manželském páru na základě projekce pravděpodobně poroste nejvíce v Západní Austrálii, Queenslandu a Viktorii v rozmezí 56–38 %. Nejméně potom v Novém Jižním Walesu, Jižní Austrálii a Tasmánii o 29–13 %. Stejně tak pravděpodobně poroste i počet osob, které žijí v de facto manželství. Nejvíce se zvýší do roku 2031 počet osob v de facto manželství v Západní Austrálii a nejméně v Tasmánii.

V roce 2031 by mohlo být celkově v Austrálii 219 tisíc mužů a 993 tisíc žen žijících jako osamělí rodiče s dětmi v případě, že se nezmění společenské vnímání výchovy dětí otci po rozvodu či rozchodu. Nejvíce žen takto žilo a pravděpodobně bude žít ve věku 35–54 let, u mužů je maximum ve věkové kategorii 45–54 let. V Západní Austrálii by měl být početní nárůst osamělých rodičů přibližně o 49 %, v rozmezí 36–25 % v ostatních státech a teritoriích, kromě Jižní Austrálie a Tasmánie – kde by to mělo být o cca 16 % a 6 %.

Nejvíce by měl do roku 2031 narůst počet domácností jednotlivců v Západní Austrálii a to cca o 64–67 %. O více než 50 % by to mělo být v Queenslandu a Severním teritoriu. Naopak nejméně se na základě projekce pravděpodobně zvýší počet domácností jednotlivců v Jižní Austrálii a Tasmánii.

Celkově se dá očekávat, že nejvíce domácností přibude v Západní Austrálii. Naopak nejméně pravděpodobně bude růst počet domácností a počet osob v nich v Tasmánii. Tam, v případě že by nastala třetí varianta projekce, může dojít do roku 2031 i k poklesu počtu osob v domácnostech. Také se dá předpokládat, že se zlepšující se úroveň úmrtnosti v seniorském věku bude více lidí v celé Austrálii zůstat žít v bezdětných rodinných domácnostech.

Průměrná velikost domácností se jen těžko projektuje, ale v případě vyšší úrovně plodnosti, zlepšujících se úmrtnostních podmínek a neměnných sociálních trendech by nemělo docházet ke zmenšování průměrné velikosti rodiny. Ale v rámci rozšiřující se individualizace společnosti a snižování úrovně plodnosti není jisté, zda tomu tak doopravdy bude.

Projekce domácností a uspořádání vztahů v domácnosti v této práci čelí mnoha omezením. Za největší z nich lze považovat nedostupné podrobnější třídění dat. Rozhodně by bylo dále vhodné zakomponovat do této projekce sociální trendy, jako je tendence žen k bezdětnosti, proměňující se úroveň rozvodovosti, trend singles nebo i ekonomickou situaci dané země a úroveň zaměstnanosti, což je nad rámec stanového cíle v této práci. Všechny tyto charakteristiky ovlivňují strukturu i velikost rodin, stejně tak jako jejich zakládání, proměnu z jednoho typu na jiný a jejich rozpad. Zároveň jsou to ale také charakteristiky, které se do budoucna jen těžko odhadují.

Pro další studium tohoto tématu se nabízí hlubší studium struktury domácností původního obyvatelstva a jejich proměnu v minulosti. Také se toto téma dá dále zkoumat z pohledu urbanistického, a jak se odlišují rodiny a domácnosti v australských městech a na venkově. Případně jak se proměňují s odlehlostí dané oblasti od centra. Velmi užitečný je také longitudinální pohled na toto téma, protože například mladí lidé nemusí nepřerušovaně žít s rodiči v domácnosti, mohou zde být období, kdy žijí v samostatné domácnosti, ale poté se z nějakých důvodů znovu k rodičům vracejí. Případně by také mohlo být přínosné srovnání s nějakou blízkou zemí, například s Novým Zélandem.

Seznam použité literatury

- Area of Australia – States and Territories. In: *Geoscience Australia* [online]. 2015 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: <http://www.ga.gov.au/scientific-topics/national-location-information/dimensions/area-of-australia-states-and-territories>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Census Dictionary: cat. no. 2901.0*[online]. 1996[cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/allprimarymainfeatures/DC6C8DCFA5A7BCB6CA2570B5000F1AEA>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Australian Social Trends: cat. no. 4102.0*. [online]. 2001a [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/DetailsPage/4102.02001>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Census Dictionary: cat. no. 2901.0*[online]. 2001b[cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/DetailsPage/2901.02001>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Census of Population and Housing, Time Series Profile, cat. no. 2003.0*[Excel spreadsheet]. 2001c [cit. 2016-02-24]. Dostupné z: <http://www.abs.gov.au/websitedbs/censushome.nsf/home/communityprofiles>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Australian Social Trends: cat. no. 4102.0*. [online]. 2005 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/DetailsPage/4102.02005>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Census Dictionary: cat. no. 2901.0*[online]. 2006 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/allprimarymainfeatures/0AD8E3366D535700CA25789600182771>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Australian Social Trends: cat. no. 4102.0*. [online]. Dec. 2010 [cit. 2015-03-13]. Dostupné z: <http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/DetailsPage/4102.0Dec%202010>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *2011 Census of Population and Housing, Time Series Profile: cat. no. 2003.0*[Excel spreadsheet]. 2011a[cit. 04-25-2016], Dostupné z: <http://www.abs.gov.au/websitedbs/censushome.nsf/home/communityprofiles>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Census Dictionary: cat. no. 2901.0*[online]. 2011b[cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/2901.0>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Census of Population and Housing: Characteristics of Aboriginal and Torres Strait Islander Australians: cat. no. 2076.0* [data cube: Excel spreadsheet]. 2011c[cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/2076.0>

- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Deaths, Australia: cat. no. 3302.0*. [online]. 2011d[cit. 2016-02-22]. Dostupné z:
<http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/Lookup/3302.0Main+Features12011>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Reflecting a Nation: Stories from the 2011 Census, 2012–2013: cat. no. 2071.0* [online]. 2012a[cit. 2016-04-27]. Dostupné z:
<http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/2071.0>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Year Book Australia: cat. no. 1301.0*[online]. 2012b[cit. 2016-02-23]. Dostupné z:
<http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/1301.0>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Australian Historical Population Statistics: cat. no. 3105.0.65.001*[online]. 2014a[cit. 2016-02-22]. Dostupné z:
<http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/3105.0.65.001>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Births, Australia: cat. no. 3301.0*[online]. 2014b[cit. 2016-02-23]. Dostupné z:
<http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/3301.0>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Australian Demographic Statistics, Jun 2015, Table 1: Population Change, Summary – Australia ('000): cat. no. 3101.0*[time series spreadsheet]. 2015a[cit. 2016-02-22]. Dostupné z:
<http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/3101.0>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Australian Demographic Statistics, Jun 2015, Table 4: Estimated Resident Population, States and Territories (Number): cat. no. 3101.0*[time series spreadsheet]. 2015b[cit. 2016-02-22]. Dostupné z:
<http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/3101.0>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Household and Family Projections, Australia, 2011 to 2036: cat. no. 3236.0*[online]. 2015c[cit. 2016-04-20]. Dostupné z:
<http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/3236.0>
- AUSTRALIAN GOVERNMENT. Fact sheet – Key facts about immigration. In: *Department of Immigration and Citizenship* [online]. 2014 [cit. 2016-04-27]. Dostupné z:
<https://www.border.gov.au/about/corporate/information/fact-sheets/02key>
- BASCAND, Geoff. National Family and Household Projections: 2006(base)–2031 update. In *Hot Off the Press* [online]. Statistics New Zealand, 2010, s. 1–19 [cit. 2015-12-26]. ISSN 1179-2175.
- BIDDLE, Nicholas a John TAYLOR. Demographic Consequences of the ‘Closing the Gap’ Indigenous Policy in Australia. *Population Research and Policy Review*. 2012, **31**(4), 571–585. DOI: 10.1007/s11113-012-9235-8. ISSN 0167-5923. Dostupné také z:
<http://link.springer.com/10.1007/s11113-012-9235-8>
- Census of Population and Housing*. AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS [online]. Poslední revize 2.5 2016 [cit. 2016-04-17]. Dostupné z:
<http://www.abs.gov.au/websitedbs/censushome.nsf/home/Census>
- Demographic Yearbook: Tabulations on households’ characteristics – data from 2000 and 2010* [online]. UNITED NATIONS STATISTIC DIVISION. 2016 [cit. 2016–04–17].

- Dostupné z: http://unstats.un.org/unsd/demographic/products/dyb/dyb_Household/dyb_household.htm.
- Families are changing. *Doing better for families*. Paris: OECD, c2011, s. 17-53. ISBN 9264098739.
- GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-720-3124-4.
- GILDING, Michael. Changing Families in Australia. *Family matters* [online]. 2001, (60), 6 [cit. 2016-03-02]. ISSN 10302646.
- HAJNAL, John. Age at Marriage and Proportions Marrying. *Population Studies*. 1953, 7(2), 111–136.
- HAUPT, Arthur, Thomas T. KANE a Carl HAUB. *PRB's Population Handbook: A quick guide to population dynamics for journalists, policymakers, teachers, students, and other people interested in demographics*. Washington, DC: Population Reference Bureau, 2011. ISSN 0-917136-12-8.
- IREDALE, Robyn a Graeme HUGO. *Australia's Population and the Global Links* [online]. [cit. 2016-05-09]. DOI: 10.2307/2547508. ISBN 10.2307/2547508. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2547508?origin=crossref>
- KALIBOVÁ, Květa. *Úvod do demografie*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2006. 52 s. ISBN 80–246–0222–9.
- KUČERA, Tomáš. *Regionální populační prognózy: teorie a praxe prognózování vývoje lidských zdrojů v území*. Praha, 1998. Dizertační práce. Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy v Praze, Katedra demografie a geodemografie. Vedoucí práce RNDr. Zdeněk Hoffmann, CSc. Prof. ing. Zdeněk Pavlík, DrSc.
- LESTHAEGHE, Ron. The Unfolding Story of the Second Demographic Transition. *Population and Development Review*. 2010, 36(2), 211–251. ISSN 1728-4457.
- LESTHAEGHE, Ron. The “Second Demographic Transition”: A Conceptual Map for the Understanding of Late Modern Demographic Developments in Fertility and Family Formation. *Historical Social Research*. 2011, 36(2), 179–218.
- MORPHY, Frances. Lost in translation?: Remote Indigenous households and definitions of the family. *Family matters* [online]. 2006, (73), 23 [cit. 2016-03-02]. ISSN 10302646.
- MORPHY, Frances. Uncontained Subjects: ‘Population’ and ‘Household’ in Remote Aboriginal Australia. *Journal of Population Research*. 2007, 24(2), 163–184. ISSN 1835-9469.
- MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Ilustrace Vladimír Jiránek. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2958-X.
- NSW Government . *Australian Communities: Torres Strait Islander People. Racism noway: Anti-racism education for Australian schools* [online]. Department of Education, 2015 [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://www.racismnoway.com.au/teaching-resources/factsheets/53.html>

- PAVLÍK, Z., A. ŠUBRTOVÁ a J.RYCHTAŘÍKOVÁ. *Základy demografie: celostátní vysokoškolská příručka pro studenty přírodovědeckých, ekonomických, filozofických a lékařských fakult.* Praha: Academia, 1986. 732 s.
- PAVLÍK, Zdeněk a Květa KALIBOVÁ (eds.). *Mnohojazyčný demografický slovník: český svazek.* 2. vyd. Praha: Česká demografická společnost, 2005. Acta demographica, XV. ISBN 80-239-4864-4.
- QU a A DE VAUS. Starting and ending one-person households: A longitudinal analysis. *Journal of Family Studies* [online]. 2011, 17(2), 126 [cit. 2015-09-16]. ISSN 13229400.
- The World Factbook 2013–14* [online]. Washington, DC: CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY. 2013 poslední revize 19. 12. 2013 [cit. 2014-02-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/index.html>
- UNITED NATIONS, Permanent Forum on Indigenous Issues. *Who are indigenous peoples? (Factsheet).* [online]. United Nations Headquarters, New York: United Nations, 2006, s. 1–2 [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/5session_factsheet1.pdf
- UNITED NATIONS, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. *World Marriage Data 2008* [online]. 2009 [cit. 2016-02-24]. Dostupné z: http://www.un.org/esa/population/publications/WMD2008/WP_WMD_2008/Metadata.html
- Wikimedia Commons [online]. Wikipedia, 2008 [cit. 2016-06-15]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Australie_politicka_mapa.png
- WILKINS, Roger. *The Household, Income and Labour Dynamics in Australia Survey: Selected Findings from Waves 1 to 12.* Melbourne Institute of Applied Economic and Social Research The University of Melbourne, 2015. ISSN 2205-0566.
- WILSON, Adrian. *Family.* London: Routledge, 1985. ISBN 978-020-3182-017.
- WILSON, Tom. The sequential propensity household projection model. *Demographic Research.* 2013, 28, 681–712. DOI: 10.4054/DemRes.2013.28.24. ISSN 1435-9871. Dostupné také z: <http://www.demographic-research.org/volumes/vol28/24/>

Zdroje dat

- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Census of Population and Housing: cat. no. 2101.0* [Excel spreadsheet]. 1991 [cit. 2016-02-24]. Dostupné z:<http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/ProductsbyCatalogue/A0EE79408680F351CA2574C100174B03>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Census of Population and Housing, Basic Community Profile, cat. no. 2003.0* [Excel spreadsheet]. 1996 [cit. 2016-02-24]. Dostupné z:<http://www.abs.gov.au/websitedbs/censushome.nsf/home/communityprofiles>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Census of Population and Housing, Time Series Profile, cat. no. 2003.0* [Excel spreadsheet]. 2001 [cit. 2016-02-24]. Dostupné z:<http://www.abs.gov.au/websitedbs/censushome.nsf/home/communityprofiles>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Census of Population and Housing, Basic Community Profile, cat. no. 2003.0* [Excel spreadsheet]. 2006 [cit. 2016-02-24]. Dostupné z:<http://www.abs.gov.au/websitedbs/censushome.nsf/home/communityprofiles>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Census of Population and Housing, Time Series Profile, cat. no. 2003.0* [Excel spreadsheet]. 2011a [cit. 2016-02-24]. Dostupné z:<http://www.abs.gov.au/websitedbs/censushome.nsf/home/communityprofiles>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Deaths, Australia – Table 3 Life expectancy, Selected ages, States and territories – 2001 to 2011: cat. no. 3302.0* [data cube: Excel spreadsheet]. 2011b [cit. 2016-02-22]. Dostupné z:<http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/Lookup/3302.0Main+Features12011>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Deaths, Australia – Table 17 Median age at death, Indigenous status, Selected states and territories – 1991 to 2011: cat. no. 3302.0*, [data cube: Excel spreadsheet]. 2011c [cit. 2016-02-23]. Dostupné z:<http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/Lookup/3302.0Main+Features12011>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Deaths, Australia – Table 18 Infant mortality rates, Indigenous status, Selected states and territories – 1991 to 2011: cat. no. 3302.0* [data cube: Excel spreadsheet]. 2011d [cit. 2016-02-22]. Dostupné z:<http://www.abs.gov.au/AUSSTATS/abs@.nsf/Lookup/3302.0Main+Features12011>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Australian Historical Population Statistics, 2. Population Age-Sex Structure: cat. no. 3105.0.65.001* [data cube: Excel spreadsheet]. 2014a [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/3105.0.65.001>
- AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Australian Historical Population Statistics, 6. Life Expectancy: cat. no. 3105.0.65.001* [data cube: Excel spreadsheet]. 2014b [cit. 2016-02-22]. Dostupné z: <http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/3105.0.65.001>

AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Australian Historical Population Statistics, 10. Aboriginal and Torres Strait Islander Population: cat. no. 3105.0.65.001*[data cube: Excel spreadsheet]. 2014c[cit. 2016-02-22]. Dostupné z:

<http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/3105.0.65.001>

AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Births, Australia, Table 1: Births, Summary, States and territories: cat. no. 3301.0*[data cube: Excel spreadsheet]. 2014d[cit. 2016-02-23]. Dostupné z:<http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/3301.0>

AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Australian Demographic Statistics, Jun 2015, Table 1: Population Change, Summary – Australia ('000): cat. no. 3101.0*[time series spreadsheet]. 2015a[cit. 2016-02-22]. Dostupné

z:<http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/3101.0>

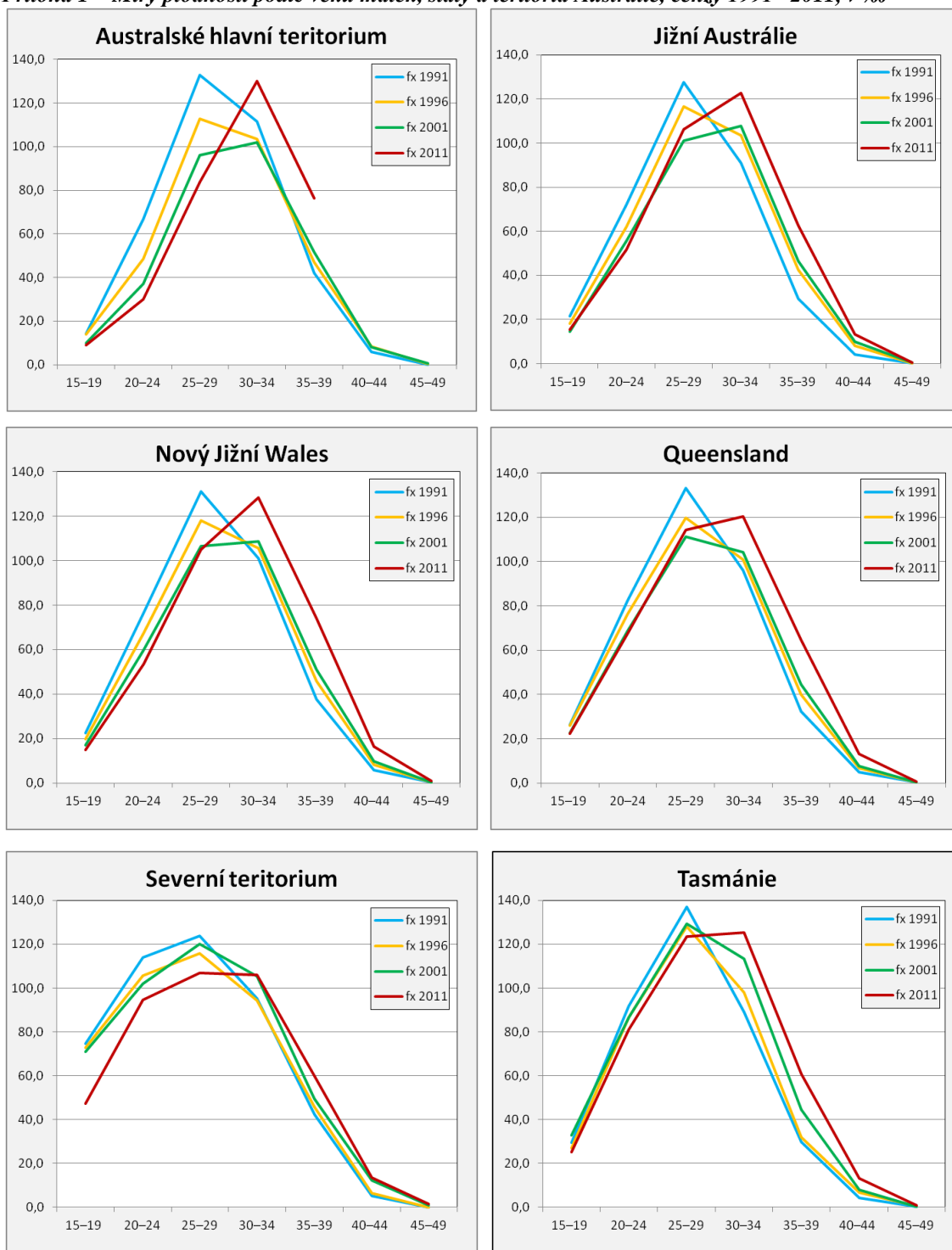
AUSTRALIAN BUREAU OF STATISTICS. *Australian Demographic Statistics, Jun 2015, Table 4: Estimated Resident Population, States and Territories (Number): cat. no. 3101.0*[time series spreadsheet]. 2015b[cit. 2016-02-22]. Dostupné

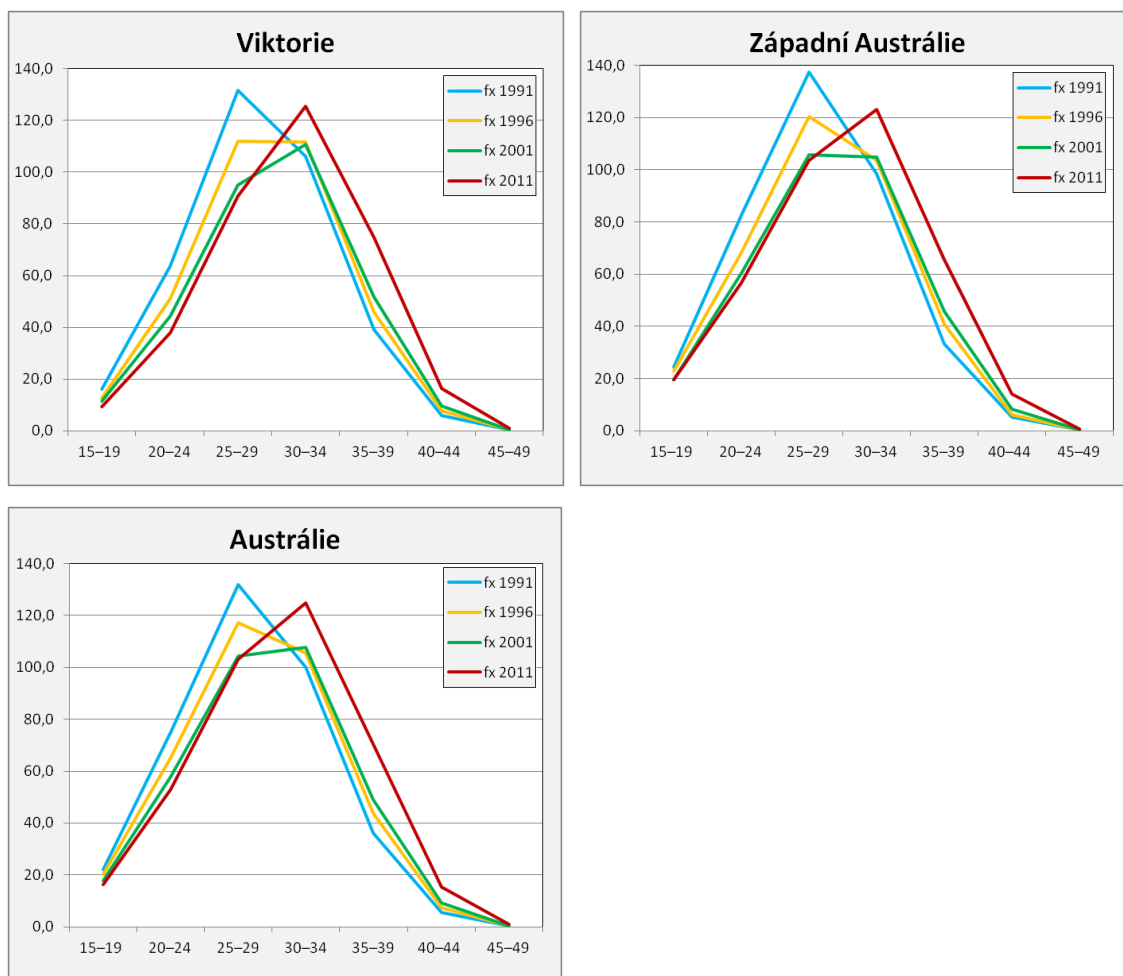
z:<http://www.abs.gov.au/ausstats/abs@.nsf/mf/3101.0>

Přílohy

Příloha 1 – Míry plodnosti podle věku matek, státy a teritoria Austrálie, cenzy 1991–2011, v %	89
Příloha 2 – Konečná sňatečnost ve věku 50–54 let, státy a teritoria Austrálie, cenzy 1991–2011	91
Příloha 3 – Počty dětí v rodinách podle věku a ekonomické závislosti, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce	92
Příloha 4 – Počty registrovaných manželů podle věku, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce	93
Příloha 5 – Počty osob v de facto manželství podle věku, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce.....	94
Příloha 6 – Počty osamělých rodičů podle věku, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce	95
Příloha 7 – Počty osob v domácnostech jednotlivců podle věku, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce.....	96

Příloha 1 – Míry plodnosti podle věku matek, státy a teritoria Austrálie, cenzy 1991–2011, v ‰

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1991–2011, vlastní zpracování

Příloha 2 – Konečná sňatečnost ve věku 50–54 let, státy a teritoria Austrálie, cenzy 1991–2011

Název státu		1991	1996	2001	2006	2011	Rozdíl 1991–2011
NSW	muži	0,92	0,92	0,91	0,87	0,84	0,08
	ženy	0,95	0,95	0,94	0,91	0,89	0,06
Vic	muži	0,93	0,93	0,92	0,88	0,85	0,08
	ženy	0,96	0,95	0,94	0,92	0,89	0,06
Qld	muži	0,92	0,93	0,92	0,89	0,85	0,08
	ženy	0,95	0,96	0,95	0,93	0,90	0,07
SA	muži	0,94	0,94	0,92	0,88	0,84	0,07
	ženy	0,97	0,96	0,95	0,92	0,89	0,05
WA	muži	0,93	0,93	0,92	0,89	0,86	0,10
	ženy	0,96	0,96	0,95	0,93	0,90	0,08
Tas	muži	0,93	0,94	0,92	0,88	0,84	0,08
	ženy	0,96	0,96	0,95	0,93	0,89	0,06
NT	muži	0,89	0,90	0,89	0,84	0,79	0,09
	ženy	0,95	0,95	0,93	0,88	0,84	0,07
ACT	muži	0,95	0,94	0,93	0,89	0,85	0,10
	ženy	0,96	0,96	0,95	0,92	0,87	0,11
Austrálie	muži	0,93	0,93	0,92	0,88	0,85	0,10
	ženy	0,96	0,96	0,94	0,92	0,89	0,08

Poznámky: konečná sňatečnost je podíl alespoň jednou vdaných či ženatých ve věku 50–54 let, rozdíl let je vypočte jako hodnoty roku 1991 – hodnoty roku 2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 1991–2011, vlastní výpočty

Příloha 3 – Počty dětí v rodinách podle věku a ekonomické závislosti, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce

Stát/teritorium	Rok	Status	0–14	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
NT	2011	ZD	43 511	5 825	x	x	x	x	x
		NZD	x	6 380	2 317	842	296	92	12
	2031	ZD	48 234	6 825	x	x	x	x	x
		NZD	x	7 477	2 960	1 065	369	124	29
ACT	2011	ZD	63 107	17 734	x	x	x	x	x
		NZD	x	10 093	4 811	1 490	669	287	40
	2031	ZD	86 778	19 469	x	x	x	x	x
		NZD	x	11 093	5 619	1 847	817	343	69
Tas	2011	ZD	88 717	20 076	x	x	x	x	x
		NZD	x	14 451	4 828	2 287	1 491	685	97
	2031	ZD	88 786	21 076	x	x	x	x	x
		NZD	x	15 243	5 287	2 264	1 366	714	149
SA	2011	ZD	272 206	74 044	x	x	x	x	x
		NZD	x	49 632	20 947	7 773	5 115	2 077	319
	2031	ZD	344 285	82 147	x	x	x	x	x
		NZD	x	55 058	24 645	8 825	5 270	2 282	491
WA	2011	ZD	408 711	95 483	x	x	x	x	x
		NZD	x	74 504	26 828	8 614	4 937	2 228	382
	2031	ZD	639 392	132 770	x	x	x	x	x
		NZD	x	103 639	38 041	12 856	7 144	3 217	751
Qld	2011	ZD	821 064	176 480	x	x	x	x	x
		NZD	x	134 080	47 952	19 284	11 975	5 531	906
	2031	ZD	1 123 681	231 485	x	x	x	x	x
		NZD	x	176 215	63 933	24 599	15 115	7 391	1 586
Vic	2011	ZD	946 957	282 729	x	x	x	x	x
		NZD	x	167 060	95 309	32 655	18 541	7 656	1 076
	2031	ZD	1 372 832	350 410	x	x	x	x	x
		NZD	x	207 452	122 403	42 333	23 359	10 028	1 828
NSW	2011	ZD	1 256 031	339 163	x	x	x	x	x
		NZD	x	223 848	123 952	42 287	26 097	11 532	1 796
	2031	ZD	1 620 625	411 421	x	x	x	x	x
		NZD	x	272 086	154 429	50 932	29 416	13 819	2 893

Poznámky: ZD označuje (ekonomicky závislé dítě), NZD značí (ekonomicky) nezávislé dítě a značka x značí, že jev není logicky možný; data za rok 2011 pochází z cenzu 2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011, vlastní výpočty a zpracování

Příloha 4 – Počty registrovaných manželů podle věku, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce

Stát/teritorium	Rok	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75–84	85+
ACT	2011	1 206	20 870	30 629	28 529	23 741	13 033	5 714	1 200
	2031	1 320	24 216	37 619	34 476	28 337	22 269	12 956	2 603
Tas	2011	1 436	18 441	33 681	39 811	39 238	25 542	11 677	2 212
	2031	1 497	19 741	32 888	36 501	41 000	38 697	22 323	4 287
NT	2011	2 293	11 305	14 512	12 630	9 251	3 593	876	102
	2031	2 685	14 148	18 046	15 664	12 395	8 331	3 257	291
SA	2011	5 296	73 197	118 433	127 409	120 520	80 906	41 908	8 147
	2031	5 877	85 543	133 946	131 215	132 379	124 257	73 431	14 494
WA	2011	8 374	109 690	181 093	177 361	150 898	90 724	42 765	7 875
	2031	11 635	154 366	266 903	254 851	217 757	175 832	96 768	18 440
Qld	2011	17 157	207 544	340 661	336 561	296 540	190 198	83 106	15 371
	2031	22 431	274 590	432 825	424 420	396 510	327 532	176 393	34 016
Vic	2011	18 012	276 251	450 956	440 131	378 366	241 744	120 036	23 026
	2031	22 234	352 872	580 658	553 366	495 990	407 518	224 141	45 838
NSW	2011	26 203	356 858	563 739	564 108	491 916	321 907	159 217	30 430
	2031	31 654	441 413	675 092	636 564	590 735	513 326	289 135	58 816

Poznámky: data za rok 2011 pochází z cenzu 2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011, vlastní výpočty a zpracování

Příloha 5 – Počty osob v de facto manželství podle věku, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce

Stát/teritorium	Rok	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75–84	85+
NT	2011	3 065	6 434	4 721	3 303	1 566	383	52	8
	2031	3 590	8 089	5 886	4 096	2 097	887	194	22
ACT	2011	3 787	10 735	6 099	4 124	2 188	547	97	15
	2031	4 151	12 486	7 499	4 989	2 615	934	220	33
Tas	2011	6 181	12 676	9 883	7 314	3 997	1 345	268	30
	2031	6 463	13 647	9 669	6 705	4 170	2 032	515	57
SA	2011	15 777	36 848	25 673	19 577	10 906	3 394	849	143
	2031	17 506	43 151	29 050	20 162	11 980	5 211	1 490	251
WA	2011	26 101	61 554	38 371	26 514	13 690	4 004	905	134
	2031	36 277	86 835	56 659	38 121	19 767	7 750	2 052	314
Vic	2011	39 037	125 014	82 729	54 529	29 107	8 664	1 944	289
	2031	48 289	159 973	106 659	68 576	38 135	14 571	3 637	577
NSW	2011	50 220	140 791	98 110	71 780	40 701	13 445	3 156	519
	2031	60 793	174 573	117 618	80 989	48 800	21 373	5 747	997
Qld	2011	56 002	117 930	77 250	51 915	28 098	9 481	2 009	301
	2031	73 318	156 397	98 216	65 474	37 529	16 263	4 269	664

Poznámky: data za rok 2011 pochází z cenzu 2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011, vlastní výpočty a zpracování

Příloha 6 – Počty osamělých rodičů podle věku, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce

Stát/teritorium	Rok	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75–84	85+
ACT	2011	492	1 702	3 762	4 304	1 998	625	447	270
	2031	537	1 952	4 551	5 115	2 362	1 071	1 004	523
NT	2011	744	1 780	2 349	2 026	1 027	413	203	68
	2031	871	2 159	2 833	2 483	1 389	981	737	169
Tas	2011	1 463	4 052	6 444	5 972	2 335	1 069	967	522
	2031	1 509	4 199	6 193	5 480	2 456	1 641	1 791	862
SA	2011	3 214	10 517	19 270	19 859	8 630	3 520	3 308	1 764
	2031	3 567	12 162	21 683	20 440	9 477	5 413	5 665	2 794
WA	2011	4 307	12 814	23 494	24 359	10 952	4 015	3 324	1 800
	2031	5 980	17 816	33 993	34 594	15 756	7 847	7 353	3 781
Vic	2011	7 172	26 565	57 900	64 489	31 104	13 382	12 047	6 266
	2031	8 820	33 556	73 627	80 770	40 902	22 791	22 117	11 092
Qld	2011	10 350	30 602	53 422	48 405	20 403	9 104	7 850	4 410
	2031	13 471	39 984	67 493	60 952	27 447	16 002	16 524	8 795
NSW	2011	12 316	40 290	77 479	82 683	40 306	18 584	16 985	9 261
	2031	14 818	49 172	91 909	93 489	48 898	30 042	30 180	15 887

Poznámky: data za rok 2011 pochází z cenzu 2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011, vlastní výpočty a zpracování

Příloha 7 – Počty osob v domácnostech jednotlivců podle věku, státy a teritoria Austrálie, 2011 a 2031, 2. varianta projekce

Stát/teritorium	Rok	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75–84	85+
NT	2011	744	2 048	2 180	2 823	3 005	1 675	710	134
	2031	872	2 605	2 752	3 518	4 025	3 909	2 600	341
ACT	2011	1 419	4 553	4 450	5 093	5 703	4 145	3 289	1 595
	2031	1 558	5 305	5 487	6 164	6 776	7 099	7 400	3 125
Tas	2011	2 352	4 961	5 587	8 734	10 884	9 394	8 226	3 899
	2031	2 472	5 397	5 502	8 006	11 392	14 336	15 315	6 581
SA	2011	7 385	18 733	20 628	27 285	31 892	26 658	26 027	14 059
	2031	8 193	22 011	23 399	28 106	35 028	40 976	44 767	22 481
WA	2011	9 070	24 377	23 896	29 058	35 832	29 445	25 175	11 912
	2031	12 616	34 539	35 574	41 945	51 677	57 339	55 966	25 318
Qld	2011	15 618	38 374	42 204	55 061	69 164	60 513	49 816	22 760
	2031	20 505	51 078	53 771	69 465	92 593	105 324	105 069	45 963
Vic	2011	20 726	58 833	62 155	70 009	85 191	74 061	70 866	35 031
	2031	25 702	75 422	80 330	88 096	111 764	125 589	130 513	62 913
NSW	2011	22 076	65 258	70 453	89 752	111 739	101 704	92 589	45 579
	2031	26 808	81 168	84 661	101 225	134 460	163 387	165 364	79 295

Poznámky: data za rok 2011 pochází z cenzu 2011

Zdroj: Australian Bureau of Statistics 2011, vlastní výpočty a zpracování